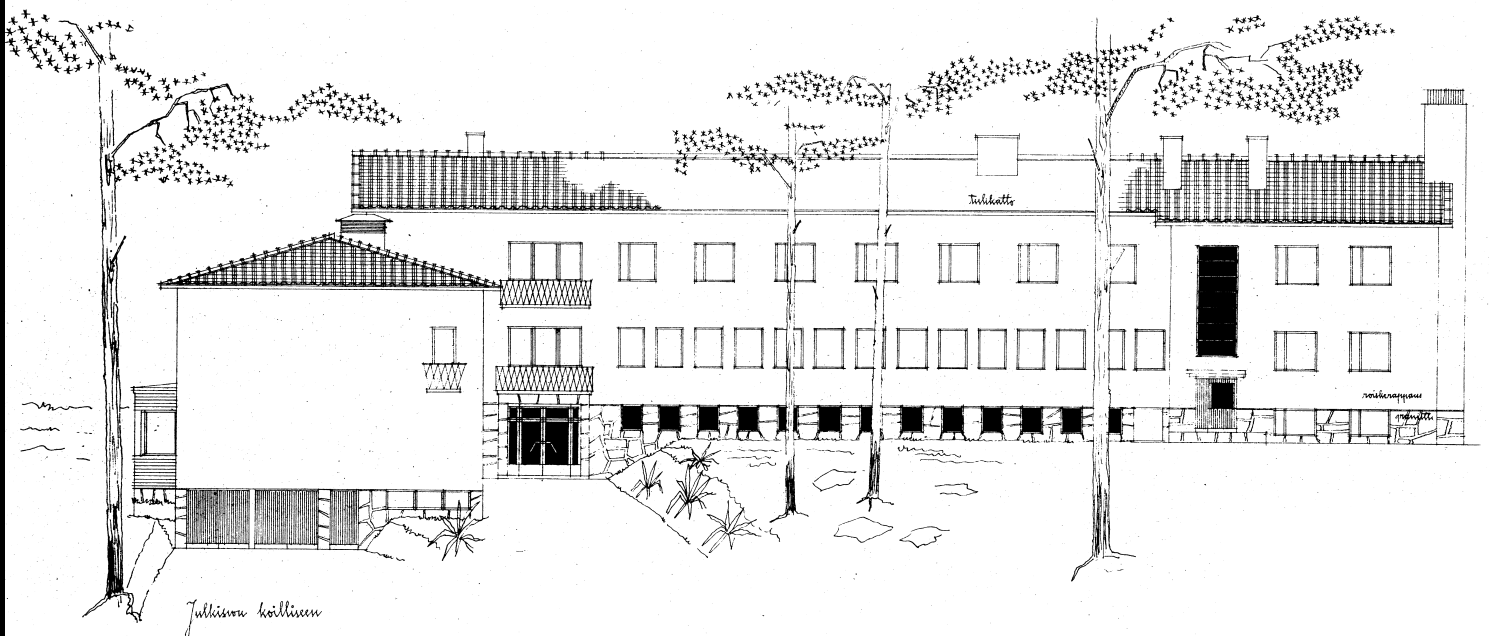

Rakennushistoriaselvitys

Pohjoiskaari 34–38

Helsinki

2016

Tilaja

Senaatti-kiinteistöt

Tilajan edustaja

Selja Flink, rakennuttajapäällikkö

Kari Kervinen, myyntipäällikkö

Janne-Pekka Niininen, rakennuttajainsinööri

Esa Pentikäinen, myyntipäällikkö

Antti Ropponen, kiinteistökehityspäällikkö

Museoviraston edustaja

Maarit Mannila

Konsultti

Arkkitehtitoimisto ark-byroo Oy

Kustaankatu 3

00500 Helsinki

info@arkbyroo.fi

www.arkbyroo.fi

p. 010 235 0566

Työryhmä

Marianna Heikinheimo, TkT, projektin johto

Johanna Nordman, arkkitehti, vastaava tutkija

Heini Ynnilä, FT, tutkija

Atte Karttunen, graafikko

Sami Heikinheimo, OTK, valokuvaus

Etukannen kuva

A-talo, pääpiirustus, julkisivu koilliseen, B. Liljeqvist 1950. RakVV.

Suoritusajankohta

Huhti-kesäkuu 2016. Työ on luovutettu 1.7.2016.

© Arkkitehtitoimisto ark-byroo

ISBN 978-952-7062-76-0 (sid)

ISBN 978-952-7062-77-7 (PDF)

Asiasanat

Bertel Liljeqvist, Sam Salvesen, 1950-luku, modernismi, Teollisuuden työjohto-opisto, Johtamistaidon opisto, Puolustusvoimat, Lauttasaari, Pohjoiskaari, Koillisväylä, RHS, rakennushistoriaselvitys, rakennushistoriallinen selvitys

Sisällys

1. Johdanto	4
1.1 Kohde	4
1.2 Tehtävä	6
1.3 Perustiedot	7
2. Teollisuuden työnjohto-opisto rakentuu	8
2.1 Taustaa	8
2.2 Toiminta käynnistyy ja kasvaa	10
2.3 Arkkitehdit Bertel Liljequist ja Sam Salvesén	14
2.4 Suunnitteluratkaisun kuvaus	16
2.5 Pohjoiskaari suhteessa ajan oppilaitosrakennuksiin ja arkkitehtiensa tuotantoon	32
2.6 Toiminnan kasvu ja kehitys Pohjoiskaari 34–38:ssa	34
2.7 Johtamistaidon opisto	36
3. Puolustusvoimat muuttavat opiston tiloihin	38
3.1 Merivoimat	38
3.2 Maavoimat	40
4. Muutoskaaviot	42
5. Nykytila	50
5.1 Sisätilat	50
5.2 Ulkotila	76
6. Yhteenveto	90
Lähteet	92
Liite	94

1.

Johdanto

1.1

Kohde

Lauttasaaren koillisosassa sijaitsee kaksi vuosina 1952 ja 1956 valmistunutta rakennusta, jotka toimivat alun perin Teollisuuden työjohto-opiston opetus- ja majoitustiloina. Luonnonmuotoja myötäilevistä rakennuksista ensimmäisen suunnitelti arkkitehti Bertel Liljequist (1885–1954), toisen piirsi Liljequistin toimistoa jatkanut Sam Salvesén (1913–1989). Suomen työnantajain keskusliiton ja Liiketyönantajain keskusliiton rakennuttama Teollisuuden työjohto-opisto toimi kiinteistössä vuoteen 1982 saakka, vuodesta 1969 alkaen nimellä Johtamistaidon opisto. Merivoimien esikunta toimi rakennuksissa 1983–2007, jonka jälkeen kiinteistö on ollut ensin Etelä-Suomen sotilasläänin ja sen huoltorykmentin esikuntien käytössä 2012–2014. Niiden lakkauttamisen jälkeen A-talossa on toiminut Kaartin jääkärirykmentin Uudenmaan aluetoimisto vuoden 2015 alusta alkaen. Tässä rakennushistoriaselvityksessä kohteesta on käytetty nimitystä Pohjoiskaari 34–38.

Lauttasaari oli 1900-luvun alussa harvasti asuttua kartanoaluetta, jonka rakennuskanta koostui pientaloista ja huviloista merenrannan läheisyydessä ja Kotkavuoren rinteillä. Saaren kehittäminen alkoi Julius Tallbergin ostettua suuren osan maista 1911. Kotkavuoren pohjoispuolella kiertävä Pohjoiskaari esiintyy jo Birger Brunilan laatimassa Lauttasaaren rakennussuunnitelmassa vuodelta 1913 ja kohteen tonttirajat vuoden 1934 rakennussuunni-

telmassa. Ennen työjohto-opiston aikaa tontilla oli vielä 1930-luvulla pari pientaloa. Saareen rakennettiin silta 1935 ja Lauttasaari liitettiin Helsinkiin 1946. Alueella oli varsinkin 1940–1960-luvulla vilkasta rakentamistoimintaa.¹ Länsimetron rakentamisen myötä on rakennustoiminta saarella jälleen kiihtynyt. Myös Pohjoiskaaren aluetta on täydennysrakennettu, mutta pääsääntöisesti rakennuskanta on vanhaa. Se on myös vahvasti asutuspainotteista, mistä Pohjoiskaari 34–38 on poikkeus.

Kiinteistö rajautuu etelässä Kotkavuoren kalioihin, pohjoisessa sitä rajaa Pohjoiskaari ja idässä Koillisväylä. Kiinteistön länsipuoli on rakentamattomaa. Porjoiskaaren ja Koillisväylän kulmatontille rakennettiin kaksikerroksiset opistorakennukset vuoden 1951 vahvistetun asemakaavan määräysten mukaan. Voimassa olevassa asemakaavassa rakennukset kuuluvat hallinto- ja virastorakennusten korttelialueeseen.² Rakennuksia ei ole suojeltu. Helsingin kaupunginmuseo on kuitenkin arvioinut rakennukset kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi kriteeristöllä arkkitehtoniset arvot, historialliset arvot, rakennuskokonaisuus ja säilyneisyys vuonna 2001–2002 suoritetussa rakennusinventoinnissa.³

1 Tarjanne 2003, 10–17.

2 Ak 8589.

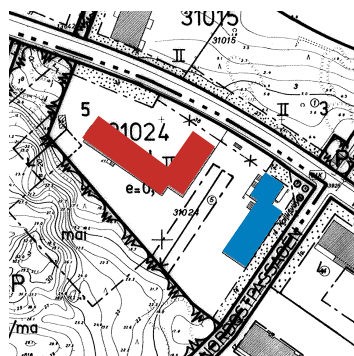
3 Tarjanne 2003.

Vuoden 2015 ortoilmakuva, josta näkee, että kohdetta ympäröivä rakennuskanta on asutuspainotteista. MML.

Vuonna 1964 otettu ortoilmakuva, jolloin alueen rakentuminen on päässyt vauhtiin ja Lapinlahden silta on rakenteilla. Helsingin kaupungin kaupunkimittausosasto.

Ote voimassa olevasta asemakaavasta 8289 vuodelta 1981. Työn kohteena oleva A-talo on merkitty punaisella ja B-talo sinisellä. KSV.

1.2

Tehtävä

Kohteen nykyinen käyttö Puolustusvoimien Uudenmaan aluetoimistona on päättymässä ja Senaatti-kiinteistöt ovat aikeissa myydä kiinteistön, mistä syystä rakennusten suojelun tarve ja kohdistuminen tulee arvioida uudelleen. Arvioinnin suorittaminen on Museoviraston tehtävä. Nyt tehtävä selvityksen tarkoituksena on antaa lähtökohtia arvioinnin tekemiselle.

Selvitys kohdistuu kiinteistön Pohjoiskaari 34–38 molempiin rakennuksiin ja niiden pihapiiriin. Tärkeimpänä tutkimuskysymyksenä on, millaisia rakennukset ovat tällä hetkellä verrattuna aikaisempiin vaiheisiinsa, etenkin suhteessa alkuperäiseen tilanteeseen. Kohdetta arvioidaan suhteessa aikakautensa oppilaitos-/opistorakentamiseen sekä arkkitehti Liljequistin muuhun tuotantoon.

Työssä tutustuttiin kohteen muutos- ja käyttövaiheisiin sekä tehtiin katselmointi paikan päällä. Kotkavuoren puistoalueen maanalaisia tilat ja niiden maan päälle näkyvät osat rajattiin pois tarkastelusta.

Merkittävimpiä arkistolähteitä olivat Helsingin rakennusvalvontaviraston arkisto ja Elinkeinoelämän keskusarkiston aineistot Mikkelissä. Helsingin rakennusvalvontaviraston arkistossa tutustuttiin rakennuslupiin ja niiden piirustuksiin. Elinkeinoelämän keskusarkistosta saatiin nähtäville opiston toiminnasta kertovissa lehtiartikkeleissa esiintyneiden kuvien alkuperäisvedokset ja voitiin tutustua itse *Teollisuuslehti*-nimisessä Suomen Työnantajain Keskusliiton julkaisemassa lehdessä ilmeistyneisiin artikkeleihin. Liljequistin tuotantoon tutustuttiin Henrik Wagerin väitöstudiumin⁴ kautta. Arkkitehtuurimuseon kokoelmista ei löytynyt tämän kohteen piirustuksia eikä valokuvia⁵. Nykyisellä

käyttäjällä eli puolustusvoimilla on rakennuslupapiirustuksia useilta eri vuosikymmeniltä, mutta aikataulusyistä tähän aineistoon ei päästy tutustumaan. Tämä tarkoitti myös sitä, että pihasuunnitelmia, rakennustapaselostuksia, tai muita rakentamiseen liittyviä aineistoja ei ole ollut käytettävissä.

Suullisia tietoja ja apua ovat tarjonneet Uudenmaan aluetoimiston henkilökunta, eteenkin kapteeni J-P Kinnunen, jonka avustuksella suoritettiin kohteen katselmointi. Kiitokset myös Merivoimien esikunnan entiselle komentajalle Lauri Helanienmelle, joka antoi albuminsa kuvia käyttöön. Tietolähteiden etsinnässä auttoivat Merivoimien esikunnan tiedotuspäällikkö Annele Apajakari ja Uudenmaan aluetoimiston päällikkö everstiluutnantti Juho Raulo.

Selvitys jakaantuu kuuteen lukuun. Ensimmäinen luku sisältää kohteen perustiedot. Toisessa luvussa käsitellään Teollisuuden Työnjohto-opiston perustaminen ja Lauttasaaren kiinteistön uudisrakennusvaihe. Kolmannessa luvussa käsitellään Puolustusvoimien toimintaa Pohjoiskaari 34–38:ssa. Neljännessä luvussa esitetään rakennuskannassa tapahtuneet muutokset kaaviosarjan avulla. Viidennessä luvussa on tarkasteltu kohteen nykytilaa, joka perustuu kenttäkatselmukseen. Sen havainnot on kirjattu rakennusosittain. Kuudennessa luvussa esitellään työn tuloksena syntynyt näkemys kohteen nykytilasta verrattuna sen historiaan. Käytetyt lähteet käyvät ilmi lähdeluettelosta ja tekstissä on käytetty alaviitteitä. Rakennukset ja piha-alueet on myös dokumentoitu valokuvaamalla. Valokuvien ottopaikat on merkitty pohjakaavioihin. Työn lopussa on lähdeluettelo ja liitteenä on rakennuslupakronologia, jossa on lueteltu Helsingin rakennusvalvontavirastossa olevat lupa-asiakirjat ja lisäksi kuvailtu niiden sisältö.

4 Henrik Wagerin väitöstudiumin liitteenä on Bertel Liljeqvistin työluettelo.

5 Arkkitehtuurimuseon kokoelmissa ei ole Bertel Liljeqvistin jäämistöä, vaan lähinnä joitain piirustuksia, joita on saatu muiden arkkitehtien lahjoitusten yhteydessä.

1.3

Perustiedot

Kohteen nimi	Pohjoiskaari 34–38 A-talo	Pohjoiskaari 34–38 B-talo
Osoite	Pohjoiskaari 34–38	Pohjoiskaari 34–38
Kiinteistötunnus	091-031-0024-0005	sama
Kaupunginosa	31. kaupunginosa, Lauttasaari	sama
Kortteli	31024	sama
Tontti	5 (Alun perin tontit 1–4, jotka myöhemmin yhdistettiin)	sama
Tontin pinta-ala	5997 m ²	sama
Rakennusnumero	1	2
Nimi- ja käyttöhistoria	Teollisuuden työnjohto-opisto 1952–1968 Johtamistaidon opisto 1969–1982 Merivoimien esikunta 1983–2007 Etelä-Suomen sotilasläänin esikunta 2012–2014 Kaartin jääkäriyrykmentin Uudenmaan aluetoimisto 2015–	Teollisuuden työnjohto-opisto 1956–1968 Johtamistaidon opisto 1969–1982 Merivoimien esikunta 1983–2007 Etelä-Suomen sotilasläänin huoltorykmentin esikunta 2012–2014
Rakennuttaja	Suomen Työnantajain Keskusliitto	Työnjohto-opiston kiinteistö Oy
Arkkitehti	Bertel Liljequist	Sam Salvesén
Muut suunnittelijat	Insinööritoimisto Rosendahl-Fredriksson, Keskuslämpö Oy	DI Hugo Harjanne
Omistus, hallinnointi	Työnjohto-opiston kiinteistö Oy 1952–1969 Johtamistaidon opisto r.y. 1969–1982 Suomen valtio (Puolustusvoimat) 1982–	sama
Rakentamisaikajankohta	Valmistunut 31.12.1952	Valmistunut 31.12.1956
Kokonaisala	1929 m ²	1233 m ²
Kerrosala	1742 m ²	1052 m ²
Kerroslukumäärä	2	2
Hissi	Ei	Ei
Pääasiallinen rakennusaine	Betoni	Betoni
Julkisivut (julkisivumateriaali)	Rapattu tiilijulkisivu	Rapattu tiilijulkisivu
Voimassa oleva asemakaava	Asemakaava 8289, vahvistettu 19.2.1981. Tontti on merkitty hallinto- ja virastorakennusten korttelialueeksi. Tontin tehokkuusluku e on 0,4. Tontin eteläpuolella olevaan puistoon on Puolustusvoimille varattu maanalainen tila sekä kaksi siihen johtavaa ajoluiskaa kyseessä olevalta tontilta.	sama
Asemakaavahistoria	Asemakaava 2948, vahvistettu 9.1.1951 (Lauttasaaren ensimmäinen asemakaava): Tontti on merkitty alueeksi, jolle saadaan rakentaa enintään kaksikerroksisia ja enintään 8 metriä korkeita asuintaloja.	sama
Kokonaisrakennusoikeus	2399 m ²	sama
Suojelutilanne	Rakennusta ei ole suojeltu.	Rakennusta ei ole suojeltu.
Nykyinen käyttötarkoitus	hallinto	
Tärkeimmät rakennus- ja muutosvaiheet	1950–1952 uudisrakennus 1982–1983 käyttötarkoituksen, julkisivun sekä huoneisto- ja huonejaon muutoksia.	1956–1959 uudisrakennus 1982–1983 käyttötarkoituksen, julkisivun sekä huoneisto- ja huonejaon muutoksia.

Kohteen perustiedot on pääsääntöisesti haettu Helsingin kaupungin karttapalvelusta 3.5.2016.

2.

Teollisuuden työnjohto- opisto rakentuu

2.1

Taustaa

Itsenäisen Suomen alkuvuosikymmenet olivat sekä poliittisesti että sosiaalisesti haastavaa aikaa. Muun muassa sodat ja pula-aika vaikuttivat nuoren valtion työntekijä- ja työntekijäosapuolten suhteiden kehittymiseen. Keskinäinen, säännöllinen yhteydenpito alkoi vasta aivan 1930-luvun lopulla. Tähän kehityskulkuun kytkeytyy myös Teollisuuden Työnjohto-opiston synty.⁶ Konkreettisia tarpeita opetukselle tuli sotien jälkeen sotakorvausteollisuudelta. Jotta sotakorvaukset saatiin maksettua, oli tuottavuuden noustava. Yhtenä keinona saavuttaa tämä päämäärä oli nostaa johdon ammattitaitoa.⁷

Tehokkaina organisaatioina pidettiin hierarkisia tuotantolaitoksia, joissa valta kasvoi taso tasolta. Toisaalta ammattitaitoisia ja vastuuta kantavia henkilöitä tarvittiin organisaation joka tasolla. Ratkaisevaan rooliin nousivat operatiiviset johtajat,

joiden oli hallittava tekniikka, tunnettava markkinat ja kyettävä ohjaamaan työntekijöitä. Työntekijöiden oli sopeuduttava koneistumisen myötä muuttuviin työtapoihin. Tuotanto pilkkoutui osiin ja monotoni-soi työtehtäviä. Toisaalta työn itsenäisyyden menetyksen vastapainoksi tuotantolaitoksissa toimivien työntekijöiden taloudellinen hyvinvointi kohosi.⁸

Ensimmäistä kertaa opiston perustaminen oli virallisesti esillä vuorineuvos Yrjö Vesan toimesta Suomen Työnantajain Keskusliiton hallituksen kokousta seuranneessa tilaisuudessa keväällä 1945. Hallituksen puheenjohtajana toiminut Vesa korosti teollisuuden piirissä olevaa, ja entisestään kasvavaa, tarvetta koulutukselle. Ajatus ei ollut kuitenkaan uusi, vuorineuvos Vesa oli pohtinut asiaa mielessään jo vuodesta 1937, jolloin hänen vaimonsa diplomi-insinööri Liisa Vesa oli osallistunut Sveriges Industriförbunds Arbetsledare Institutin kursseille

⁶ Johtamistaidon opisto 1946–1971, 4.

⁷ Heinänen et al. 2006, 5; Liukkonen 2003, 5.

⁸ Michelsen 1999, 273–274.

Johtamistaidon opiston sisäänkäynti 1970-luvulla. Elka, *Teollisuusviikko*-lehden valokuva-arkisto. 15.4 Johtamistaidon opisto.

ja ehdottanut miehelleen vastaavaa organisaatiota perustettavaksi Suomeen.⁹

Ruotsin teollisuuden työnjohdon opisto olikin tärkeä esikuva suomalaista vastinetta perustettaessa. Vesan kannanotosta jätettiin Suomen Työnantajain Keskusliiton hallituksen työvaliokunnalle muistio. Valiokunta asettui yksimielisesti opistohankkeen taakse. Tähän asti työnjohtajien koulutusta olivat tarjonneet vain teollisuuslaitokset itsenäisesti vaihtelevissa määrin, kootummin Ammatinedistämiskeskus ja työnjohtajajärjestöt omilla kursseillaan. Nyt haettiin toiminnalle laajempaa toimijapohjaa.¹⁰

Hankeen edistämiseksi otettiin yhteyttä Suomen Teollisuusliittoon ja Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliittoon. Suunnitelmiin oli kirjattu, että opisto nojautuisi hallinnollisesti työnantaja- ja talouspoliittisiin keskusjärjestöihin, se olisi yksityi-

nen, teollisuuden ylläpitämä oppilaitos.¹¹ Vuonna 1946 neuvotteluissa oltiin päästy niin pitkälle, että opiston perustaminen annettiin erillisen toimikunnan tehtäväksi. Toimikuntaan kuuluivat vuorineuvokset Vesa, Lauri Helenius, Carl-Gustaf Herlitz, eversti Väinö Adolf Karikoski ja diplomi-insinööri Aarne Levander, jotka perustuvat myös opiston ensimmäisen väliaikaisen hallituksen. Opiston nimeksi hyväksyttiin Teollisuuden Työnjohto-opisto – Institutet för Industrin Arbetsledning. Vihkiäiset pidettiin 26.3.1946. Ensimmäisenä rehtorina aloitti osastopäällikkö, majuri evp. Antero Rautavaara. Rautavaarasta tuli opiston pitkäaikainen johtaja, jonka rooli oli hyvin keskeinen opiston toiminnan kehittyessä ja vakiintuessa. Kannuksensa opiston johtajan tehtäviin hän oli hankkinut muun muassa kouluttamalla upseeristoa johtamistaitoon.¹²

⁹ Johtamistaidon opisto 1946–1971, 4.

¹⁰ Johtamistaidon opisto 1946–1971, 4.

¹¹ Johtamistaidon opisto 1946–1971, 4.

¹² Johtamistaidon opisto 1946–1971, 6.

Toiminta käynnistyy ja kasvaa

Ensimmäinen neliviikkoinen työnjohtajien peruskurssi pidettiin heti vihkiäisten jälkeen. Tiloina toimi sosiaaliministeriön työosaston alainen Sosiaalimuseo. Osallistujia oli 32, jotka valittiin 70 pyrkijän joukosta. Osallistujien kustannuksista vastasivat työnantajat. Huomattavaa on, että jo ensimmäinen kurssi oli kestoltaan ja aihepiireiltään hyvinkin lähellä seuraavina vuosikymmeninä vakiintuneita muotoja. Nämä aihepiirit olivat johtamistaito, työmarkkinapolitiikka, tapaturmatorjunta, työläinsäädäntö ja psykologia.¹³ Seuraavana vuonna laadittiin *Työnjohto-oppi, Luonneoppi, Teollisuustalous ja Työpsykologia* -nimiset oppikirjat. Vuonna 1949 julkaistut kirjat kustansi kirjeoppilaitos Tietomies, joka tarjosi johtamistaidollisia kursseja itseopiskeluna.¹⁴ Työnjohto-opiston opintomuotoina olivat luennot, keskustelut ja retket.¹⁵ Aluksi johtaminen katsottiin muista tehtävistä erilliseksi kokonaisuudekseen ja koulutuksella parannettiin työnjohtajien itsetuntoa ja ihmistuntemusta. Tätä koulutusta suunnattiin varsinkin juuri työnjohtajiksi ylenneille henkilöille, joiden johtamiskykyä tuli kehittää. Toinen tärkeä teema oli tehokkuus, jota tarvittiin sotakorvausten maksamiseksi ja nopean jälleenrakentamisen mahdollistamiseksi.¹⁶

Samaan aikaan peruskurssin kanssa alkoi myös työpaikoilla järjestetty, iltakursseina toteutettu työnjohto-opetus. Näiden kurssien kysyntä kasvoi suureksi pian toiminnan aloittamisen jälkeen. Kun työnjohtoa alettiin kouluttamaan yhä selvemmin, heidän näkemyksensä johtamisesta alkoivat erota yhä selvemmin insinöörien näkemyksistä. Tämä loi lisäjännitteitä työpaikoilla, mihin lähdettiin etsi-

mään ratkaisua. Syntyi ajatus koulutuksen laajentamisesta johtajiston eri tasoille, täten työnjohto-opiston olisi vastattava eriasteisten esimiesryhmien kouluttamisesta, jolloin olisi mahdollisuus luoda mahdollisimman yhtenäinen ajattelutapa johtajuudesta läpi organisaation. Kun työnjohto-opisto oli aiemmin ottanut mallia länsinaapurista, tämä uusia malli oli ainutlaatuinen kaikkialla Pohjoismaissa. Vuonna 1947 aloitettiin insinöörien kaksiviikkoiset johtamistaidon kurssit. Niissä keskityttiin muun muassa neuvottelu- ja sovittelutaitojen opettamiseen.¹⁷ Samana vuonna koulutuksen piiriin otettiin vielä ylityönjohtajat ja koulutuspäälliköt sekä myös ruotsinkielisiä kursseja alettiin tarjota. Merkittävä muutos koko johtoportaan asenteessa suhteessa koulutukseen tapahtui sen jälkeen kun työnantaja-järjestöjen asiamiesten kurssit käynnistettiin 1948. Asiamiehillä oli suorat suhteet ja täten otolliset vaikutusmahdollisuudet teollisuuslaitosten eri johtotason henkilöiden asenteisiin. Toiminnan voimakas kasvu edellytti sekä vakinaisen henkilökunnan että tuntiopettajien määrän kasvattamista.¹⁸

1940-luvun lopulla käynnistettiin myös keskustelut liiketoimintajien mukaantulosta opiston toimintaan. Syyskuussa 1949 kokoonnuttiiin keskustelemaan liikeyritysten, Liiketoimintajain Keskusliiton johdon ja kauppaoppilaitosten kesken johtamistaidon opetuksen aloittamisesta liikealalla. Kokouksesta alkoi tapahtumaketju, jonka tuloksena Liiketoimintajain Keskusliitto päätti tukea johtamistaidon opiston toimintaa. Siitä tuli opiston tukijäsen vuoden 1951 alusta. Koska teollisuuden työnjohto-opiston opetusohjelmaa ei voitu siirtää suoraan liikealan tarpeisiin, koulutus räätälöitiin liikealan tarpeita vastaavaksi.¹⁹

13 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 6. Mikä on Teollisuuden työnjohto-opisto 1949, 7–8.

14 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 8. Tietomiehen mainos *Teollisuussanomissa* 2/1951.

15 Heinänen et al. 2006, 29.

16 Heinänen et al. 2006, 57. Mikä on Teollisuuden työnjohto-opisto 1949, 2–3. *Teollisuuslehti* 1/1952.

17 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 8. Mikä on Teollisuuden työnjohto-opisto 1949, 2–3.

18 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 10.

19 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 11.

Teollisuuden työajohto-opiston esitteon kansi vuodelta 1949. Elka.

Suomen Työnantajain Keskusliitto

Suomen Työnantajain Keskusliitto (STK) perustettiin vuonna 1907 Suomen Yleiseksi Työnantajaliitoksi. Se muutti nimensä Suomen Työnantajain Keskusliitoksi vuonna 1918. Se perustettiin muiden työnantajajärjestöjen tapaan vastapainoksi työntekijöiden liitoille. Tavoitteena oli vaikuttaa muun muassa työehtoihin ja estää lakkoja, mutta myös yleisemmällä tasolla vaikuttaa yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kehitykseen sekä päätöksentekoon. STK:n päätöksentekoa hoitivat hallitus, valtuustot ja liittokokous, johon osallistuivat jäsenliitot. Jäsenliittoa vailla olevista työnantajista muodostettiin niin kutsuttu Yleinen ryhmä.

Keskusliiton tehtäviin lukeutui työntekijöiden ammatillisen koulutuksen kehittämistyö muun muassa ammattikasvatusneuvoston ja Ammatin-edistämislaitoksen kautta. STK:n äänenkannattajana julkaistiin *Teollisuuslehteä*, joka korvattiin myöhemmin *Teollisuus*-nimisellä lehdellä ja sitten *Teollisuusviikko*-lehdellä.

Suomen yhteiskunnalliset olot heijastuivat vahvasti STK:n toimintaan läpi sen toiminnan. Keskusliiton sääntöjä esimerkiksi muutettiin 1940-luvun alussa, jotta sen asemaa voitaisiin lujittaa neuvo-

teltaessa valtiovallan ja ammattiyhdistysliikkeen kanssa. Uusissa säännöissä tehtäväksi määriteltiin työnantajien yhteistoiminnan johtaminen. Ensimmäiset Keskusliiton ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestön (SAK) väliset työehtosopimusneuvottelut alkoivat syyskuussa 1944 ja ensimmäisestä yleissopimuksesta neuvoteltiin 1945. Sotien jälkeisenä aikana luotiin ja vakiinnutettiin etujärjestöjen välisiä neuvottelusuhdetta. Tulosopimusneuvottelussa solmittiin aluksi keskusliittojen välisiä yleis- ja runkosopimuksia. 1968 alkaen tehtiin tulopoliittisia kokonaisratkaisuja, joihin liittyi merkittäviä hintoja ja palkkoja koskevia säännöstelypäätöksiä. Näitä keskitettyjä ratkaisuja laadittiin aina 1990-luvulle.

Neuvotteluvastuu siirtyi takaisin toimialaliitoille ja yrityksille 1980-luvulta lähtien. Vuonna 1990 työehtosopimuspolitiikan suuntaviivoja määrittelevässä ohjelmassa STK:n tehtävänä korostui yritysten yleisen toimintaedellytysten valvominen ja jäsenliittojen sopimustoiminnan koordinointi. Vuonna 1992 STK ja Teollisuuden Keskusliitto yhdistyivät, minkä tuloksena syntyi Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto.²⁰ Nykyisin toiminta jatkaa Elinkeinoelämän keskusliitto (EK).

²⁰ Mansner 1984, Mansner 1990; Liukkonen 2003.

Suomen Liiketyöntäjain Keskusliitto

Sotien jälkeen STK:n rinnalle perustettiin Liiketyöntäjien ja Maataloustyöntäjien keskusliitot. Liiketyöntäjain Keskusliiton (LK) perustamisvuosi on 1945. Se oli laveasti eri liikealan toimijoita edustava järjestö, jonka käynnistämisvaiheessa mukana oli pienempiä liittoja, yhdistyksiä, kaupan keskusliikkeitä, liikepankkeja sekä yksittäisiä yrityksiä.²¹ Pian perustamisen jälkeen kaupan alan toimijat, etenkin osuuskaupat, olivat Liiketyöntäjain keskusliiton suurin jäsenryhmä.²²

Keskusliiton tehtävänä oli STK:n kaltoin sekä alansa työntekijöiden yhteisiä etuja että edistää työntekijöiden ja työntekijöiden suhteiden kehittymistä. Tällä pyrittiin estämään työriitoja. Myös lainsäädäntöön haluttiin vaikuttaa. Pääosin valtaa oli liittokokouksilla, toiminnasta ja hallinnosta vastasi hallitus, työvaliokunta ja toimitusjohtaja. Käytännössä keskusliitto antoi lausuntoja jäsenyhdistykselle tai -yritykselle esitettuihin työehtovaatimuksiin ja jäsen sai ryhtyä työsulkuun vain keskusliiton hallituksen luvalla.²³ STK:n tavoin Työntäjain Keskusliiton tärkeitä tehtäviä olivat työntäjäosaapuolen edunvalvonta eri aikakausina: 1945–1956 palkkasäännöstelyn ja sitä seuranneen työehtosopimusten syntyä aikana, 1956–1968 yleislakkoa seuranneen tupo-kauden ja hyvinvointivaltion alkuaikana, 1968–1995 tulopoliittisten kokonaisratkaisujen ja laman aikana.²⁴

Vaikka LK pääsääntöisesti keskittyikin vaikuttamaan työmarkkina-asioihin, kiinnostui se 1940-luvun lopulla myös koulutuskysymyksistä. Johtamistaidollisen koulutuksen tarve oli osoittautunut suureksi ja monet sen jäsenistä olivat turvautuneet teollisuuden alan lisäkoulutuspalveluihin. Kun Teollisuuden työnjohto-opiston rehtori Rautavaaralla oli henkilökohtaisia suhteita LK:n johtohahmo Veikko Pesoniukseen ja hän oli menestyksekkäästi esiintynyt LK:n tilaisuuksissa 1949, päätti Liiketyöntäjain Keskusliitto liittyä opiston osakkaaksi. Samaan aikaan LK perusti myös oman koulutusvaliokunnan ja aloitti yhdessä Teollisuuden työnjohto-opiston kanssa suositut, 30 vuotta jatkuneet liikealan johtamistaidolliset neuvottelupäivät. Ne tunnettiin nimellä Aulanko-päivät.²⁵

Omiin tiloihin

Kun opistolla ei ollut omia tiloja, kursseja pidettiin Lönnrotinkadun Polilla, Hietaniemenkadun Laulu-Mieheessä, Töölöntorin varren kahvilassa ynnä muissa väliaikaisissa tiloissa, myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Kun oppilaille ei ollut majoitustiloja, he yöpyivät muun muassa pallokentän pukusuojissa. Kun toimintaan tuli mukaan uusia ryhmiä, muun muassa liikeala, oli tilaratkaisu löydettävä.²⁶ Tontti toimitalolle hankittiin jo 1948 mutta rakentamaan päästiin vasta useampi vuosi myöhemmin.²⁷ Merkittävä ratkaisun löytämiseksi oli vuorineuvoksien Arvo Sulinin ja Wilhelm Wahlforsin toiminta. 11.11.1950 perustettiin Työnjohto-opiston kiinteistö osakeyhtiö, jonka osakkaina olivat Suomen Työntäjain keskusliiton 23 jäsenliittoa ja Liiketyöntäjain keskusliitto. Ensimmäinen toimitalo valmistui vuosien 1951–1952 vaihteessa. Bertel Liljequistin suunnittelemassa rakennuksessa oli 36 paikkaa ja opetustilat kahdelle kurssille.²⁸

Uusien aluevaltauksien takia tilaa tarvittiin pian lisää. Lauttasaari kahdeksi alun perin kutsuttu mutta sittemmin B-taloksi nimetty rakennus valmistui 1956. Rakennus oli kooltaan noin puolet suhteessa ensimmäiseen toimitaloon ja sen piirsi Sam Salvesén.²⁹ Vuoden 1957 *Teollisuuslehdessä* kerrotaan B-talon suunnittelun alkaneen vuonna 1955. Seuraavan vuoden alussa hyväksyttiin rakennuspiirustukset ja tehtiin rakentamispäätös, jonka jälkeen keväällä ryhdyttiin maanrakennustöihin. Uudisrakennukseen tuli 14- ja 30-paikkaiset luokkahuoneet, tilapäinen luokkahuone, ryhmätyötiloja, 18 internaattihuonetta ja johtajan asunto. Erityisiä tiloja olivat muun muassa psykologiseen testaukseen tarvittavat tilat sekä yleisesti käytössä olevilla työkoineilla varustettu työlaboratorio.³⁰

21 Pietiäinen 1995, 34.

22 Pietiäinen 1995, 49–54.

23 Pietiäinen 1995, 38.

24 Pietiäinen 1995, passim.

25 Pietiäinen 1995, 61–62.

26 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 10–11.

27 Heinänen et al. 2006, 55.

28 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 11.

29 *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 13, 15. B-talo oli kooltaan 3500 m³ kun A-talo oli 7000 m³.

30 *Teollisuuslehti* 2/1957.

Teollisuuden työjohto-opisto, kuvattu ilmeisesti aikana jolloin B-taloa rakennettiin. *Teollisuuslehden* valokuva-arkisto, kansio 14 (5-6). Elka.

B-talo kuvattuna vuonna 1957. *Teollisuuslehden* valokuva-arkisto, kansio 14 (5-6). Elka.

Rehtorin asunto B-talossa. *Teollisuuslehden* valokuva-arkisto, kansio 14 (5-6). Elka.

Arkkitehdit Bertel Liljequist ja Sam Salvesén

Vaasassa aijaitseva Etelä-Pohjanmaan ruotsalainen keskusammattikoulu, nykyinen Yrkeshögskolan Novia, valmistui pian Pohjoiskaari 34–38:n jälkeen Liljequistin suunnittelemana. Miia Nummela.

Bertel Liljequist syntyi Vaasassa vuonna 1885 ja valmistui arkkitehdiksi Polyteknillisestä opistosta vuonna 1908. Opiskellessaan Liljequist oli erityisen kiinnostunut antiikin ja keskiajan arkkitehtuurista ja hän opiskeli myös Italian renessanssin arkkitehtuuria. Liljequist teki useita opintomatkoja muun muassa Englantiin, Saksaan ja muihin Pohjoismaihin. Valmistuttuaan Liljequist opiskeli huonekalusuunnittelua Wiener Werkstättessä. Ilmeisesti hän oli myös työssä Wiener Werkstättenin perustajiin kuuluneen Josef Hoffmannin toimistossa vuosina 1908–1909.³¹

Palattuaan Suomeen Liljequist työskenteli arkkitehti Gustaf Strengelin kanssa vuosina 1910–1912. Liljequistin aikaisimpiin töihin luetaan näinä vuosina suunniteltuja huonekaluja, joita pian sen jälkeen julkaistiin muun muassa *Arkitekten*-lehdessä. Seuraavina kahtena vuotena Liljequist toimi Tallinnassa oman arkkitehtitoimiston nimissä. Toimeksiantoihin kuului muun muassa Estonia-teatterin rakentamisen valvonta.³²

Vuodesta 1914 alkaen Liljequist piti arkkitehti professori Armas Lindgrenin kanssa yhteistä toimistoa Helsingissä. Toimiston monipuoliseen suunnittelutoimintaan luetaan mm. asuin-, tehdas- ja toimis-

torakennusten suunnittelua. Kone ja Silta -yhtiölle suunniteltiin toimiston alkuvuosina Helsinkiin työväen asuinrakennus ja separaattoritehdas sekä pääkonttorin korotus. Toteutettuihin töihin kuuluivat myös Valkealan kirkko ja Hangon kaupungintalo, molemmat vuodelta 1926. Koulurakennuksiin lukeutui 1920 suunniteltu Kulosaaren ruotsinkielinen yhteiskoulu. Liljequistin 1920-luvulla yksinään suunnittelemiin rakennuksiin kuului muun muassa Helsingin krematorio ja teollisuusrakennuksia Kuusankoskelle.³³

Liljequist perusti oman toimistonsa vuonna 1926. Suunnittelutoiminta jatkui hyvin monipuolisena. Paavalin kirkko toteutettiin suunnittelukilpailun tuloksena 1931. 1930–1950-luvuilla hän suunnitteli muun muassa teollisuus-, liike- ja asuinrakennuksia sekä lukuisia kirkkoja ja joitain koulurakennuksia, kuten Munksnäs högstadieskola, Tammisaaren lyseo ja Hangon keskuskoulu.³⁴ Bertel Liljequist kuoli vuonna 1954 Helsingissä. Arkkitehtitoimiston toimintaa jatkoi tämän jälkeen 1960-luvulle asti Bertel Liljequistin nimissä norjalaistaustainen avustaja Sam Salvesén.³⁵

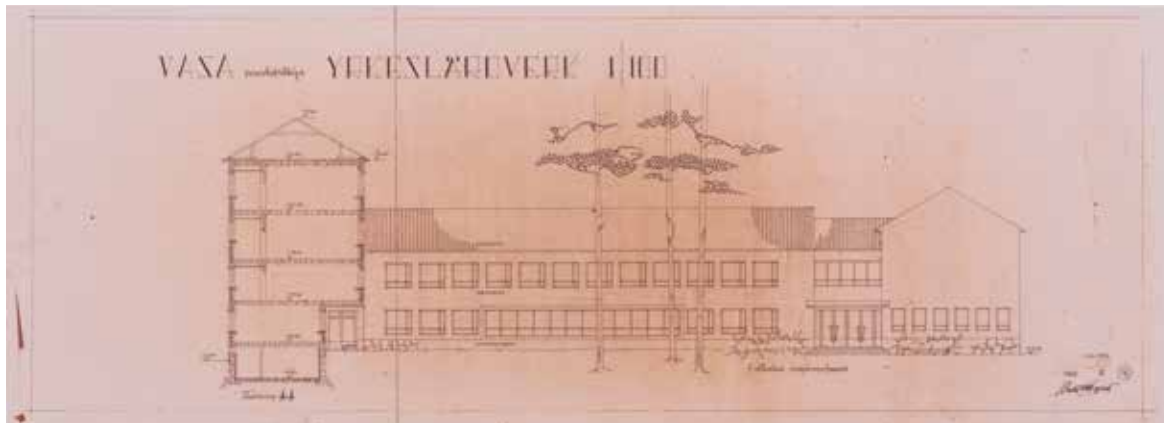
31 Liljequistin arkkitehtiesittely, mfa.fi; Wager 2009, 24–26.

32 Liljequistin arkkitehtiesittely, mfa.fi; Wager 2009, 28, 31–32.

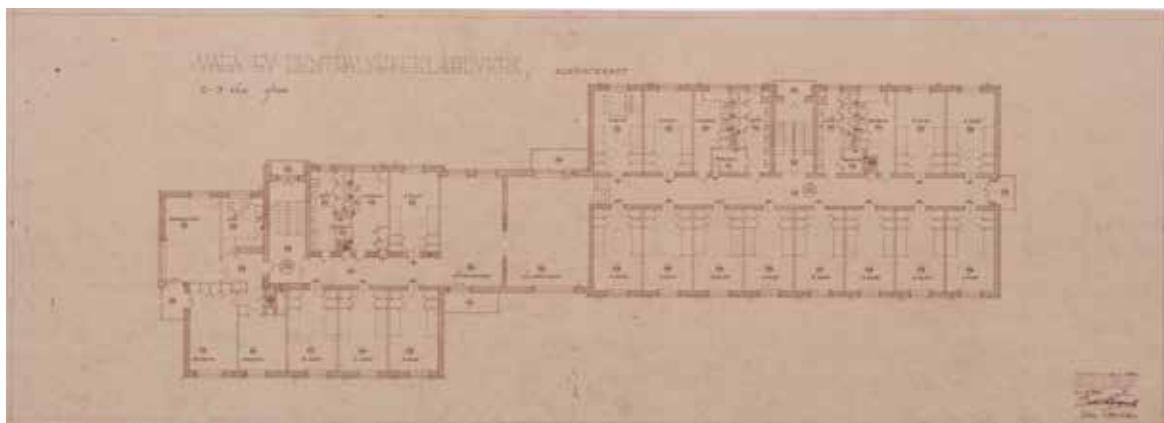
33 Liljequistin arkkitehtiesittely, mfa.fi; Wager 2009, 32, 199–203.

34 Liljequistin arkkitehtiesittely, mfa.fi; Wager 2009, 32–41, 199–203.

35 Wager 2009, 41, 203.

Etelä-Pohjanmaan ruotsalaisen keskusammattikoulun pääjulkisivu on piirustuksissa sekä muodoltaan että esitystyyliltään lähellä Pohjoiskaaren opistorakennusta. KA.

Keskusammattikoulun ja Pohjoiskaari 36:n asuntolarakennusten välillä on useita yhtymäkohtia, kuten rakennuksen päätyyn sijoitetut erilliset asunnot ja rakennuksen keskellä sijaitsevat yhteiset tilat. Koska keskusammattikoulun asuntolarakennus oli Pohjoiskaarta kookkaampi, sen kummassakin siivessä on omat sisäänkäynnit ja rakennuksen keskellä olevia seurusteluhuoneita ei täten ole sijoitettu portaan yhteyteen. KA.

Liljequistin töiden kirjo on tyyllisesti huomattava. Varsinkin julkisten rakennusten kuten kirkkojen muotokielellä on viitteitä historiallisiin aikakausiin. Myös tehdasrakennuksissa on vaikutteita klassismista. Toisaalta asuntorakennuksissa on paljon ajalleen tyyppisiä piirteitä ja ne ovat muotokieleltään korostetun modernistisia. Liljequistin töistä lähinnä Pohjoiskaari 34–38:n suunnitteluratkaisua on Etelä-Pohjanmaan ruotsalainen keskusammattikoulu, joka on nykyisin osa Yrkeshögskolan Noviaa. Tämä Vaasaan Wulffinkadun ja Tehtaankadun varteen rakennettu kokonaisuus käsitti myös oppilasasuntolan, jonka suunnittelijoiksi on mainittu Liljequistin lisäksi Sam Salvesén. Ammattikoulun suunnittelu käynnistyi pian Lauttasaaren toimeksiannon jälkeen. Liljequistin allekirjoittamat koulurakennuksen piirustukset ovat vuosilta 1953 ja 1954. Oppilasasuntolan piirustukset ovat vuosilta 1954 ja 1955. Niistä ensimmäiset ovat Liljeqvistin ja Salvesénin allekirjoittamatrust, myöhemmät Salvesénin allekirjoittamat. Ajallisen tarkastelun perusteella Lauttasaaren koulurakennus olisi toiminut Vaasan koulun

mallina kun taas Vaasan oppilasasuntolasta olisi otettu mallia Lauttasaaren lisärakennukseen.

Liljequist osallistui aktiivisesti yhdistystoimintaan ja sen lisäksi myös kunnallispolitiikkaan. Hän kuului Suomen arkkitehtiliittoon SAFA:an ja Helsingin Arkkitehtigilletiin, joiden hallituksissa hän vaikutti 1930-luvulla. Hän toimi myös arkkitehtikilpailujen palkintolautakunnissa. Näiden lisäksi hän kuului Svenska Klubbeniin. Liljequistiä pidettiin hyvin sosiaalisena ja verkostoituneena ihmisenä. Monipuolisten tehtävänantojen myötä hänellä oli mahdollisuuksia laajentaa ja vahvistaa suhdeverkostoja tehdaspatriunoihin, muihin vaikutusvaltaisiin henkilöihin ja potentiaalisiin uusiin tilaajiin.³⁶ Hänen toimintansa tehdasrakennusten suunnittelijana ja suorat yhteydet teollisuuden johtohahmoihin vaikuttivat mitä ilmeisemmin siihen, että hänet valittiin suunnitelmaan Teollisuuden työnjohto-opistolle uudisrakennuksia Suomen Työnantajain Keskusliiton toimeksiannosta.

36 Liljequistin arkkitehtiesittely, mfa.fi; Wager 2009, 28–31.

Suunnitteluratkaisun kuvaus

Ensimmäinen opistorakennus / A-talo

Ulkomuoto

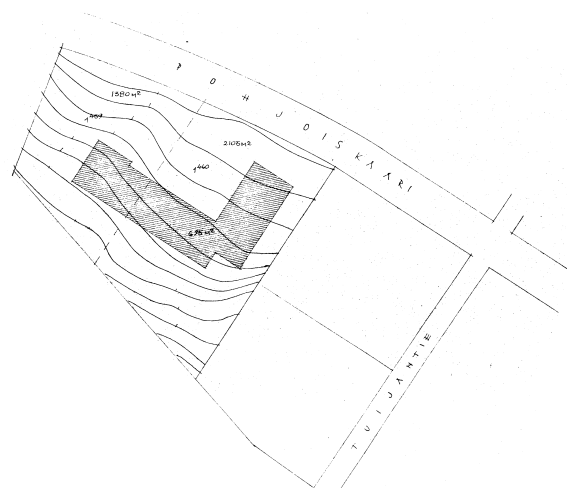
Opistorakennuksen lyijykynällä lennokkaasti piirretyt lupapiirustukset on päivätty 17.5.1950. Kahdesta siivestä koostuva opistorakennus sijoittuu keskelle koilliseen viettävälle tontille porrastetusti maaston muotoja seuraten. Korkeammalla on harjakattoinen pitkä siipi, jossa oli oppilashuoneita ja ruokasali keittiöineen sekä kolme pientä henkilökunnalle tarkoitettua asuntoa. Matalammalla sijaitsevassa aumakattoisessa siivessä oli luokka- ja toimistotilat sekä kolmio. Molemmissa rakennusosissa on kaksi kerrosta, osittain maan päällä oleva kellarikerros ja kylmä ullakko. Siivet sijaitsevat toisiinsa nähden suorassa kulmassa ja ne noudattavat Koillisväylän koordinaatistoa. Korkeampi siipi on luoteis-kaakossuuntainen ja matalampi siipi lounais-koillissuuntainen. Rakennusmassat ovat hyvin selkeitä. Pitkän siiven asunto-osa on ainoa, joka erottuu hieman ulkonevana. Sisällä oleva toiminta näkyy julkisivujen jäsentelyssä. Sisäänkäynnit, sokkelit ja parvekkeet ovat mukana tuomassa rakennukseen inhimillistä mittakaavaa ja materiaalin tuntua.

Ikkunat ovat yksi- tai kaksipuitteisia. Niiden koko ja muoto on kytköksissä sisätilan toimintaan. Oppilashuoneiden neliömuotoiset ikkunat on sijoitettu tasavälein väljästi toisiinsa nähden. Opistotilojen kapeat ja korkeat ikkunat sijoitettiin tasavälein ja hyvin lähekkäin. Asuntojen epäsäännöllisesti sijoitetut leveät tai neliömuotoiset ikkunat tuovat elävyyttä julkisivuihin. Lupapiirustuksista poiketen koillispäädyn kolmion erkkeri-ikkunaa ei toteutettu. Porrashuoneet erottuvat vertikaalisina ikkuna-alueina. Parvekkeet heijastavat osaltaan myös sisätilan toimintaa. Lupapiirustuksista poiketen luokkahuoneen parvekkeen sijaan koillispäädyn toteutettiin Teollisuuden työnjohto-opiston vaakuna. Luoteispäädyn ulkoneva savuhormi tuo horisontaaliseen rakennusmassaan näkyvän vertikaalisen elementin.

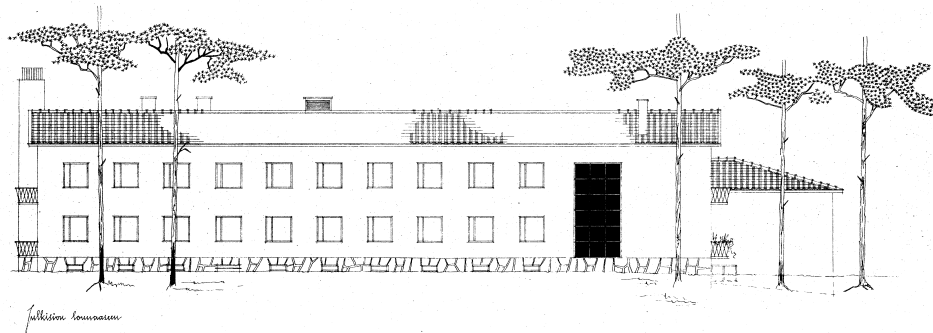
Pääjulkisivu viettää Pohjoiskaarelle ja pääsisäänkäynti on kahden siiven sisäkulmassa. Sisäänkäynti on korostettu seinästä viistosti ulos

työntyvällä liuskekivellä rustikoidulla porttaiheella. Lasitetut tuplaovet ovat lasiseinän ympäröimänä. Sisäänkäyntikatoksena toimii samalla ensimmäisen kerroksen parveke, jonka yläpuolella on vielä toinen samanlainen parveke siroine kaiteineen. Ylempien kerrosten kolmijakoiset ovet ovat samassa linjassa pääsisäänkäynnin lasiseinän kanssa. Sivuportaan ovela on pystyrimaa ja sen päällä yksinkertainen lippakatos. Lyhyemmän siiven asuntoon johti oma sisäänkäynti. Alakellariin johtaa koillispäädyssä autotallin ovet. Keittiöön johtaa yksinkertaisempi puuovi, joka sijaitsee lounaisjulkisivulta hieman ulkonevassa osassa.

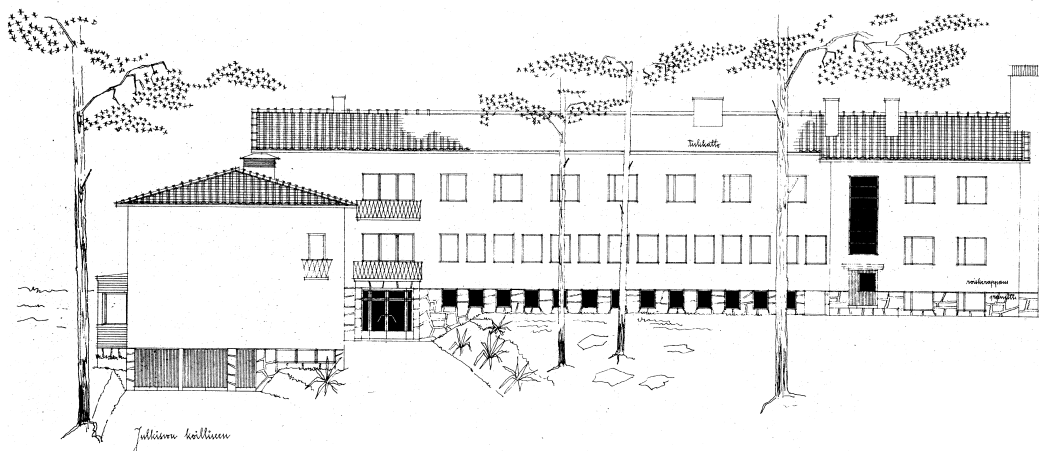
Rakennuksen julkisivut ovat rapattuja ja keltaiseksi maalattuja ja katto on punatiiltä. Sokkeli, portaat ja pääsisäänkäyntien sivut on päällystetty liuskekivellä. Puuikkunat ovat valkoisia. Rakennuksen räystäät ovat raakavalettua betonia. Räystäiden edessä ovat räystäsrännit ja rakennuksen kulmissa julkisivusta ulkonevat syöksytorvet.

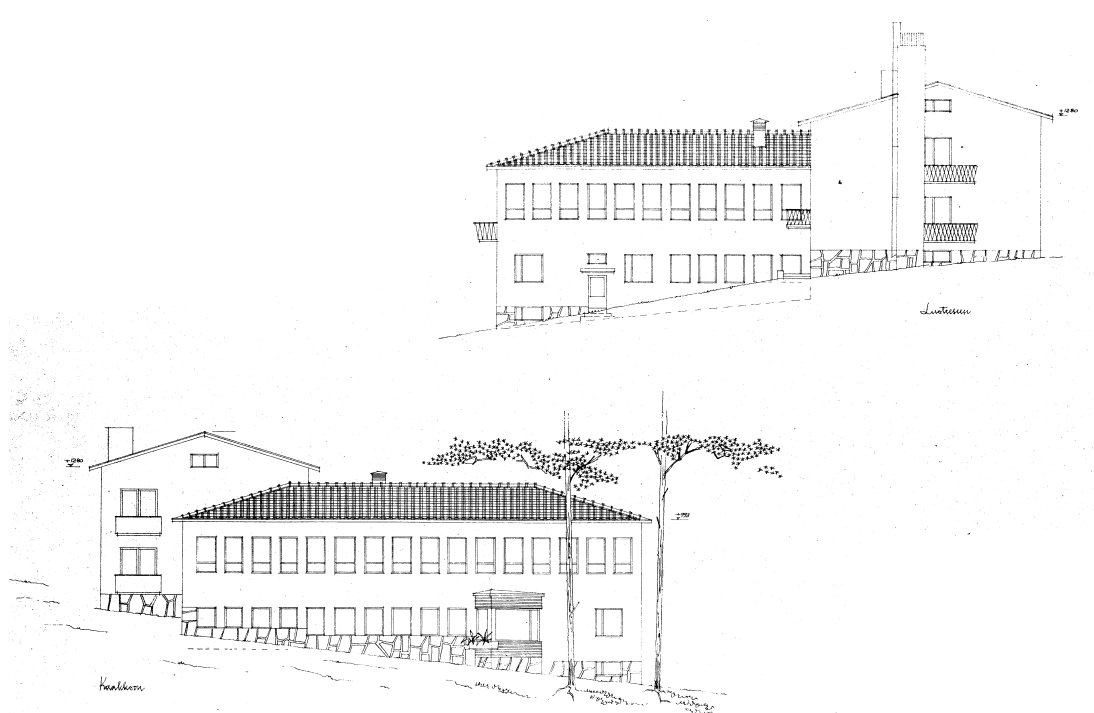
A-talo. Asemapiirustus, B. Liljequist 1950. Kahdesta siivestä koostuva opistorakennus sijoittuu keskelle koilliseen viettävälle tontille. RakVV.

A-talo. Pääpiirustus, Julkisivu lounaaseen, B. Liljequist 1950. Lupapiirustuksesta poiketen kaikkia kellari-ikkunoita ei toteutettu. RakVV

A-talo. Pääpiirustus, Julkisivu koilliseen, B. Liljequist 1950. Lupapiirustuksesta poiketen erkkeri-ikkunaa ei toteutettu, eikä myöskään koillispäädyn pareveketta. RakVV.

A-talo. Pääpiirustus, Julkisivut luoteeseen ja kaakkoon, B. Liljequist 1950. Lupapiirustuksesta poiketen kaakkoisjulkisivun alemmaa parveketta ei toteutettu. RakVV.

Sisätilojen arkkitehtuuri

Toisessa kerroksessa on tiloja vain pidemmässä siivessä. Keskikäytävän varrelle sijoitettiin opiskelijoiden asuinhuoneita. Huoneita oli kerroksessa 18. Huoneissa oli yksi kiinteä kaappi oven molemmilla puolella. Työpiirustukseen on piirretty jokaiseen huoneeseen kaksi sänkyä. Käytävän luoteispäädyssä on ikkuna ja lasitettu parvekeovi. Parvekkeen ja sivuporrashuoneen välissä on wc ja yhteinen pesuhuone. Siiven kaakkoispäädyssä oli pääporrashuoneen jatkeena tilava halli oppilaiden seurustelua varten, takalla ja parvekkeella varustettuna.

Ensimmäisessä kerroksessa sijoitettiin lyhyemmän siipeen kaksi luentosalia joihin päästiin tilavasta luoteiseen avautuvasta sivukäytävästä. Käytävä muodosti pääporrashuoneen kanssa valoisan kokonaisuuden. Porrashuoneessa on parveke. Pidempään siipeen sijoitettiin heti porrashuoneen yhteyteen ruokasali ja sen viereen kahteen osaan jaettava kerhohuone. Tilasarjassa oli neljä vapaasti seisovaa pylvästä. Taaempana on keittiö aputiloiineen, jolla on oma sisäänkäynti sekä yhteys sivuportaaseen. Luoteispäättyyn sijoitettiin sivuportaan varrelle kolme pientä asuntoa: kaksi yksiötä ja yksi kaksio. Kaksios- ta avautuu parveke luoteiseen.

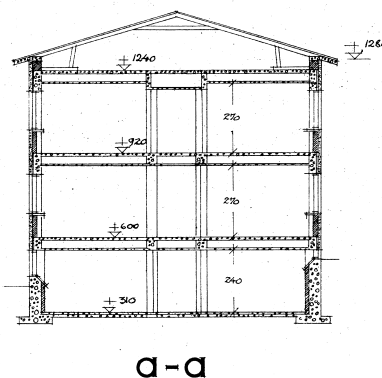
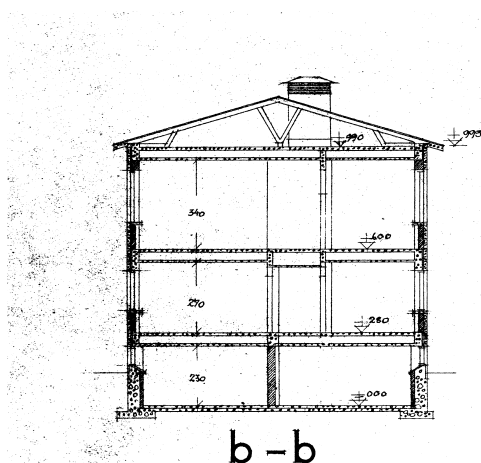
Osittain maan alla olevaan kellarikerrokseen sijoitettiin pääsisäänkäynti ja eteishalli siipien taitekohtaan. Eteishalli oli avara, siinä oli kaksi vapaasti seisovaa pylvästä, naulakkoja ja sen vieressä wc-tilat. Valoa tilaan tulee pääportaan korkeasta ikkunasta. Hallista pääsee lyhyempään toimistosiipeen, joka on täysin maan päällä. Toimistohuoneet sijoitettiin keskikäytävän varrelle. Koillispäädyssä oli

asuinhuoneisto, johon pääsi omasta sisäänkäynnistä. Pidempi siipi on taas maan alla ja siinä on keskikäytävän varrelle sijoitettu varasto- ja muita aputiloja, kuten polttoainevarasto ja pesutiloja. Pidemmän siiven kellarikerroksessa on pienet yläikkunat. Luoteeseen avautuu pääpiirustuksista poiketen vain neljä yläikkunaa.

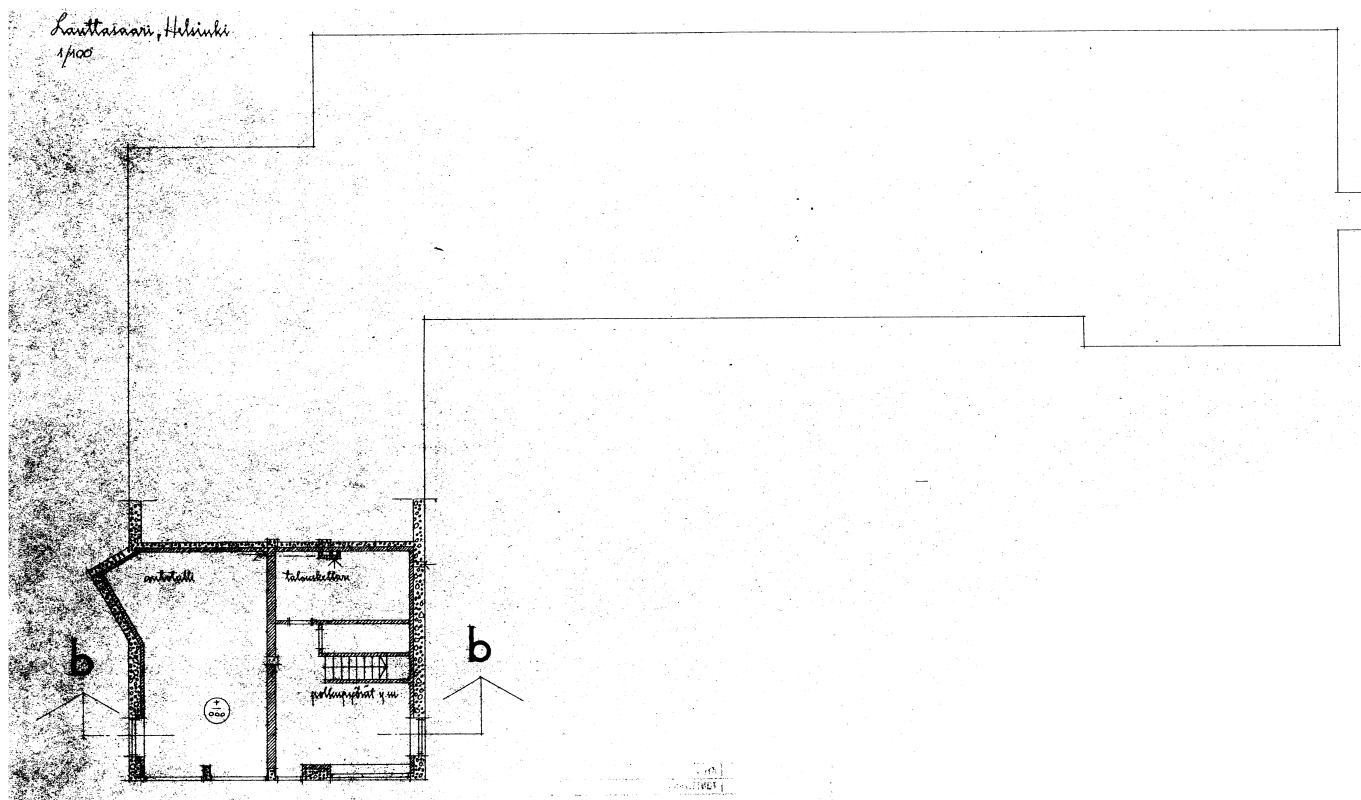
Lyhyemmän siiven pieneen alakellariin sijoitettiin kaksi autotallia ja varastotilaa. Pääsy näihin tiloihin on päädyistä. Koillispäädyn asuntoon johti sisäinen porttas.

Rakenne ja talotekniikka

Rakennuksen perustukset on tehty betonista. Ulkoseinissä on ulompana siporex-harkko ja sisempänä yhden kiven normaalitiili. Välipohjarakenteena on alalaattapalkisto, jonka kahden laatan väli toimii käytävien kohdalla poistoilmakanavana. Kellarikerroksen ja ensimmäisen kerroksen pylväät ovat betonista ja väliseinät tiilestä. Huonekorkeus on ensimmäisessä ja toisessa kerroksessa 2,7 metriä. Luokahuoneiden kohdalla se on 3,4 metriä. Pidemmän siiven runkosyvyys on ruokasalin kohdalla 10,9 metriä ja lyhyemmän siiven 11,4 metriä. Rakennuksessa on puiset kattotuolit. Rakennuksessa oli jo alun perin keskuslämmitys ja siihen liittyen ulkoseiniin kiinnitettyjä lämminvesipattereita. Ilmanvaihto oli koneellinen. Ulkoseinissä on korvausilma-venttiilejä ja käytäväseinien edessä kattopinnassa lautasmallinen poistoilmaventtiili. Ruokasalissa on kattoon kiinnitetyt huurrelaiset pallovalaisimet, todennäköisesti Paavo Tynellin suunnittelemia.

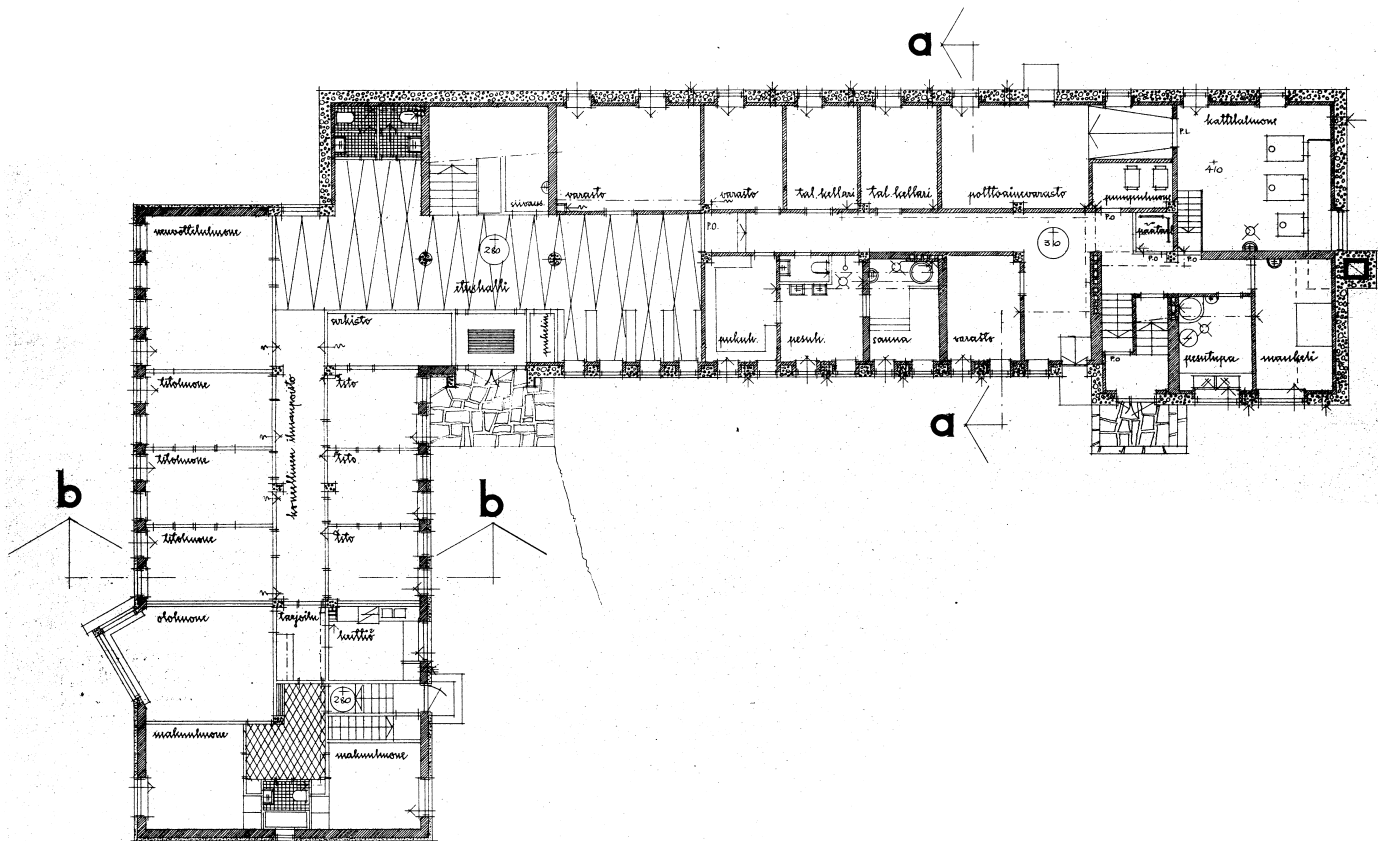
A-talo, pääpiirustus, leikkaukset a-a ja b-b, B. Liljeqvist 1950. Välipohjarakenteena on alalaattapalkisto, jonka kahden laatan väli toimii käytävien kohdalla poistoilmakanavana. RakVV.

A-talo, pääpiirustus, 1. kellarikerroksen pohjapiirros, B. Liljequist 1950. RakVV.

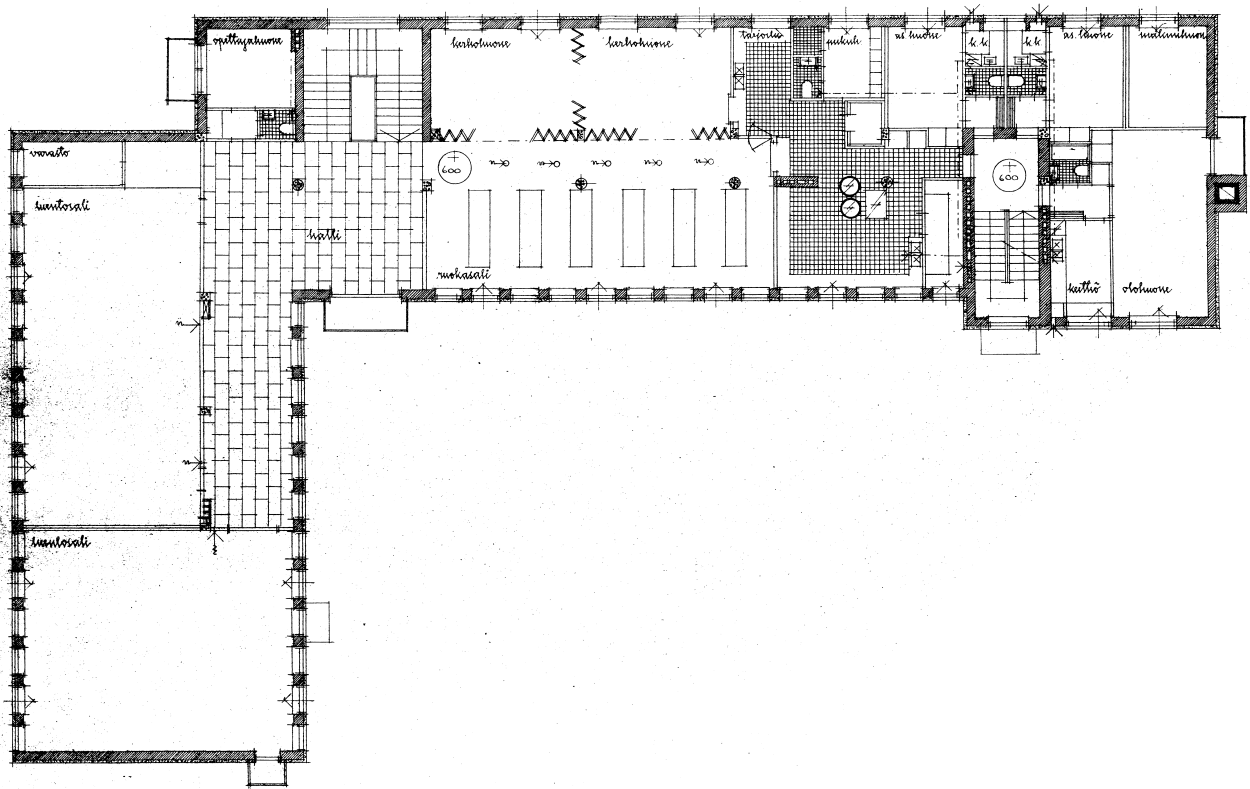
A-talo, 1. kellarikerroksen alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty B. Liljequistin piirustusta vuodelta 1950.

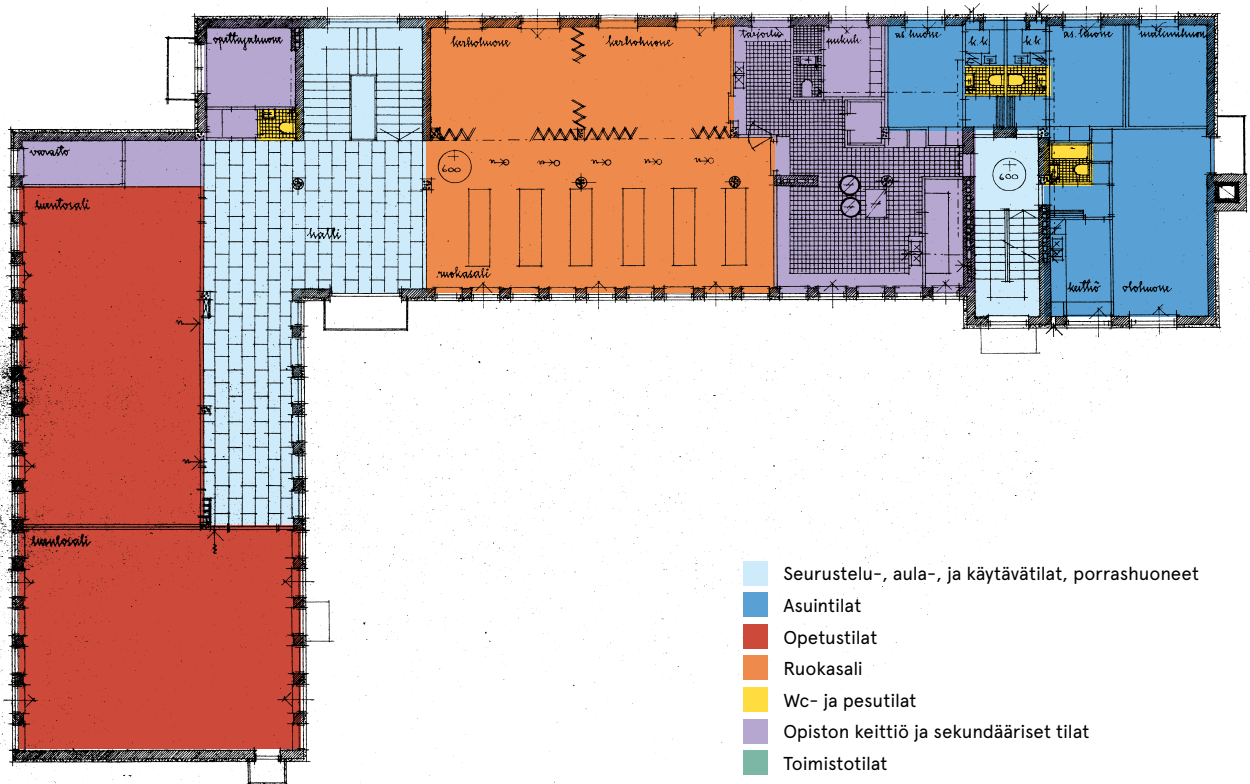
A-talo, pääpiirustus, 2. kellarikerroksen pohjapiirros, B. Liljequist 1950.
Lupapiirustuksesta poiketen erkkeri-ikkunaa ei toteutettu. RakVV.

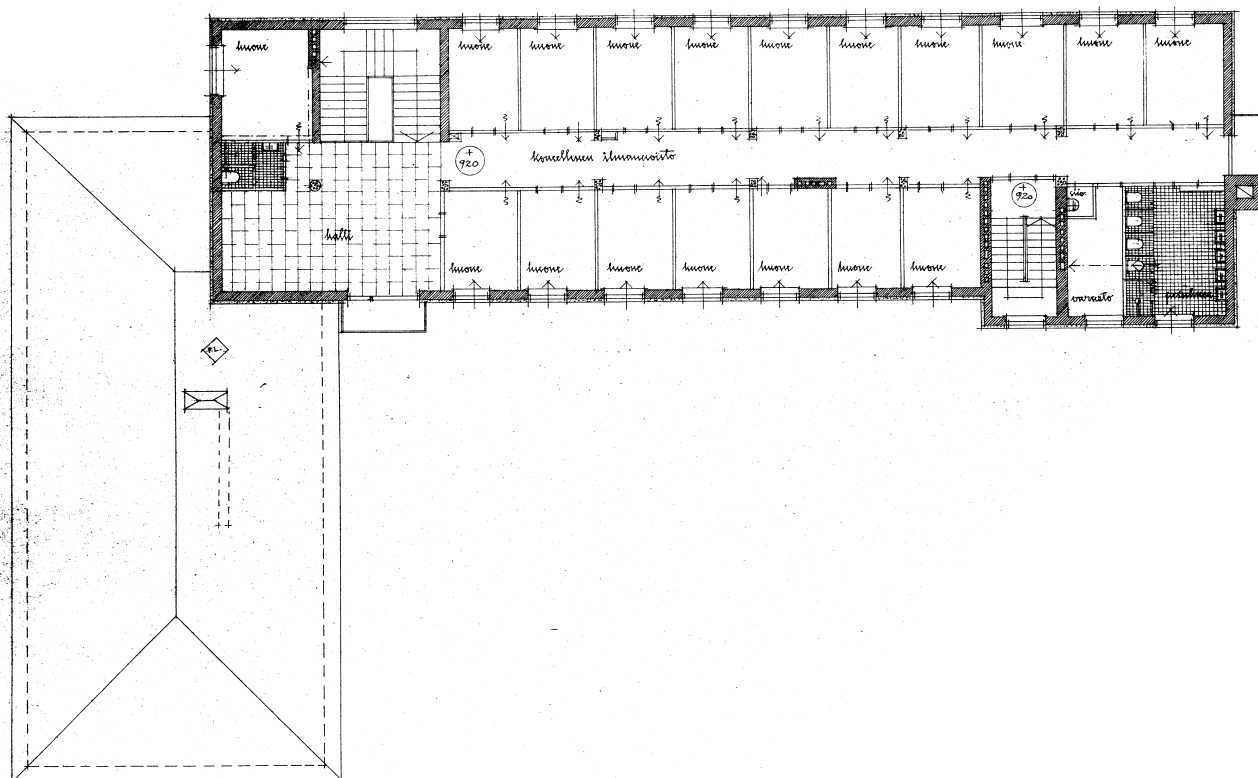
A-talo, 2. kellarikerroksen alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty B. Liljequistin piirustusta vuodelta 1950.

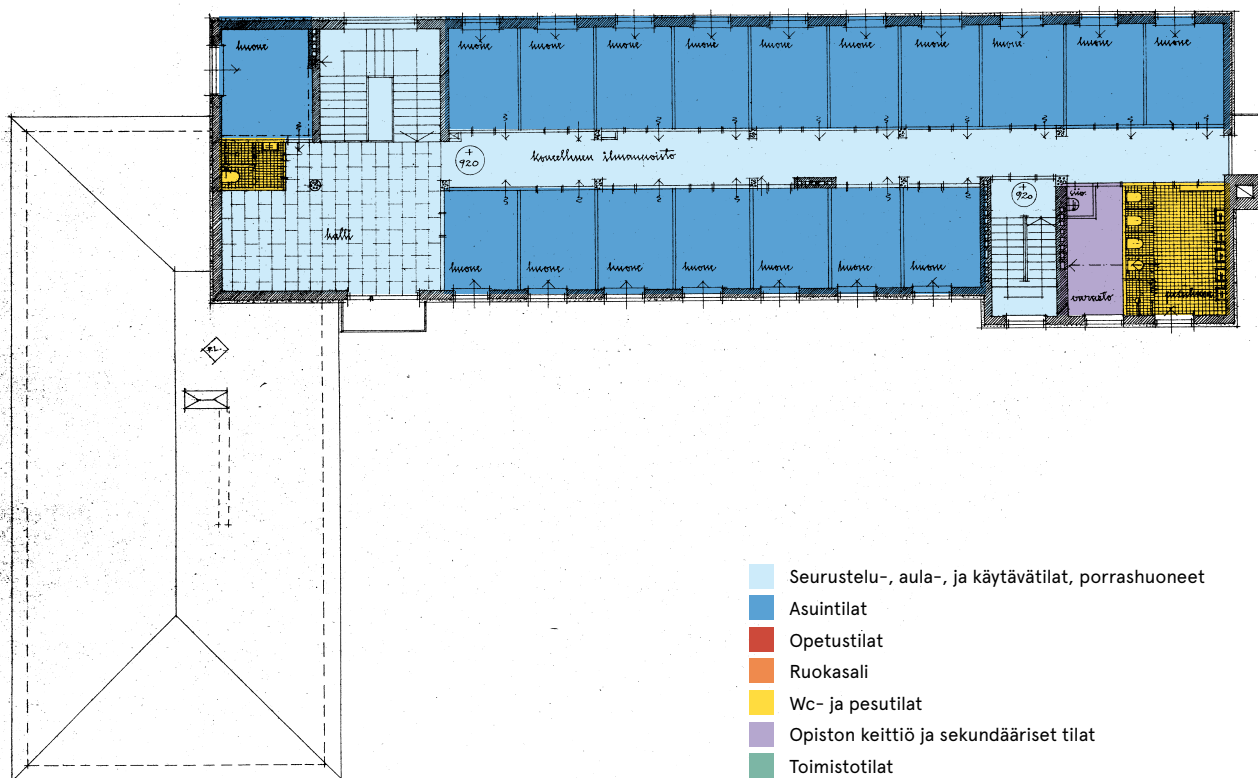
A-talo, pääpiirustus, 1. kerroksen pohjapiirros, B. Liljequist 1950. RakVV.

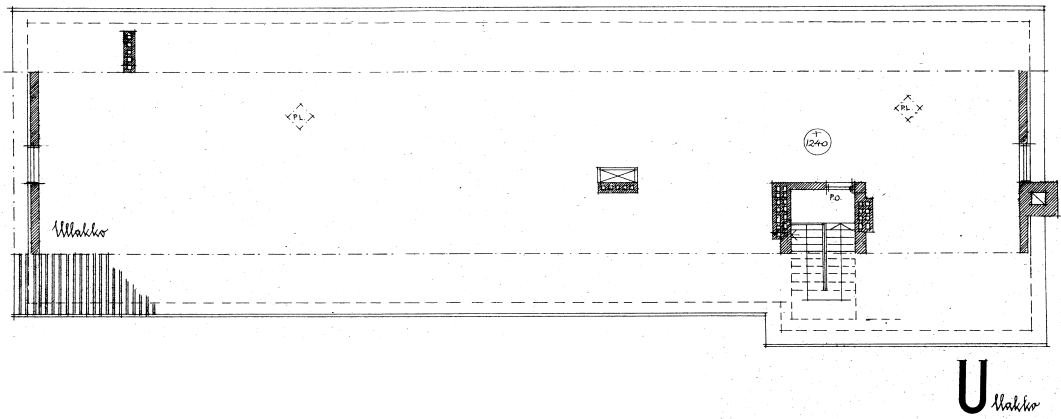
A-talo, 1. kerroksen alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty B. Liljequistin piirustusta vuodelta 1950.

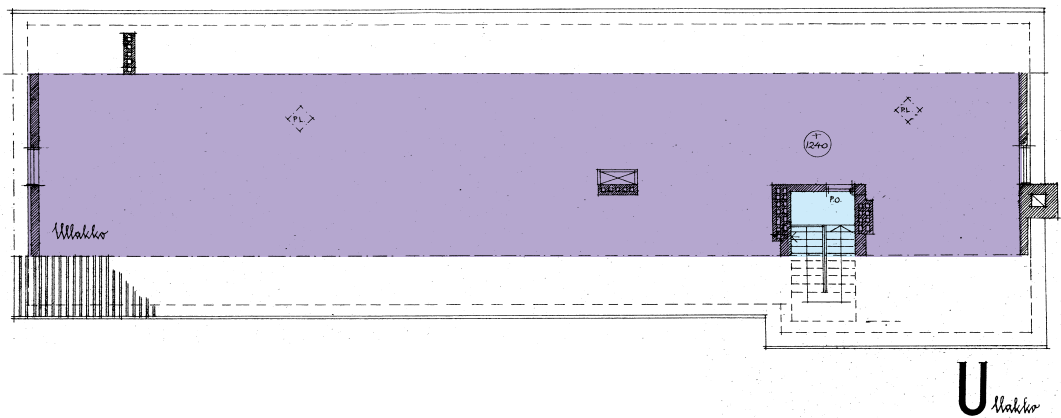
A-talo, pääpiirustus, 2. kerroksen pohjapiirros, B. Liljequist 1950. Yhteen oppilashuoneeseen mahtui kaksi sänkyä. Halliin toteutettiin lupapiirustuksesta poiketen takka. RakVV.

A-talo, 2. kerroksen alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty B. Liljequistin piirustusta vuodelta 1950.

A-talo, pääpiirustus, leikkaukset a-a ja b-b sekä ullakon pohjapiirros, B. Liljequist 1950. RakVV.

- Seurustelu-, aula-, ja käytävätilat, porrashuoneet
- Asuintilat
- Opetustilat
- Ruokasali
- Wc- ja pesutilat
- Opiston keittiö ja sekundääriset tilat
- Toimistotilat

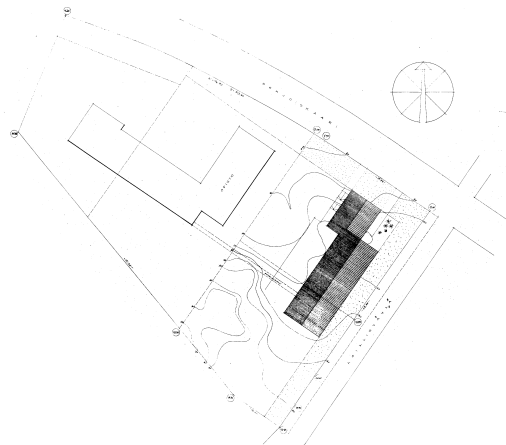
A-talo, ullakkokerroksen alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty B. Liljequistin piirustusta vuodelta 1950.

Toinen opistorakennus / B-talo

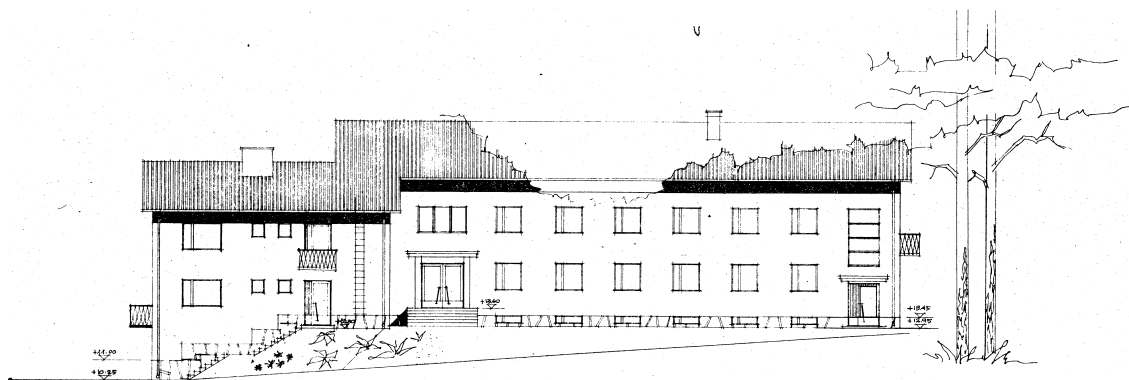
Ulkomuoto

Toinen opistorakennus sijoitettiin porrastetusti rinteeseen ja se koostuu kahdesta samansuuntaisista rakennusmassasta, joiden harjakatto on yhteinen. Ylemmällä on pitkä siipi, jossa oli oppilashuoneita, opetustiloja ja toimisto. Matalammalla sijaitsee lyhyt siipi, jossa oli rehtorin asunto. Kaksikerroksisessa rakennuksessa on myös osittain maan päällinen kellarikerros ja ullakko. Rakennus on lounais-koillisuuntainen, kuten A-talon lyhyempi siipi. Rakennusmassat ovat selkeät ja materiaalit, detaljit ja värit noudattavat samoja periaatteita kuin ensimmäisessä opistorakennuksessa. Sisätilojen toiminta ei kuitenkaan tässä rakennuksessa näy niin selkeästi ikkunajäsentelyssä kuin A-talossa. Oppilashuoneiden neliömuotoiset ikkunat toistuvat myös toimisto- ja opetustiloissa tasavälein, mutta luokka- ja seurusteluhuoneessa hieman tiiviimmin. Tärkeänä rakennuksen massoitteeluun liittyvänä elementtinä ja sokkelin jatkeena voidaan pitää asuntosiiven edessä kulkevat portaat.

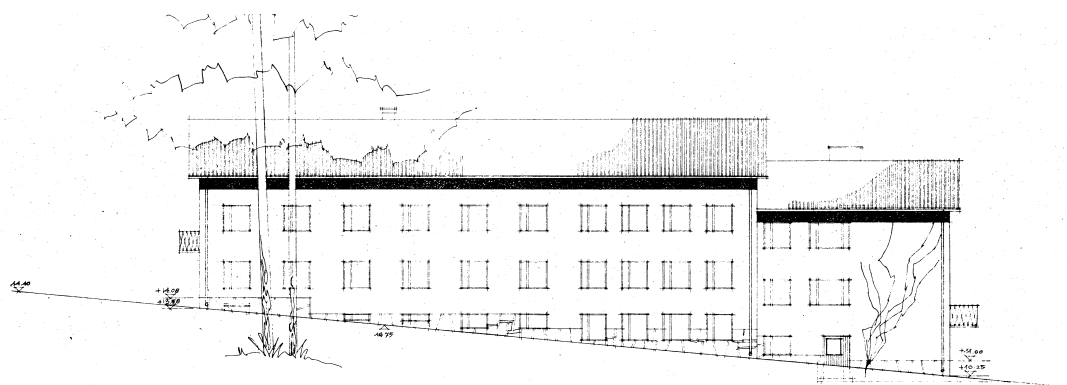
Pääjulkisivu viettää luoteiseen, A-talolle päin. Pääsisäänkäynti on kyseisessä julkisivussa kahden siiven sisäkulmassa. Kahden pilarin kannattelema sisäänkäyntikatos muodostaa klassisen porttiaiheen pääsisäänkäynnin ympärille. Sivuportaan ovi on yksinkertaisempi ja sen päällä on pienempi lippakatos. Rehtorin asuntoon johtaa oma sisäänkäynti luoteisesta. Kellariin johti koillispäädystä autotallin ovet sekä kaakkoisjulkisivun edestä kaivannosta yksinkertainen ovi. Parvekkeiden pinnakaiteet ovat A-talosta poiketen suorat ja osittain umpinaiset, antaen visuaalisesti raskaampaa vaikutelmaa.

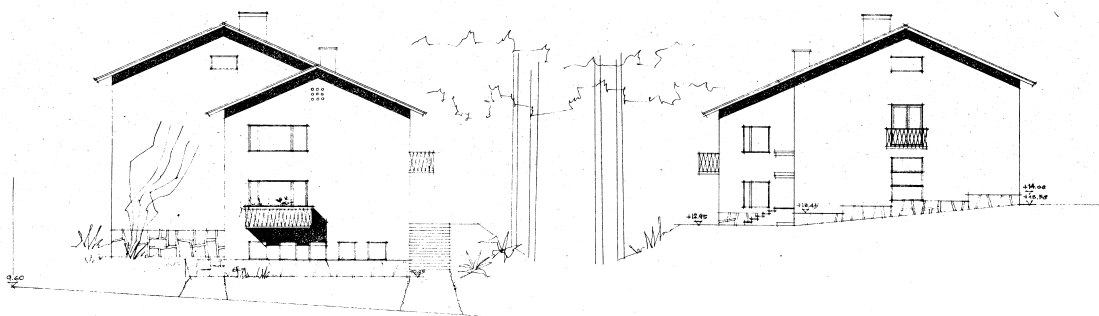
B-talo, asemapiirustus, S. Salvesén 1955. Rakennus sijoitettiin porrastetusti rinteeseen ja se koostuu kahdesta samansuuntaisista rakennusmassasta, joiden harjakatto on yhteinen. RakVV.

B-talo, pääpiirustus, julkisivu luoteeseen, S. Salvesén 1955. Asuntosiiven edessä kulkevat portaat toteutettiin lupapiirustuksesta poiketen korokkeellisena. RakVV.

B-talo, pääpiirustus, julkisivu kaakkoon, S. Salvesén 1955. RakVV.

B-talo, pääpiirustus, julkisivut koilliseen ja lounaaseen, S. Salvesén 1955. RakVV.

Sisätilojen arkkitehtuuri

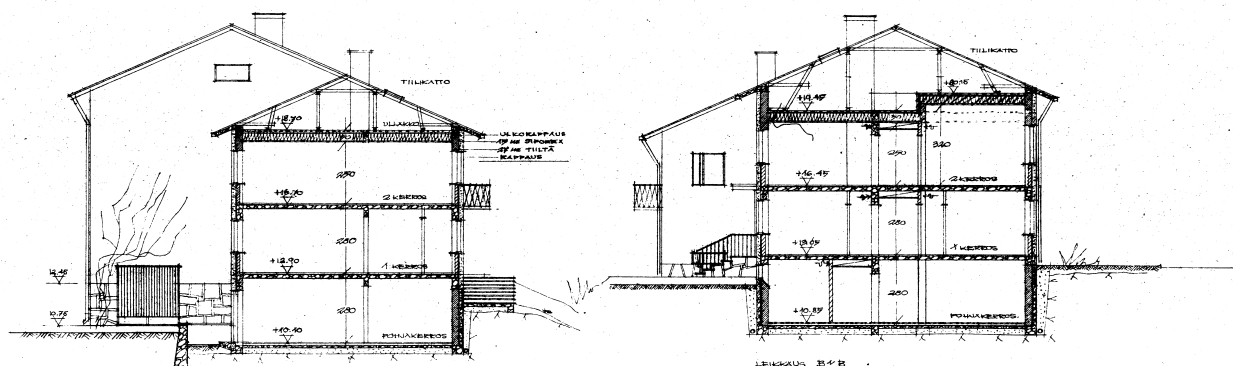
Opistosiiven koillispäätyyn sijoitettiin toisessa kerroksessa tilava yläaula pääportaan jatkeeksi. Aulan pitkässä seinässä oli taideteos ja kattoon oli kiinnitetty Tynellin suunnittelemat metalliset suorakaiteen muotoiset valaisimet. Aulasta johti ovi viereiseen luokkahuoneeseen, sekä aukko niin ikään viereiseen keskikäytävään. Keskikäytävän varrelle sijoitettiin kolmeen tilaan jaettava ryhmätyöhuone, sekä kuusi toimistohuonetta, joista kahdessa oli kiinteä isohko arkistokaappi. Käytävän kaakkoispäädyssä on ikkuna ja lasitettu parvekeovi. Parvekkeen vieressä on sivuporrashuone. Wc-tiloihin päästään keskikäytävästä. Koillispäädyn paloseinän taakse sijoitettiin puoli kerrosta alaspäin rehtorin asunnon toinen kerros. Siinä oli neljä makuuhuonetta joissa oli runsaasti kiinteitä seinäkaappeja sekä yhteinen kylpyhuone. Lisäksi on portaan yhteydessä ylähalli, jossa on ikkunoita kahteen suuntaan ja parveke.

Opistosiiven ensimmäisessä kerroksessa on pääsisäänkäynti, johon kuuluu tuulikaappi ja eteishalli jossa on U-porras. Eteishallin yhteydessä sijaitsi oppilaiden seurusteluhuone, joka oli hallista erotettu L-muotoisella tiililasiseinällä ja varustettu keittiökomerolla. Hallista on pääsy keskikäytävään. Keskikäytävän varrelle on sijoitettu kymmenen oppilashuonetta, joista kahdessa oli oma wc, yhteiset wc- ja pesutilat sekä puhelinhuone. Huoneeseen mahtui kaksi sänkyä. Koillissiivessä oli rehtorin asunnon ensimmäinen kerros. Siinä oli eteishalli, keittiö, ruokailuhuone ja iso takalla ja parvekkeella varustettu olohuone ja

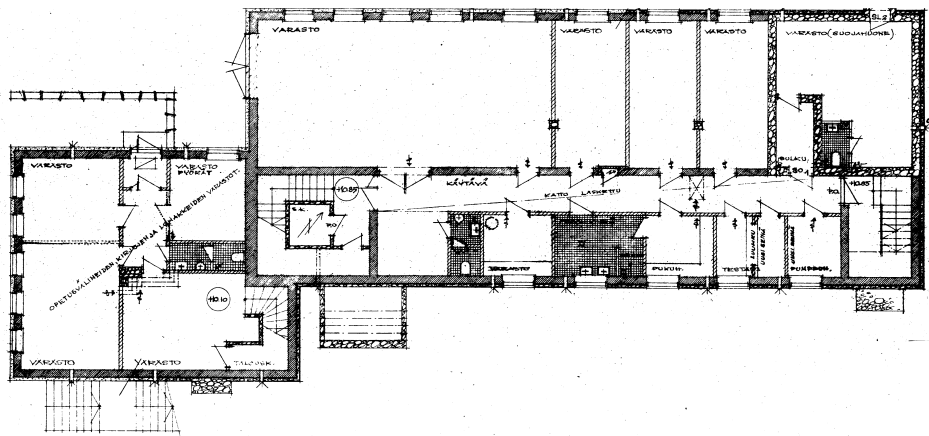
wc. Osittain maan alla olevaan kellarikerrokseen sijoitettiin varasto- ja yhteiset pesutilat sekä pumppuhuone ja väestösuoja. Tilat on sijoitettu keskikäytävän varrelle. Rehtorin asunnon alla oli varastohuoneita ja wc. Tähän kellarin osaan johtaa oma sisäänkäynti kaakkoispuolelta sekä asuinhuoneiston porras. Kellarikerroksen ikkunakoko vaihtelee ja pääasiassa siinä on pienet yläikkunat. Rakennuksen seinät ja kattopinnat ovat rapattuja ja käytävien katot alaslasketut. Sisätiloissa oli rakennustyöselostuksen mukaan pääasiassa linoleumilattioita.

Rakenne ja talotekniikka

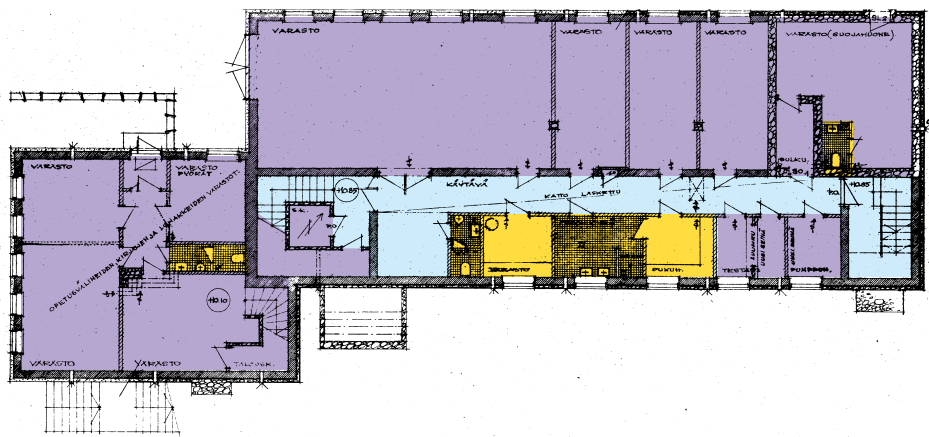
Rakennuslupa-asiakirjojen liitteenä olevasta rakennustyöselostuksesta käy ilmi, että rakennus on perustettu kalliolle, osittain suoraan perusmuurin varaan, osittain perustuspilareiden ja -palkkien varaan. Kantaviin rakenteisiin käytettiin betonia, ulkoseiniin tiiliä ja siporex-harkkoja ja väliseiniin sementtitiiliä. Pidemmän siiven runkosyvyys on noin 10,5 metriä ja lyhyemmän siiven noin 9,5 metriä. B-talon rakentamisen aikana tehtiin joitain muutoksia edeltäviä tarkennuksia, joista voidaan isoimpana mainita toisen kerroksen huonekorkeuden (2,5 metriä) korottaminen opetustiloissa, jossa se on 3,2 metriä. Rakennuksen kattotuolit toteutettiin puusta. Rakennus liitettiin A-talon keskuslämmitykseen ja käytössä on ulkoseiniin kiinnitettyjä lämminvesipattereita. Ilmanpoisto oli jo alun perin koneellinen. Ulkoseinissä on korvausilmaventtiilejä ja käytävaseinien edessä lautasmainen poistoilmaventtiili.

B-talo, pääpiirustus, leikkaukset a-a ja b-b, S. Salvesen 1955, korjattu 1956. B-talon rakentamisen aikana toisen kerroksen huonekorkeus (2,5 metriä) korotettiin opetustiloissa, jossa se on 3,2 metriä. RakVV.

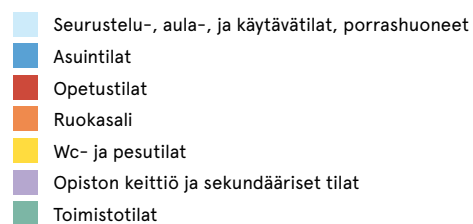
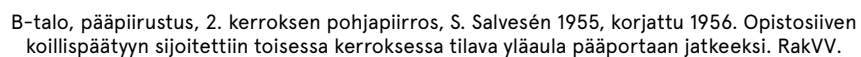

B-talo, pääpiirustus, kellarikerroksen pohjapiirros, S. Salvesén 1955, korjattu 1956. RakVV.

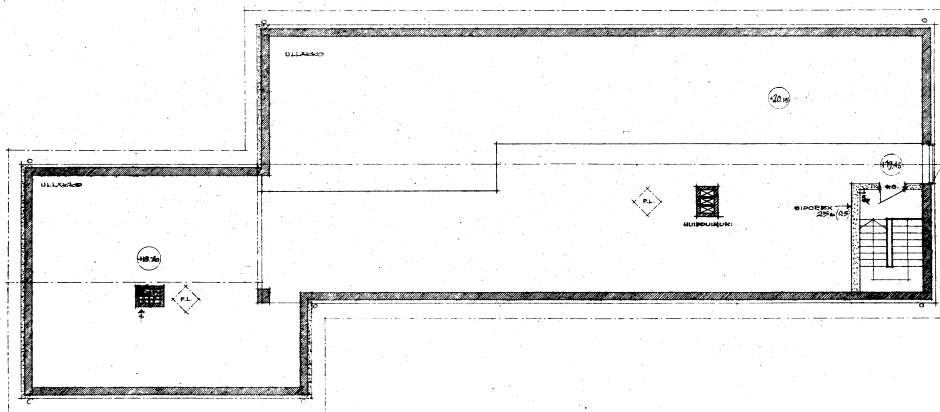

- Seurustelu-, aula-, ja käytävätilat, porrashuoneet
- Asuintilat
- Opetustilat
- Ruokasali
- Wc- ja pesutilat
- Opiston keittiö ja sekundääriset tilat
- Toimistotilat

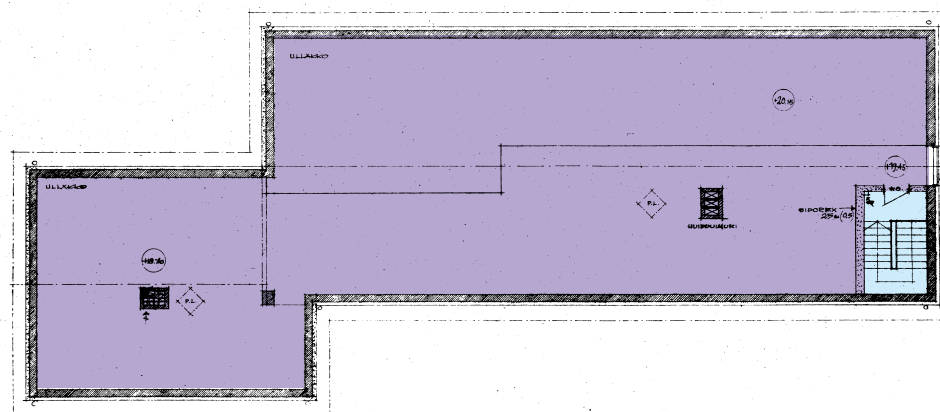
B-talo, kellarikerroksen alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty S. Salvesénin piirustusta vuodelta 1956.

B-talo, 2. kerroksen alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty S. Salvesénin piirustusta vuodelta 1956.

B-talo, pääpiirustus, ullakon pohjapiirros, S. Salvesén 1955, korjattu 1956. RakVV.

- Seurustelu-, aula-, ja käytävätilat, porrashuoneet
- Asuintilat
- Opetustilat
- Ruokasali
- Wc- ja pesutilat
- Opiston keittiö ja sekundääriset tilat
- Toimistotilat

B-talo, ullakon alkuperäinen käyttö. Kaavion pohjalla on käytetty S. Salvesénin piirustusta vuodelta 1956.

Piha

Tontin korkeuserot ovat huomattavia ja ne vaikuttivat sekä rakennusten sijoittamiseen että maaston muokkaamiseen. A-talon kahden siiven ja Pohjoiskaaren välinen etupiha on lupapiirustuksissa esitetty hyvin viitteellisesti, lähinnä niissä on hahmoteltu sisäänkäyntialueet, samoin B-talon kohdalla. Leveä jalankulkualue johtaa A-talon pääsisäänkäynnille, jonka edessä on liuskekivillä päällystetty porrastasanne. Sivupuortaan sisäänkäynnin edessä on myös liuskekivellä päällystetty porras. B-talon asuntoon johtavan portaan yhteydessä olisi lupakuvien mukaan ollut istutettu rinne. Siihen toteutettiin kuitenkin korokkeellinen porras, jonka alle johtaa ovi. Kaide oli vanhoista valokuvista päätellen tumma. Kellaritiloista saadusta maa-aineesta tehtiin etupihalle terasseja. Etupiha on vuoden 1964 ilmakuvan perusteella muokattu ja hoidettu, kun taas takapiha kallioineen on jätetty luonnontilaan. Kadun varrella on noin kymmenen autopaikkaa ja B-talon lounaispuolella noin seitsemän autopaikkaa.

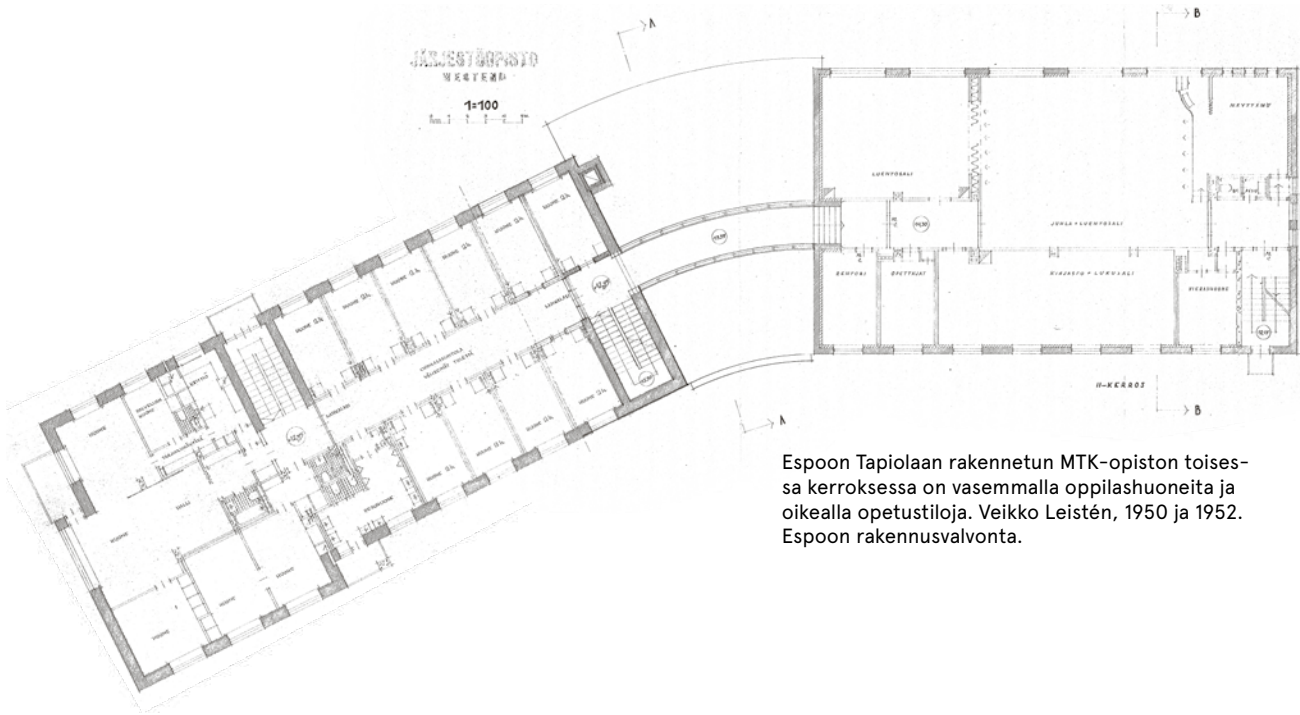

Vuoden 1964 ortoilmakuva. Rakennusten etupiha on muokattu ja hoidettu, kun taas takapiha kallioineen on jätetty luonnontilaan. Helsingin kaupungin kaupunkimittausosasto.

Pohjoiskaari suhteessa ajan oppilaitosrakennuksiin ja arkkitehtiensa tuotantoon

Espoon Tapiolassa sijaitseva Veikko Leisténin suunnittelema MTK-opisto on sekin ajalleen tyypillien opistorakennus. ark-byroo/HY.

Espoon Tapiolaan rakennetun MTK-opiston toisessa kerroksessa on vasemmalla oppilashuoneita ja oikealla opetustiloja. Veikko Leistén, 1950 ja 1952. Espoon rakennusvalvonta.

1950-luvulla sota oli vielä lähellä. Pula-ajasta siirryttiin vähitellen aikaan, jolloin aineellisia mahdollisuuksia oli enemmänkin.³⁷ Tämä näkyy myös konkreettisesti arkkitehtuurissa. Tämän ajan rakentamiselle onkin tyypillistä pelkistyneisyys, toisaalta myös rakentajien korkea ammattitaito.³⁸ 1950-luvun rakentamista leimaa näiden piirteiden lisäksi inhimillinen ulottuvuus niin asuinrakentamisessa kuin julkisessa rakentamisessa.³⁹ 1940-luvun

lopun ja 1950-luvun alun arkkitehtuuri noudatti vielä pitkälti sotaa edeltävän ajan perinteitä. Tyypillinen julkinen rakennus oli siihen aikaan satulakattoinen rapattu kivirakennus, kuten myös merkityksellisemmät yksityisrahoitteiset rakennukset. Erityyppiset tilat sijoitettiin usein eri siipiin. Mikäli rakennukseen liittyi henkilökunnan asuntoja, niitä voitiin myös sijoittaa tontille erilliseen rakennukseen. Ajankohdan julkisivuissa esiintyy usein modernistisia piirteitä, niiden jäsentely on suhteellisen yksinkertaista ja kytköksissä sisätilojen toimintaan. 1950-luvun alun tyypillisiä piirteitä ovat liuskekevillä päällystetyt sokkelit, tiilikatto ja rapatut ulkoseinät. Varsinkin

³⁷ Jetsonen 1994, 35.

³⁸ Norri 1994, 13–14.

³⁹ Norri 1994, 11.

sisäänkäyntialueet suunniteltiin tarkasti. Kaavamaisuuden vastapainona viljeltiin pehmentäviä yksityiskohtia 1940-luvun romantiikan hengessä. Rakennuksen huolellisella sijoittamisella tontilleen voitiin luoda sympaattista suhdetta ympäristöön.

Koska Pohjoiskaari 34–38 rakennettiin alun perin opistoksi, rakennukset voidaan tarkastella osana aikansa oppilaitosrakennuksien kontekstia. Sekä opistojen että muiden oppilaitosten tilaohjelmaa ohjaili tarve opetustiloille, ruokalalle keittiöineen ja usein opetusrakennuksiin sijoitettiin myös henkilökunnan asuintiloja. Muista oppilaitosrakennuksista varsinkin ammattikouluista löytyy samankaltaisuuksia. Ammattikouluihin saattoi kuulla opistojen tapaan myös oppilasasuntola ja vapaa-ajan viettoon tarkoitettut oleskelutilat. Samat suunnittelijat suunnittelivat usein sekä opistoja että erityyppisiä oppilaitoksia, jolloin samoja arkkitehtonisia piirteitä ja teemoja toteutettiin erityyppisissäkin kohteissa. Opistoja rakennettiin erilaisten toimijoiden vaihteleviin tarpeisiin, joten niiden keskellä on myös variaatiota.

Sekä Pohjoiskaari 34–38:ssa että samana aikakautena valmistuneessa Etelä-Pohjanmaan ruotsalaisessa keskusammattikoulussa on havaittavissa ajalle tyypillisiä arkkitehtonisia piirteitä. Ne ovat rapattuja ja keltaiseksi maalattuja kivitaloja, joissa on liuskekivellä päällystetty sokkeli ja punaiset tiilikatot. Molemmissa on myös keskeiskäytävät ja erityyppiset toiminnot on jaettu eri siipiin ja rakennuksiin.

Liljequistin piirtämissä Pohjoiskaari 34–38:ssa ja Etelä-Pohjanmaan ruotsalaisessa keskusammattikoulussa näitä ajan rakentamiselle tyypillisiä piirteitä toteutettiin hyvin samankaltaisesti. Keskusammattikoulussa ikkunat ovat kuitenkin jäsennelly säännöllisemmin kuin Pohjoiskaaren rakennuksissa. Rytmiä rikkomalla on osoitettu kummassakin kohteessa pääportaikon paikka, keskusammattikoulussa juhlasalin ja Pohjoiskaari 34–38:ssa johtajan asunnon paikka. Sisäänkäyntejä on jäsennelly kummassakin kohteessa ulos työntyvin katoksin ja liuskekiviverhouksella. Sisäänkäynneillä on oma hierarkiansa, joka tulee ilmi muun muassa mitta-kaavan ja materiaalivalintojen kautta.

Pari vuotta Lauttasaaren A-talon jälkeen valmistuneessa Keskusammattikoulun piirustuksissa esiintyvät tietyt Pohjoiskaari 36–38:sta tutut piirteet, kuten kuusikulmaiset pitkänomaiset ikkunat. Sisäänkäynneissä on vetimien tasolle asti vastavuutta. Koska keskusammattikoulu on kokonaisuutena Pohjoiskaarta huomattavasti suurempi ja siinä oli lisäksi myös erityyppisiä toimintoja, sijoitettiin

rakennusmassat kolmen pihan ympärille. Pohjoiskaaren julkisivuja elävöittävät parvekkeet, joita keskusammattikoulussa ei ole.

Salvesénin suunnitteluvastuulla olleiden myöhempien asuntorakennusten muotokielessä on jälleen runsaasti samankaltaisuutta. Kummin rakennuksen massa jakaantuu kahteen siipeen, asuntolahuoneet on sijoitettu keskikäytävän kumminkin puolin. Asuntolahuoneisiin kuuluu kiintokomeroita, wc- ja pesutiloja on keskitetty. Rakennusten yhteen päähän on sijoitettu erillisiä asuntoja. Kun Pohjoiskaari 34–38:ssa kyse oli yhdestä asunnosta, Vaasassa eri kerroksissa olivat erilliset asunnot. Kummassakin kohteessa seurusteluhuoneet ovat rakennuksen keskiosassa. Vain Pohjoiskaaressa ne litittyvät pääportaan yhteyteen.

Merkittävin ero Työnjohto-opiston ja Keskusammattikoulun välillä on niiden suhde maastoonsa. Vaasassa koulurakennukset sijoitettiin osaksi ruutukaavan mukaisesti järjestettyä kaupunkirakennetta. Erityistä suhdetta ympäristön maastonmuotoihin ei ole. Sen sijaan Pohjoiskaari 36–38:n rakennukset istuvat hyvin ympäristöönsä. Kalliota on louhittu ja maata siirretty sivulle rakennuksien alta pois. Näin on syntynyt eri tasoilla olevia terasseja ja rinteestä on muotoutunut kumpuileva maisema. Vanhoja puiden kanssa kokonaisuus on vihreä ja pienipiirteinen.

Vaasan keskusammattikoulun lisäksi kiinteistö Pohjoiskaari 34–38 vertautuu muihin aikansa opistorakennuksiin. Niitä rakennettiin runsaasti sodanjälkeisessä Suomessa. Kaupungistuminen, teollistuminen ja modernisaatio toivat lisäkoulutustarpeen teollisuuden lisäksi muun muassa liike-elämään ja maatalouteen. Teollisuuden työnjohto-opiston toiminnan ulkopuolelle jääneet toimijat, kuten Maataloustuottajain Keskusliitto (MTK), pankit ja vakuutuslaitokset perustivat omia opistojaan. Espoon Etelä-Tapiolaan kahdessa vaiheessa vuosina 1951–1953 rakennettu MTK-opisto on tämän työn kannalta keskeinen esimerkki. Veikko Leisténin suunnittelema opisto on materiaaleiltaan ja tilajäsentelyltään lähellä Pohjoiskaaren rakennuksia. Kaksi- ja kolmikerroksisessa rakennuksessa on eri toiminnot jaettu eri siipiin. Tilat sijoittuvat keskikäytävän kumminkin puolin. Ulkotiloissa yhteneväsyyttä on erityisesti parvekkeissa ja tavassa korostaa sisäänkäyntejä. Pohjoiskaaren B-talon tavoin MTK-opiston julkisivun ovi- ja ikkunasyvennyksissä on sileä valkoiseksi maalattu rappaus. Kokonaisuus on hyvin säilynyt ja Pohjoiskaaren kiinteistön tavoin opisto on sijoitettu huolellisesti maastoonsa.

Toiminnan kasvu ja kehitys Pohjoiskaari 34–38:ssa

Teollisuuden työnjohto-opiston 200. työnjohtajien johtamistaidon peruskurssin osallistujat opiston portailla 1968. Edessä keskellä rehtori Antero Rautavaara. Elka, Teollisuuslehden valokuva-arkisto, kansio 14 (5–6).

Uudet toimitilat tarjosivat hyvät puitteet kasvattaa ja kehittää Teollisuuden työnjohto-opistoa. Opetustarjonta laajeni palvelemaan ahtaus-, metsä-, auto- korjaamo-, konttori-, ja sähkölaitosaloja. Osa näistä kursseista pidettiin opiston ulkopuolella kyseisissä toimintaympäristöissä. Vuonna 1956 järjestettiin ensimmäinen, 10 päivän mittainen jatkokurssi peruskurssin käyneille työnjohtajille. Sen tarkoitus oli syventää saatuja johtamistaitoja ja verrata niitä käytännön johtamisessa saatuihin kokemuksiin. Myös julkisen sektorin toimijat, kuten puolustus-, kunnallis- ja sairaalahallinto, koulutoimi, korkea- koulut, sekä valtion virastot ottivat osaa koulutukseen. Opisto nousi alallaan merkittävimmäksi ja esimerkiksi pohjoismaisessa mittakaavassa. Koulutuksen lisäksi panostettiin tutkimukseen, jonka tuloksena syntyivät muun muassa pitkään teolli-

suuslaitoksissa käytössä olleet uusien työnjohtajien valintatestit.⁴⁰ Valintatestien käyttöönotto liittyi kehitykseen, jossa korostui ajatus jokaisen persoonan yksilöllisyydestä. Johtamisopissa korostuivat hyvin perinteiset ohjaamisen keinot, kuten kannustaminen ja rankaiseminen.⁴¹ Yhteiskunnallinen tilanne helpottui kun sotakorvaukset saatiin maksetuksi. Vaikka 1950-luku oli toiminnan vakiinnuttamisen vuosikymmen, tapahtui sen taustavoimissa muutoksia. Perustajajäsenenä olleet Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliitto ja Suomen Teollisuusliitto erosivat tukijäsenyydestä 1958.⁴²

⁴⁰ *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 13.

⁴¹ Heinänen et al. 2006, 57.

⁴² *Johtamistaidon opisto 1946–1971*, 15; Heinänen et al. 2006, 31–35.

1960-luvun muutokset toimintaympäristössä

1960-luvulla elinkeinoelämässä kilpailu kiristyi ja teknologian merkitys kasvoi. Yritykset olivat uusien haasteiden edessä, joita toivottiin voitavan ratkoa koulutuksen avulla. Koulutuskysyntä kasvoi ja tilat Lauttasaareissa koettiin riittämättömiksi. Koulutuksessa korostuivat yksilö- ja sosiaalipsykologia, jossa käsiteltiin muun muassa ihmisen tarpeita Maslowin tunnetun teorian mukaisesti. Tehokkuutta haettiin automatisoinnista ja työajan mittaamisesta MTM-menetelmällä.⁴³

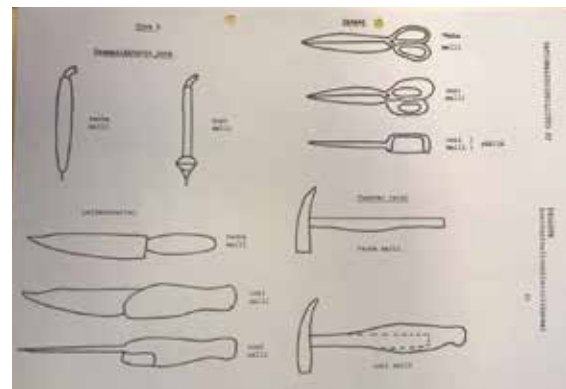
1960-luvulla korkeakoulurakentamisessa suosittiin kampuistyypisiä kokonaisuuksia, jonne toiminnot voitiin keskittää. Kun Lauttasaareissa ei ollut mahdollista laajentaa, työnjohto-opiston hallituksessa esitettiin ajatus uudenlaisesta kampusopistosta, joka tarjoaisi erikoiskoulutusta ja keskittyisi erityisesti keskijohdon tarpeisiin. Pitkällisten valmistelujen jälkeen päädyttiin Aavarantaan. Vanhan kartanon maille rakennettiin uudet, aikaisempia suuremmat tilat.⁴⁴ Nämä tilat palvelivat nyt muun muassa työnantajaliittojen keskitettyä koulutustoimintaa.

Työnantajaliittojen koulutuksessa korostuivat uusina osa-alueina johtamiseen liittyvien taitojen lisäksi muun muassa palkkaustekniikka ja työehtosopimusten tulkinta. Näitä taitoja tarvittiin, kun valtakunnallisesti oltiin tultu tilanteeseen, jossa työntekijä- ja työnantajaliitot laativat yleispäteviä työehtosopimuksia paikallisten ratkaisujen sijaan. Koska työnantajaliitot olivat keskenään hyvin erilaisia, räätälöitiin niitä varten omia erikoiskursseja. Kun työnantaja- ja työntekijäliitot ryhtyivät yhteistyöhön niin kutsutussa työn rationalisoinnissa, kurssitettiin myös työntekijäliittojen toimitsijoita ja luottamusmiehiä.⁴⁵ 1960-luvun koulutuksessa painottuivat tuottavuuden kasvattaminen ja toimintojen rationalisointi. Myös ryhmätyöskentely otettiin opetusmetodinä käyttöön.⁴⁶ Rationalisointia ei tyydytty pelkästään opettamaan vaan opiston henkilökunta konsultoi myös yksittäisiä yrityksiä toimintojensa tehostamisessa. Esimerkiksi hyvin-kääläinen Villayhtymät Oy tilasi bioteknologiseksi tutkimukseksi kutsutun konsultointityön, jossa

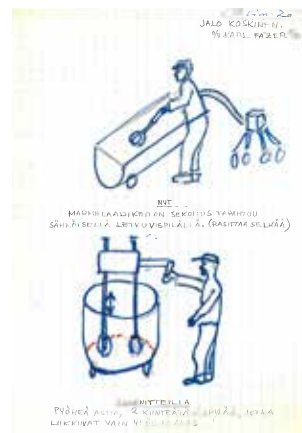
käytiin läpi tehtaan parsimossa tapahtuneen työn tehostamisedellytykset kyselytutkimuksen, koulutuksen ja niitä seuranneiden työskentelyolosuhteiden parannusten myötä.⁴⁷

200. työnjohtajakurssi 1968. Elka, *Teollisuuslehden* valokuva-arkisto, kansio 14 (5–6).

Työvälineiden käytettävyyttä parantavia muutoksia muotoilussa. Havaintomateriaali. Elka, Aikuiskoulutuskokoelma 28: Johtamistaidon opiston asiakirjat, rationalisointi.

Työturvallisuutta parantavia laiteuudistuksia. Havaintomateriaali. Elka, Aikuiskoulutuskokoelma 28: Johtamistaidon opiston asiakirjat, rationalisointi.

⁴³ Heinänen et al. 2006, 58–59.

⁴⁴ *Johtamistaidon Opisto 1946–1971*, 16. *Teollisuuslehti* 6–7/1963.

⁴⁵ *Johtamistaidon Opisto 1946–1971*, 16.

⁴⁶ Heinänen et al. 2006, 36.

⁴⁷ Aikuiskoulutuskokoelma 28: Johtamistaidon opiston arkisto, ergonomia. Elka.

Johtamistaidon opisto

Nopeasta toiminnan laajenemisesta huolimatta koulutuksen järjestämiseen ei oltu täysin tyytyväisiä työnantajajärjestöissä. Koulutustoimintaa pidettiin liian hajanaisena. Asiaa selvitettiin Suomen Työnantajain keskusliiton koulutusosaston johdolla ja ratkaisuna esitettiin Teollisuuden Työnjohto-opiston, tämän kiinteistö-osakeyhtiön ja Aavarannan kurssikeskuksen yhdistämistä yhdeksi koulutusorganisaatioksi. Sen tehtävänä olisi antaa kaikille työnantajajärjestöille yhtenäistä koulutusta. Toimintaa ohjaisi hallitus ja kehitysohjauksesta vastasi eri alojen asiantuntijoista koostuva koulutusjohtokunta. Uudelle toimijalle tuli nimeksi Johtamistaidon opisto r.y. – Institutet för Ledarskap r.f. Se aloitti toimintansa 1969, tarkoituksenaan antaa johtamistaidollista, henkilöstöhallinnollista ja tuotantoteknillistä koulutusta sekä muuta tuottavuutta lisäävää koulutusta liike-elämän ja teollisuuden piirissä. Nimenvaihdos heijasteli muutosta johdon opetuksesta koko henkilöstön kouluttamiseen. Uuden opiston aloittaessa toimintansa myös pitkäaikaisen johtajan, opetusneuvos Rautavaaran tilalle tuli rehtoriksi diplomi-indinööri Klaus Eloranta.⁴⁸ Edeltäjänsä tavoin myös Eloranta siirtyi johtamistaidon opistoon armeijan palveluksesta.⁴⁹

Uudelta organisaatiolta odotettiin toiminnan kasvattamista, mihin reagoitiin perustamalla alueelliset toimipisteet Jyväskylään, Naantaliin, Ouluun ja Tampereelle.⁵⁰ 1970-luvulla opisto keskittyikin yksittäisten toimihenkilöiden kurssittamisen sijaan yrityskoulutukseen ja kokonaisten työyhteisöjen kouluttamiseen. Kun koko organisaatio kävi läpi saman koulutuksen, sen teho oli parempi. Samalla kehitettiin yritysvalmennuksen menetelmiä. Muun muassa tulosjohtaminen, tulosohjaus ja ryhmäkeskustelut ovat maahamme pitkälti johtamistaidon opiston kautta levinneitä, nyt yleisesti käytössä olevia yritysten ohjauksen menetelmiä. Av-laitteet otettiin mukaan opetukseen ja annettiin koulutusta projektitoiminnasta. Ajan hengen mukaisesti 1970-luvulla korostui usko suunnittelun voimaan. Ih-

misten ja organisaatioiden tehtävä oli pyrkiä tavoitteisiin, jotka johtajat olivat asettaneet. Opistossa kehitettiin tavoitejohtamisen ohjelma, jossa organisaation ja kunkin yksilön toimintaa määritteli yhteinen tavoite. Oppien soveltuvuutta ajan haasteisiin ja suomalaiseen yhteiskuntaan varmistettiin muun muassa sen oman tutkimustoiminnan kautta.⁵¹

Kun Johtamistaidon opisto juhli 30-vuotista taivaltaan vuonna 1976, oli sen kursseille osallistunut jo 54 000 henkeä. Se työllisti 40 alan opettajaa ja oli alan suurin toimija.⁵²

Samalla kun opetus siirtyi yhä enemmän työpai-koille, kurssien pituudet lyhenivät ja ne jakautuivat osiin. Lyhytkursseille osallistuville annettiin ennakotehtäväksi tutustua etukäteen aihepiiriin, jotta itse kurssiaika olisi mahdollisimman tehokas. Kynys kursseille osallistumiselle laski kun osallistua saattoi omassa työympäristössään eikä ollut tarvetta matkustaa pitkäksi aikaa pääkaupunkiseudulle. 1980-luvulla käyttöön otettiin uusina menetelminä etätyöt, kehittämistehtävät, harjaannuttaminen ja simulaatiot työyhteisön hyväksi. Kiinnostuttiin organisaatiokulttuurista, jossa korostui ymmärrys yrityksestä historiansa, yhteiskuntasuhteittensa ja henkilökuntansa summana. Samalla usko keskitehtyyn suunnittelun merkitykseen heikkeni ja etsittiin yrityksen vahvuuksia sen omassa liiketoiminnassa. Opiston ja työyhteisön yhteistyössä etsittiin tuotannon ongelmakohtat, joiden ratkaisemiseksi koulutus räätälöitiin. Opiston antamasta koulutuksesta yli puolet kohdistui yrityksiin ja koulutettavana oli yrityksen henkilöstön koko skaala, joskin painotus oli tukevasti johtotehtävissä työskentelevissä henkilöissä.⁵³

Johtamistaidon opisto päätti luopua Lautta-saaren toimitiloistaan 1982. Tarkempaa perustelua tähän päätökseen ei kirjallisissa lähteissä ole esitetty. Voidaan kuitenkin olettaa, että edeltävän vuosikymmenen panostus Aavarannan kehittämiseen ja koulutuksen siirtyminen maakuntiin vaikutti päätöksentekoon.

48 Johtamistaidon Opisto 1946–1971, 16, 19. *Teollisuuslehti* 9/1971.

49 *Teollisuuslehti* 12/1969.

50 Johtamistaidon Opisto 1946–1971, 20, 22.

51 Heinänen et al. 2006, 6–7, 39, 59–60. *Teollisuuslehti* 1–2/1974 ja 5/1974.

52 Heinänen et al. 2006, 56.

53 Heinänen et al. 2006, 39–41, 60–61.

Johtamistaidon opisto Pohjoiskaaren pohjoispuolelta kuvattuna. Kuvan takana merkintä STK/Finne, 26.2.1976. Elka, *Teollisuusviikko*-lehden valokuva-arkisto. 15.4 Johtamistaidon opisto.

Johtamistaidon opiston koulutusjohtokunta kokouksessaan 8.1.1976. Elka, *Teollisuus-*lehden valokuva-arkisto, kansio 14 (5-6).

3.

Puolustusvoimat muuttavat opiston tiloihin

3.1

Merivoimat

1980-luvulla kylmä sota vaikutti vahvasti maailman geopolitiiseen tilaan. Suomen ja Neuvostoliiton suhteita määritteli YYA-sopimus, jota jatkettiin 20 vuodella vuonna 1983. Merivoimien esikunnan merkittävin tehtävä oli sen neljän joukko-osaston toimintakyvyn turvaaminen hankkimalla sille tarvittavat määrärahat, johtamalla valmiussuunnittelua ja kehittämällä tasevälineitä, huoltoa ja koulutusta.⁵⁴

Merivoimien esikunta oli toiminut Katajanokan Merikasarmilla aina 1940-luvulta lähtien. Nämä tilat kävivät kuitenkin ajan myötä ahtaiksi ja korvaavia tiloja oli etsittävä muualta. Johtamistaidon opistolta vapautuvat tilat saatiin tähän tarkoitukseen kun puolustusvoimat ostivat kiinteistön ja tilat muutettiin Merivoimien esikunnan käyttöön. Esikunta muutti Pohjoiskaari 34–38:een lokakuussa 1983, ensin otettiin käyttöön B-talo ja sitten A-talo.⁵⁵

Kun kyse oli Merivoimista, oli esikunnalle tärkeää välitön sijainti lähellä rantaa. Tästä syystä rakennuksen edustalle rantaan rakennettiin vene-

laituri, joka kuitenkin oli vähällä käytöllä ja se jäi sittemmin pois käytöstä. Merkittävin lisäys Merivoimien esikunnan aikana Pohjoiskaaren tiloihin oli rakennuksen A eteläpuolelle kallioon louhittu luola, jonne sijoitettiin operatiivisten toimintojen suojatilat. Vuonna 1988 valmistunut kokonaisuus varustettiin viestiyhteyksin.⁵⁶

1990-luvulla maailmanpoliittinen tilanne muuttui Neuvostoliiton luhistumisen myötä. Merivoimat organisoitiin uudelleen. Esikunta jaettiin tällöin henkilöstöosastoon, operatiiviseen osastoon ja huolto-osastoon entisen seitsemän osaston sijaan. 1990-luvun keski- ja loppupuolella Suomi kansainvälistyi. Euroopan Unioniin liittymisen lisäksi Suomesta tuli NATO:n rauhankumppani ja Länsi-Euroopan Unionin tarkkailija. Nämä vaikuttivat myös Puolustusvoimien toimintaan. Vuonna 1998 Merivoimat, Rannikkotyökistö ja Uudenmaan prikaatti yhdistyivät hallituksen edellisvuoden puolustuspoliittisen selonteon seurauksena. Euroopan turvallisuuskehitys ja Suomen puolustus -nimellä kulkenut selonteko korosti Saaristomeren puolustusta laivastoyksiköiden

⁵⁴ Helaniemi 1988, 104.

⁵⁵ Helaniemi 1988, 104.

⁵⁶ Helaniemi 1988, 104.

Merivoimien muutto Lauttasaaresta Turkuun vuoden 2007 lopussa. Lauri Helaniemen yksityisarkisto.

Merivoimien muutto Lauttasaaresta Turkuun vuoden 2007 lopussa. Lauri Helaniemen yksityisarkisto.

Merivoimien muutto Lauttasaaresta Turkuun vuoden 2007 lopussa. Kuvassa 1. kerroksen aula. Lauri Helaniemen yksityisarkisto.

Merivoimien muutto Lauttasaaresta Turkuun vuoden 2007 lopussa. Kuvassa 2. kerroksen aula. Lauri Helaniemen yksityisarkisto.

ja Suomenlahden puolustusta rannikkojoukkojen toimesta. Tämän seurauksena rannikkotykykistötoimiston henkilökunta siirtyi Merivoimien esikuntaan heti vuoden 1998 alussa. Näin keskitettiin saman esikunnan johtoon kaikki meripuolustuksen toiminnot. Muutosten jälkeen Merivoimien esikuntaan kuului 135 henkeä. Sen osastojako oli edelleen kolmiosainen.⁵⁷ Uusi organisaatiorakenne edellytti uudellaisia tehtäviä. Koulutusta ja laivuetta uudistettiin, luotiin uudenlaisia tietoteknisiä järjestelmiä. Tilanahtaus oli yhä ajankohtaisempi, helpotusta siihen saatiin vuonna 2001 vuokraamalla Lauttasaaresta Melkonkadulta toimistotiloja seitsemälle hengelle ja neuvottelutila.⁵⁸

Vuoden 2004 Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko merkitsi jälleen muutoksia Merivoimille kun Puolustusvoimien toimintoja supistettiin ja haettiin säästöjä. Tähän liittyen Esikunta oli siirrettävä Turkuun vuoteen 2008 mennessä. Siirrolla haluttiin selvittää Merivoimien mahdollisten päällekkäisten toimintojen yhdistämistä Turun seudulla.⁵⁹ Vuonna 2007 koko Puolustusvoimat siirtyivät uuteen hallintorakenteeseen. Tässä uudessa mallissa Merivoimien esikuntapäällikön alla oli henkilöstöpäällikkö, huoltopäällikkö ja operatiivinen päällikkö, jotka vastasivat entisen kolmen osaston sijaan kuudesta osastosta sekä kansliasta.⁶⁰

Lauttasaaren tilat tyhjennettiin vuoden 2007 lopussa. Esikunnan lippu laskettiin viimeisen kerran salosta 5.12.2007 juhlallisessa seremoniassa, jota johti esikuntapäällikkö. Paikalla oli myös Merivoimien komentaja, esikunnan henkilöstöä, kutsuvieraita, mediaa ja Kaaderilaulajat-kuoro. Tilaisuudessa paljastettiin A-talon ulkoseinään kiinnitetty muistolaatta. Kun Lauttasaareen oli muutettu 200 muuttolaatikon voimin, 25 vuotta myöhemmin tarvittiin Turkuun siirtymiseen 2700 muuttolaatikkoo.⁶¹

57 Helaniemi 1988, 108–109.

58 Helaniemi 1988, 112–113.

59 Helaniemi 1988, 112–113.

60 Helaniemi 1988, 115.

61 Helaniemi 1988, 104, 118.

Maavoimat

Vuoden 2007 puolustusvoimien hallintorakenteen muutoksen seurauksena vuoden 2008 alussa aloitti toimintansa Etelä-Suomen sotilasläänin, jossa yhdistyivät entiset Uudenmaan ja Helsingin sotilasläänit. Samalla perustettiin huollosta vastaava Etelä-Suomen huoltorykmentti. Sotilasläänin esikunta sijoitui aluksi entisen Helsingin sotilasläänin esikunnan toimitiloihin Laivanvarustajankadulla, joista 1.1.2012 siirryttiin kiinteistöön Pohjoiskaari 34–38. Muuttoa edelsi pienen mittakaavan korjaus Merivoimien jättämässä tiloissa. Suomen Lainalaatikko Oy toteutti fyysisen muuton lisäksi uusien tilojen tilasuunnittelun. Muutto oli välttämätön, sillä Laivanvarustajankadun tilat olivat olleet erittäin huonossa kunnossa jo pitkään. Sotilasläänin esikunta sijoittui A-taloon ja tätä seurasi huoltorykmentin esikunta B-taloon.⁶²

Etelä-Suomen sotilasläänin tehtävänä oli Uudenmaan sotilaallisen puolustuksen suunnittelu ja valmiuden ylläpito yhdessä viranomaisten ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa. Samalla se toimi aluehallintoviranomaisena ja sille kuului valtakunnallisia edustustehtäviä.⁶³ Esikunta huolehti ennen kaikkea alueensa maapuolustuksen suunnittelusta ja tarpeen mukaan sen toimeenpanosta, sekä valvoi sen toimintakykyä ja kehittymistä. Sille oli määrätty myös muita johtotehtäviä.⁶⁴ Huoltorykmentin ja sotilasläänin esikuntien yhteistyö oli tiivistä läpi olemassaolonsa. Läänin esikunta tilasi vuosittain tarvitsemansa huollon palvelut huoltorykmentin esi-

kunnalta. Rykmentin laajempi tehtävä oli järjestää sotilaslääninsä huoltoon liittyvät toiminnalliset ja materiaaliset palvelut. Tämä tarkoitti täydennyksiä, kunnossapitoa, kuljetuksia ja lääkintähuoltoa sekä pysyvien puolustusvoimien että poikkeustilojen osalta.⁶⁵

Sotilasläänit ja huoltorykmentit lakkautettiin vuoden 2014 lopussa osana uutta Puolustusvoimien uudistusta. Etelä-Suomen sotilasläänin esikunnan ja sen alaisten aluetoimistojen tehtävät siirrettiin Kaartin jääkärirykmenttiin. Kaartin jääkärirykmentin alle tuli Uudenmaan aluetoimisto, joka hoiti Uudenmaan alueen tehtäviä vuoden 2015 alusta.⁶⁶ Uudenmaan aluetoimisto sijoittuu kiinteistössä Pohjoiskaari 34–38 A-taloon, B-talo jäi tästä lähtien tyhjilleen.⁶⁷

Kaartin jääkärirykmentin Uudenmaan aluetoimisto sai hoitaakseen entisen sotilasläänin kolmen aluetoimiston tehtävät. Henkilöstö siirtyi uuteen yksikköön, joskin sen kokonaismäärää kutistettiin 30:een entisten toimistojen 50:stä hengestä.⁶⁸ Uudenmaan aluetoimiston tehtäviin kuuluu tärkeimpänä asevelvollisuusasioiden hoitaminen, kuten kutsunnat, asevelvollisten neuvonta, virallisen asioinnin hoitaminen asevelvollisten ja

Puolustusvoimien välillä, naisten vapaaehtoisen palveluksen hakemusten käsittely ja yhteydenpito reserviin.⁶⁹

⁶² Aarnio 2015, 8, 25–26; Juho Raulo suullinen tiedonanto 11.5.2016.

⁶³ Aarnio 2015, 8.

⁶⁴ Aarnio 2015, 20.

⁶⁵ Aarnio 2015, 28.

⁶⁶ Aarnio 2015, 24.

⁶⁷ Juho Raulo, suullinen tiedonanto 11.5.2016.

⁶⁸ Aarnio 2015, 86–87.

⁶⁹ Puolustusvoimat.fi.

4.

Muutoskaaviot

Rakennuksissa tehdyt suurimmat muutokset liittyvät vuoden 1982 käyttömuutokseen, jolloin opistorakennuksiin tulivat puolustusvoimat. Molemmat rakennukset otettiin silloin lähes kaikilta osiltaan toimistokäyttöön. Jo ennen sitä oli muutettu A-talon lyhyemmän siiven asunto toimistotiloiksi vuonna 1971. Julkisivuihin on vuosien mittaan tehty melko vähän muutoksia.

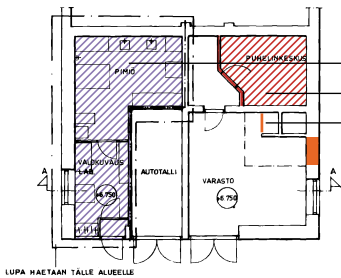
Merkittävimmät muutokset on seuraavasti esitetty kaavioiden muodossa. Tiedot muutoksista perustuvat pääasiassa rakennuslupa-asiakirjoihin. Käyttötarkoituksen muutokset on esitetty viivoitettuna vyöhykkeinä ja muut muutokset värillisinä vyöhykkeinä muutosvuoden mukaan. Merkittävimmät puretut rakenteet on esitetty katkoviivoilla. Kaavioiden pohjana on pääasiassa käytetty Arkkitehtuuritoimisto S-Ark Oy:n laatimaa piirustussarjaa vuodelta 1982, sekä täydentävin osin Arkkitehtuuritoimisto H. ja T. Seppälän laatimaa piirustussarjaa vuodelta 1983. Kronologinen luettelo rakennuslupa-asiakirjoista on liitteenä.

Asemapiirros

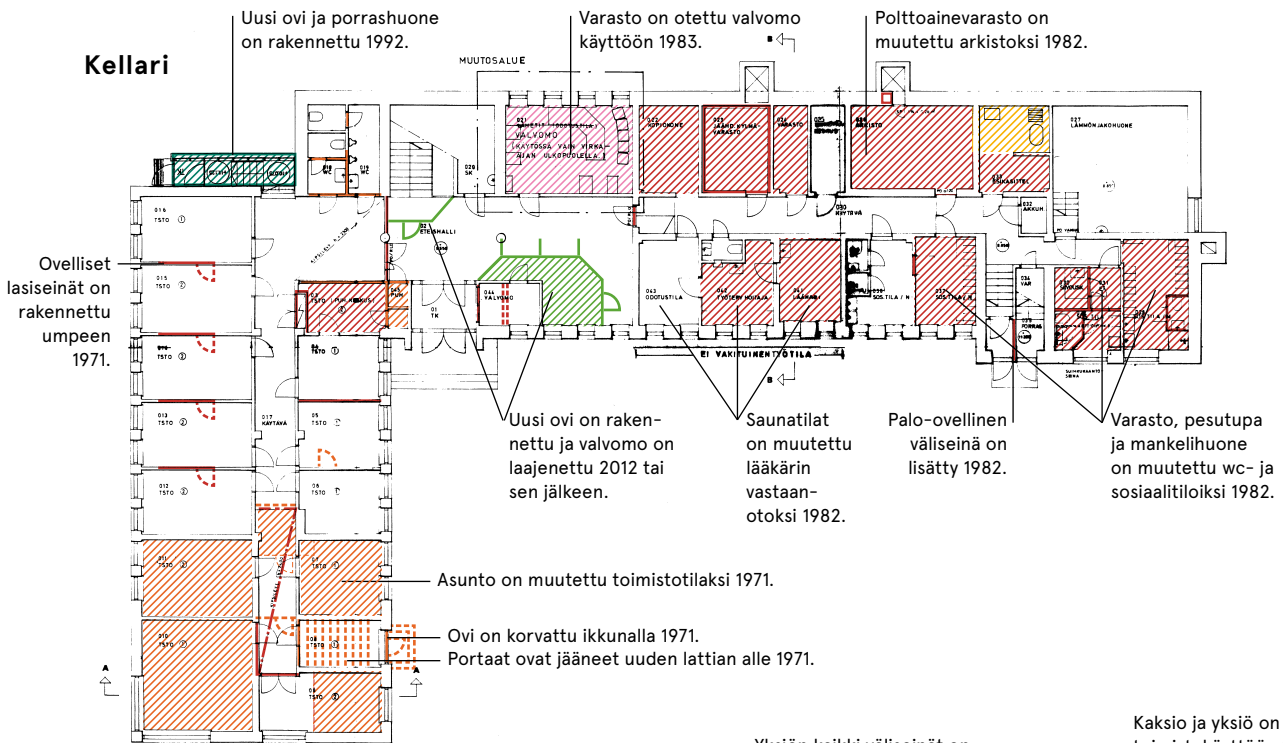
A-talo

Alakellari

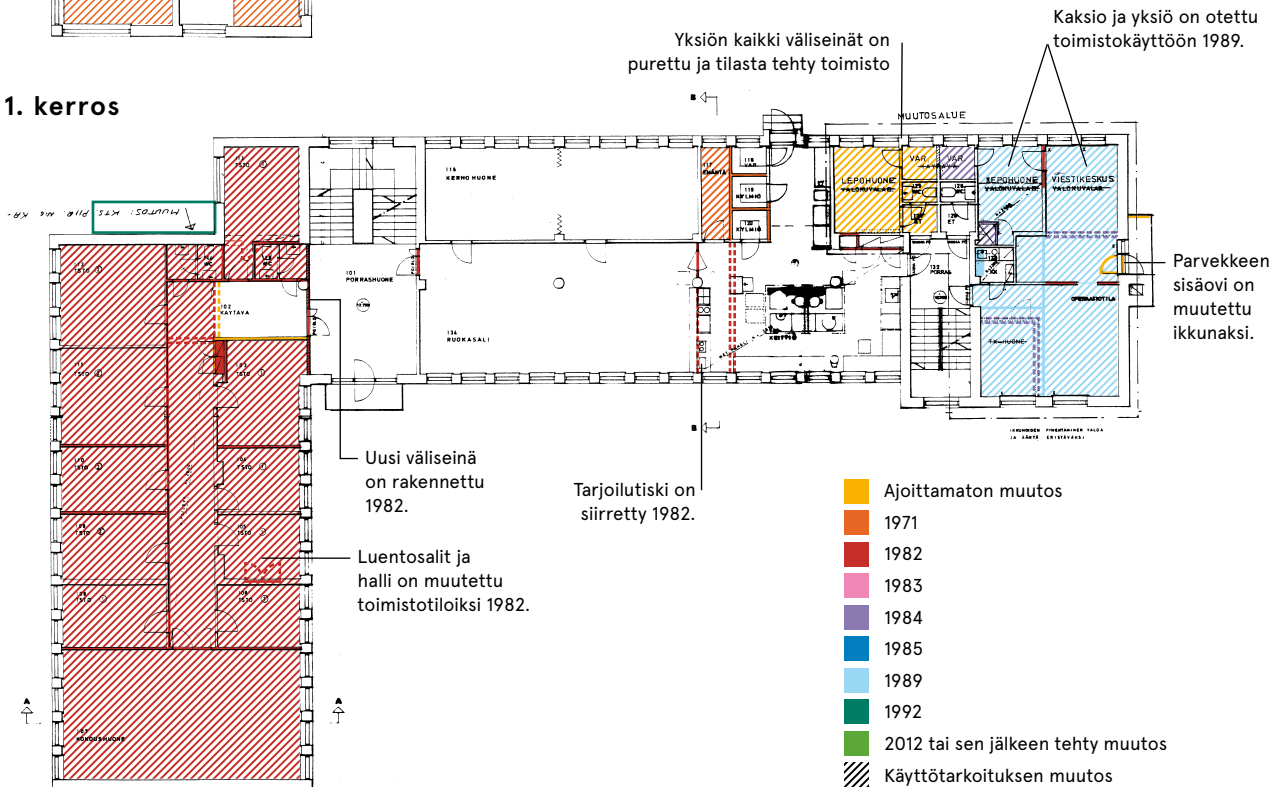

- Autotalli on muutettu valokuvauslaboratorioksi 1984.
- Taloustalokellari on muutettu puhelinkeskukseksi 1982.
- Portaat on poistettu käytöstä 1971.

Kellari

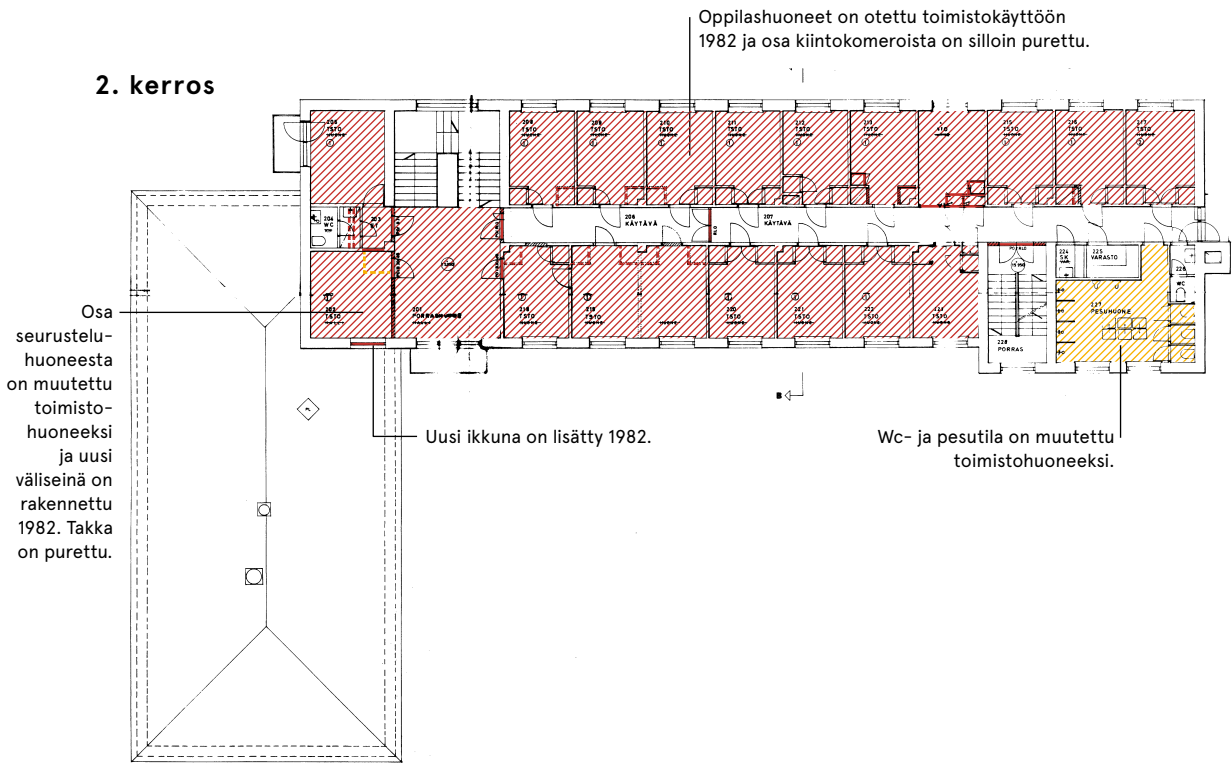
1. kerros

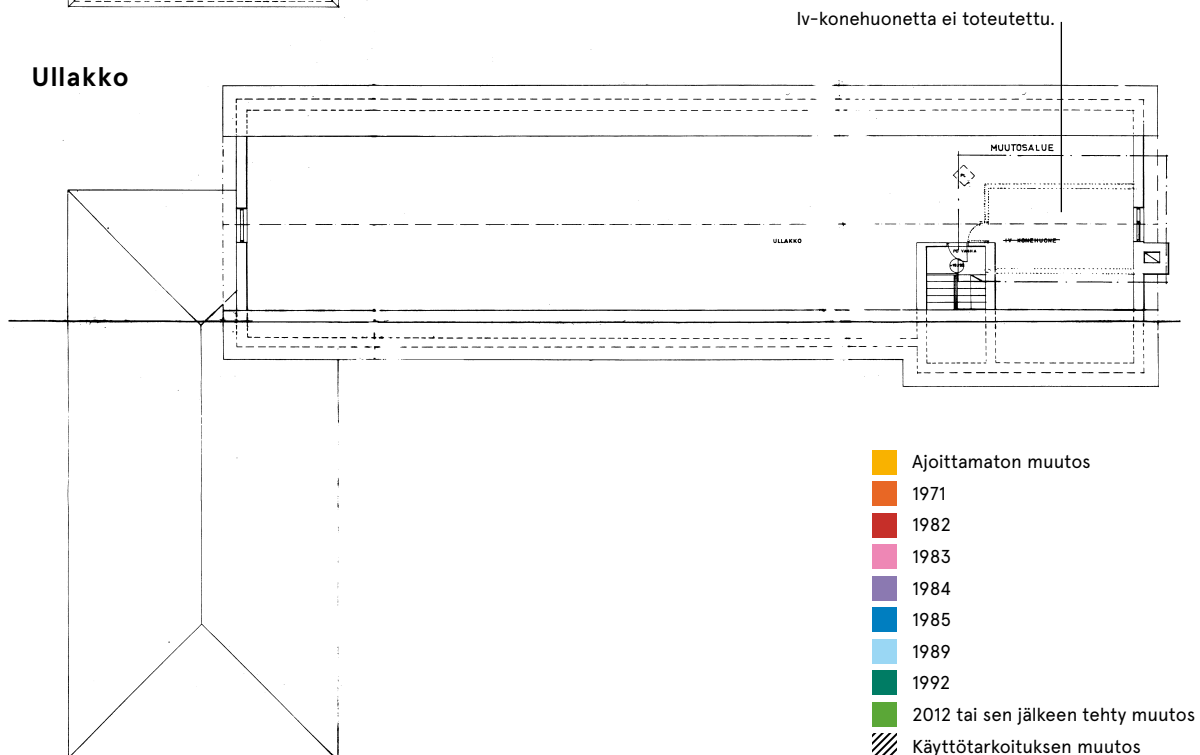
- Ajoittamaton muutos
- 1971
- 1982
- 1983
- 1984
- 1985
- 1989
- 1992
- 2012 tai sen jälkeen tehty muutos
- Käyttötarkoituksen muutos

A-talo

2. kerros

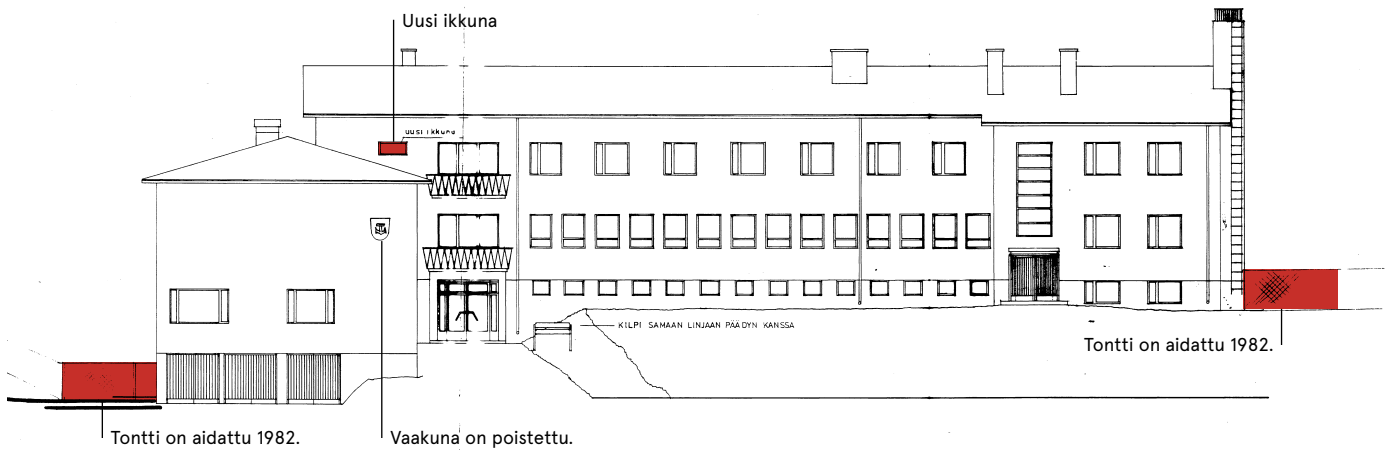
Ullakko

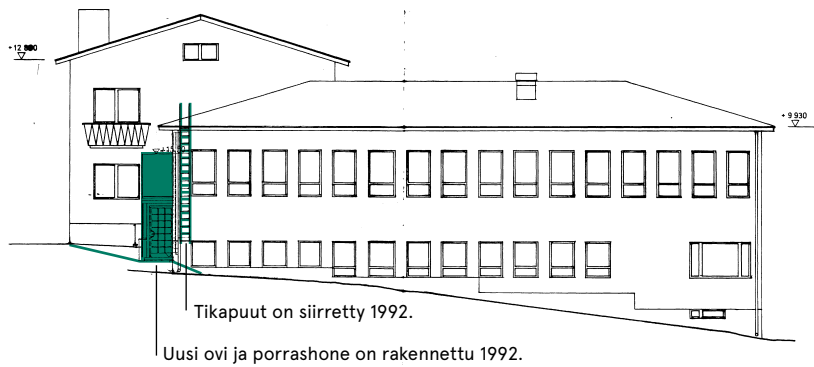
- Ajoittamaton muutos
- 1971
- 1982
- 1983
- 1984
- 1985
- 1989
- 1992
- 2012 tai sen jälkeen tehty muutos
- Käyttötarkoituksen muutos

A-talo

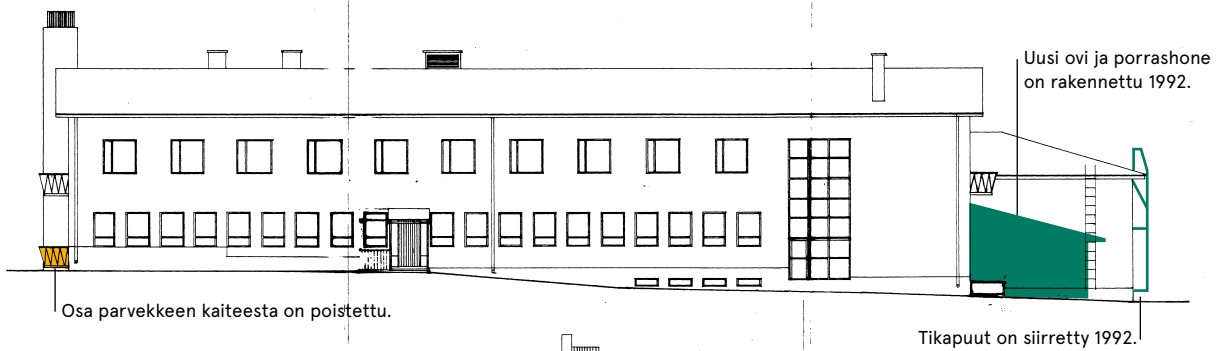
Julkisivu koilliseen

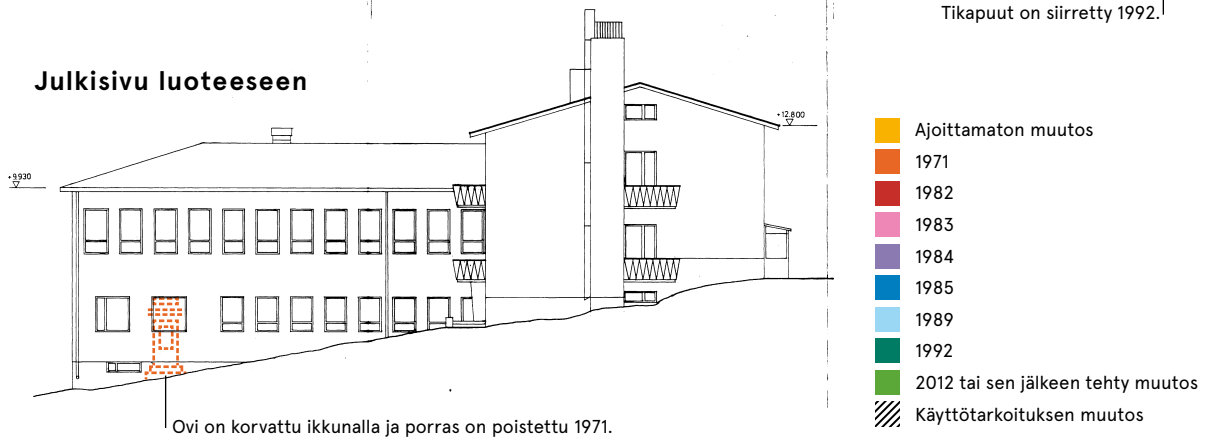
Julkisivu kaakkoon

Julkisivu lounaaseen

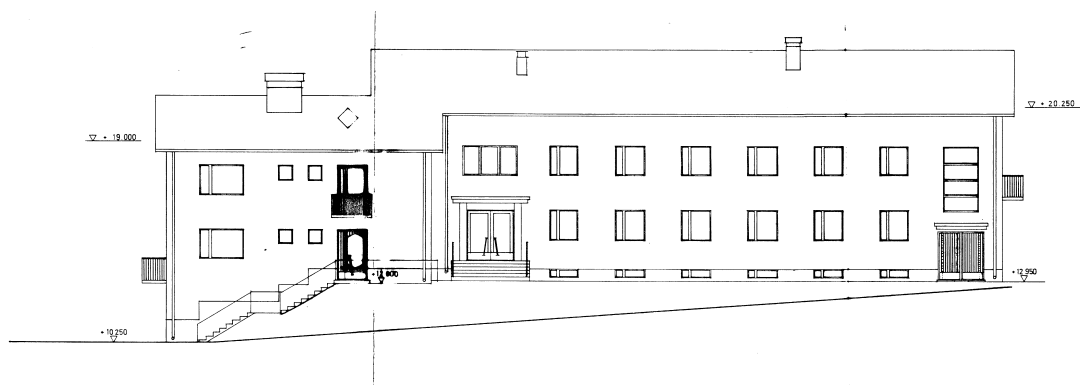
Julkisivu luoteeseen

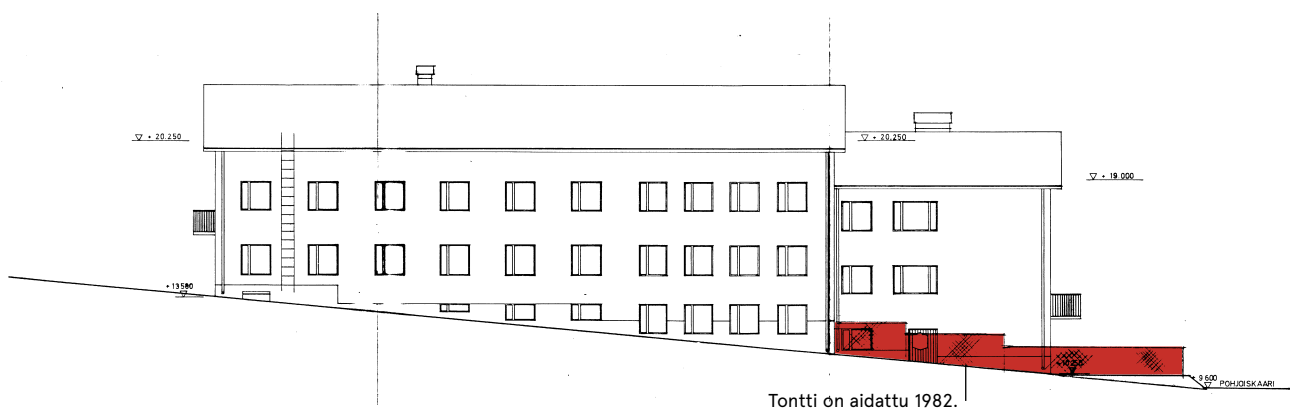
- Ajoittamaton muutos
- 1971
- 1982
- 1983
- 1984
- 1985
- 1989
- 1992
- 2012 tai sen jälkeen tehty muutos
- Käyttötarkoituksen muutos

B-talo

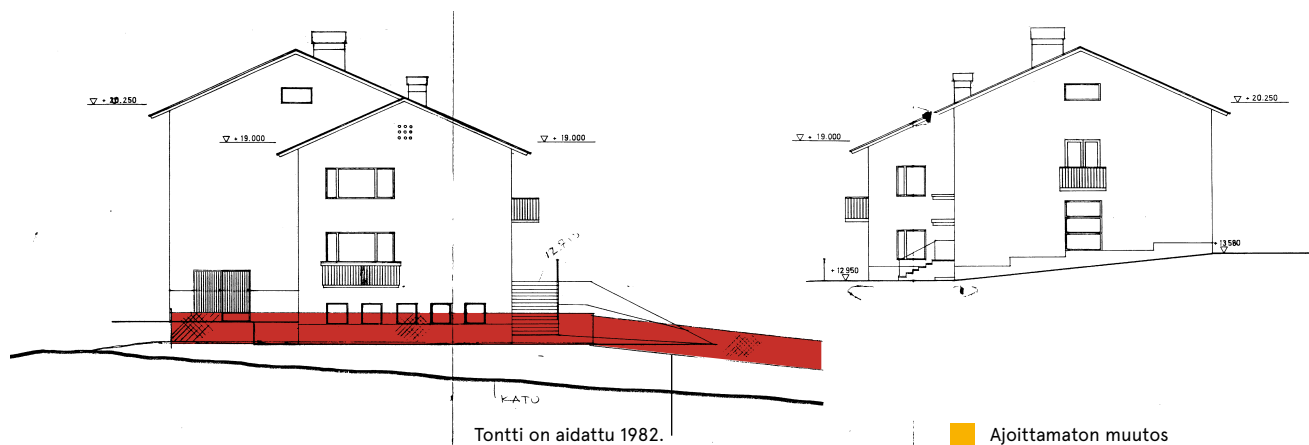
Julkisivu luoteeseen

Julkisivu kaakkoon

Julkisivut koilliseen ja lounaaseen

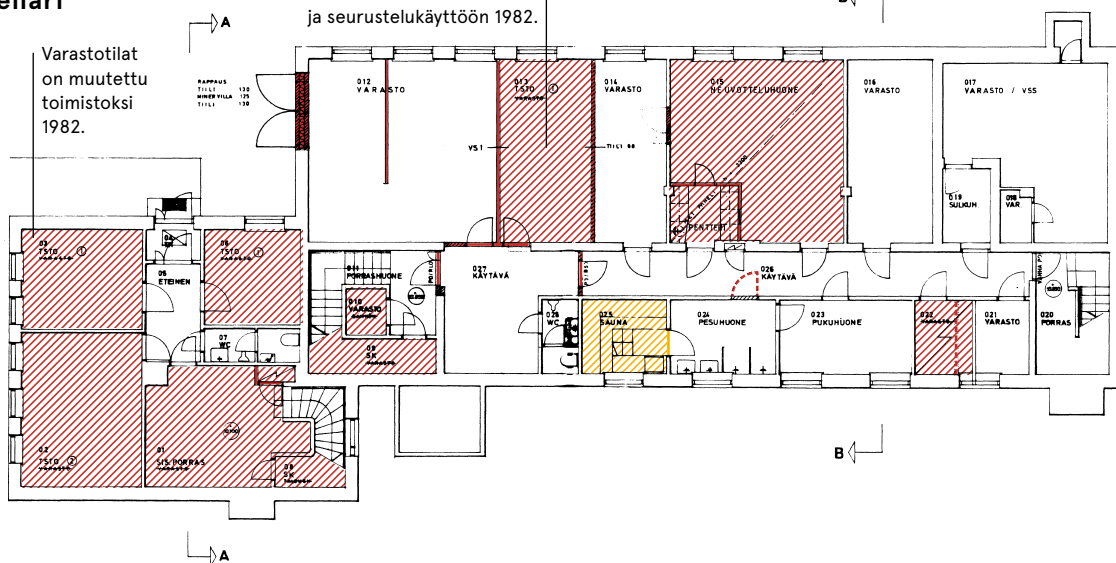
- Ajoittamaton muutos
- 1971
- 1982
- 1983
- 1984
- 1985
- 1989
- 1992
- 2012 tai sen jälkeen tehty muutos
- Käyttötarkoituksen muutos

B-talo

Kellari

Varastotilat
on muutettu
toimistoksi
1982.

Varastohuoneet otettiin toimisto- ja seurustelukäyttöön 1982.

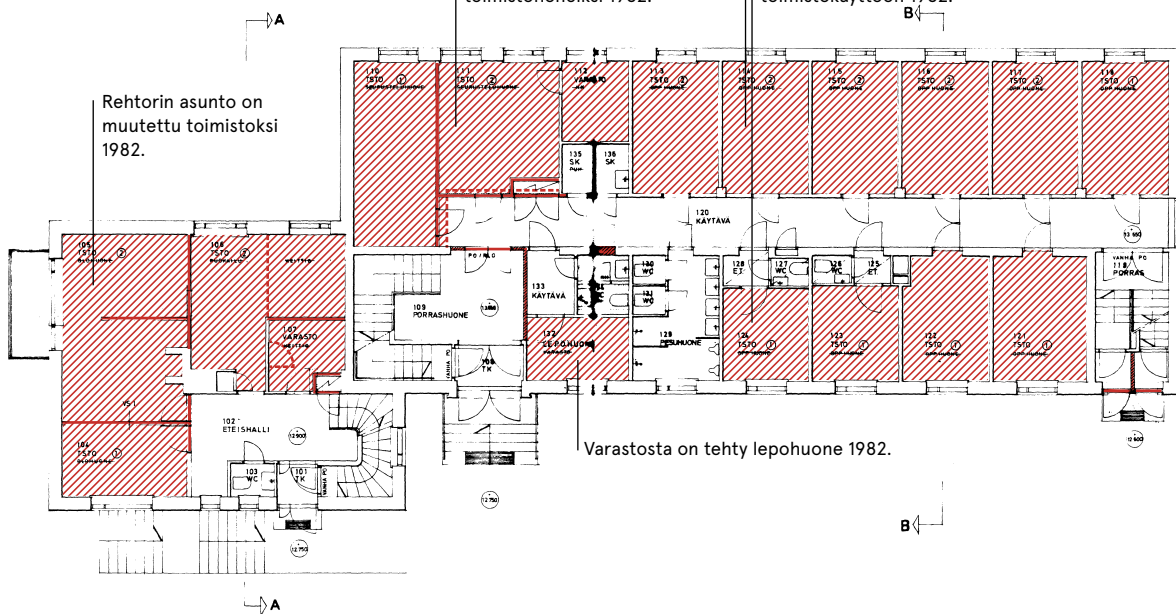

1. kerros

Rehtorin asunto on
muutettu toimistoksi
1982.

Seurusteluhuone on jaettu toimistohoneiksi 1982.

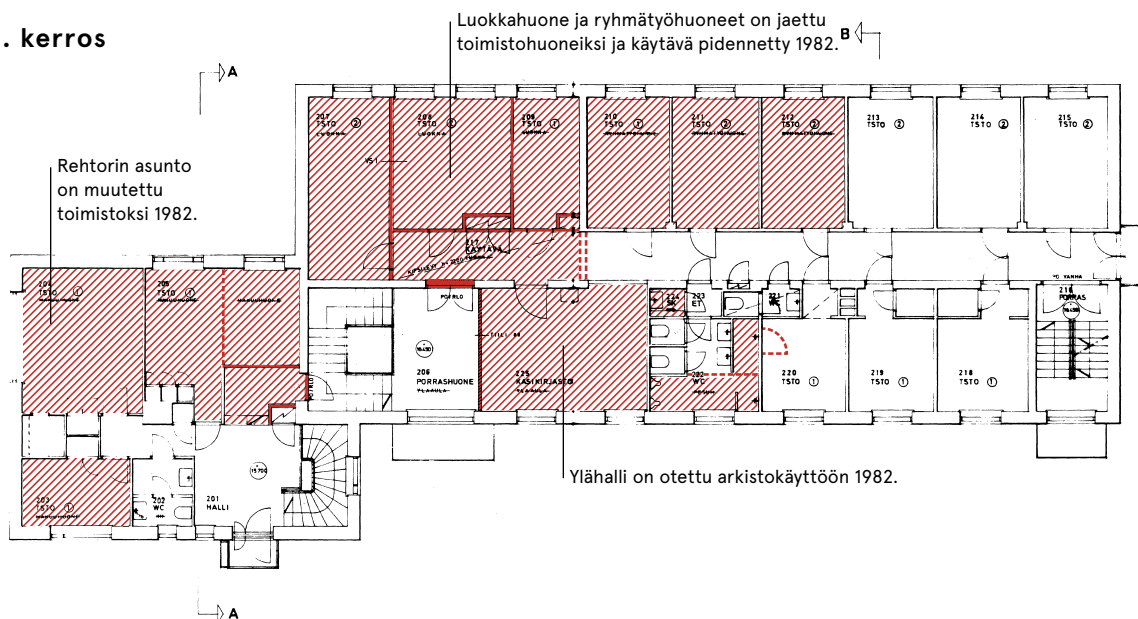
Oppilashuoneet on otettu
toimistokäyttöön 1982.

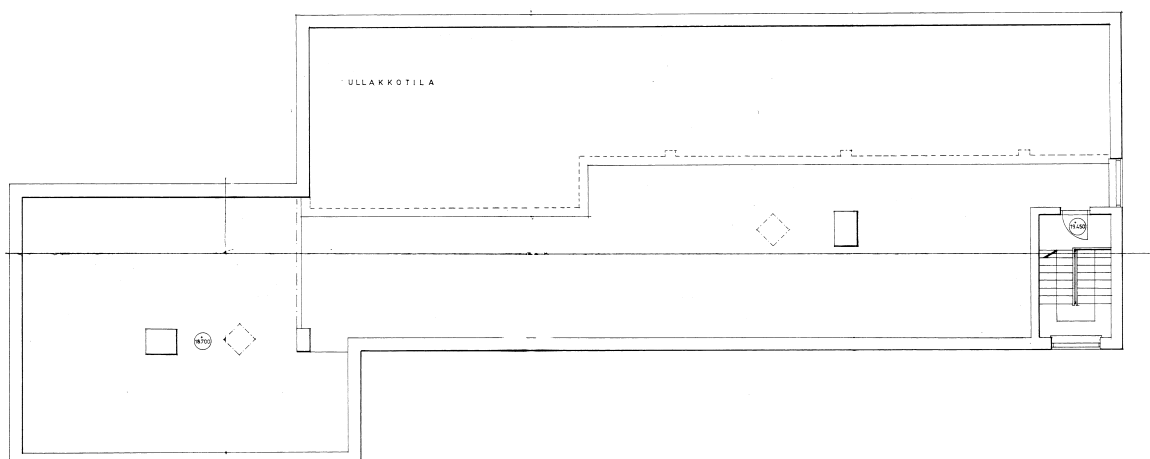
- Ajoittamaton muutos
- 1971
- 1982
- 1983
- 1984
- 1985
- 1989
- 1992
- 2012 tai sen jälkeen tehty muutos
- Käyttötarkoituksen muutos

B-talo

2. kerros

Ullakko

- Ajoittamaton muutos
- 1971
- 1982
- 1983
- 1984
- 1985
- 1989
- 1992
- 2012 tai sen jälkeen tehty muutos
- Käyttötarkoituksen muutos

5.

Nykytila

Kiinteistössä on suoritettu katselmus sisä- ja ulkotiilojen osalta 30.–31.5. sekä 13.6.2016. Katselmuksen yhteydessä on tehty havaintoja kohteen arkkitehtuurin erityispiirteistä ja niiden säilyneisyydestä. Kohde on dokumentoitu valokuvaamalla. Pohjakaavioista käyvät ilmi valokuvauspaikat. Alle on koottu tärkeimmät huomiot koskien rakennuksen

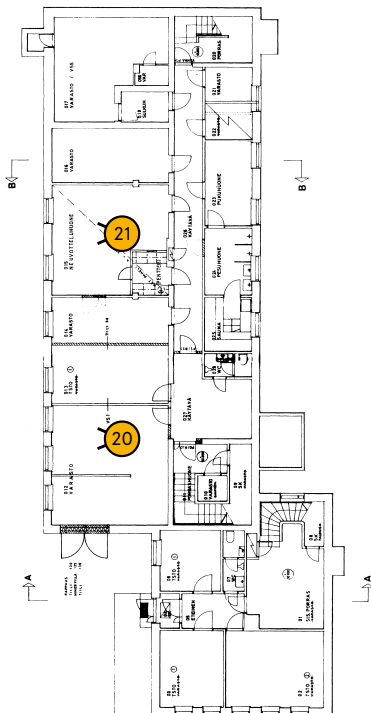
tilahahmoa, lattioita, seiniä, kattoja, listoja, ovia, ikkunoita, kiintokalusteita, lvis-varusteita, sijaintia, pihvoja, julkisivuja ja kulkureittejä. A- ja B-talojen sisätiloja koskevat huomiot on järjestetty alla erillisiin osioihin. Pihaa ja julkisivuja on sen sijaan käsitelty yhdessä kummankin talon osalta.

5.1

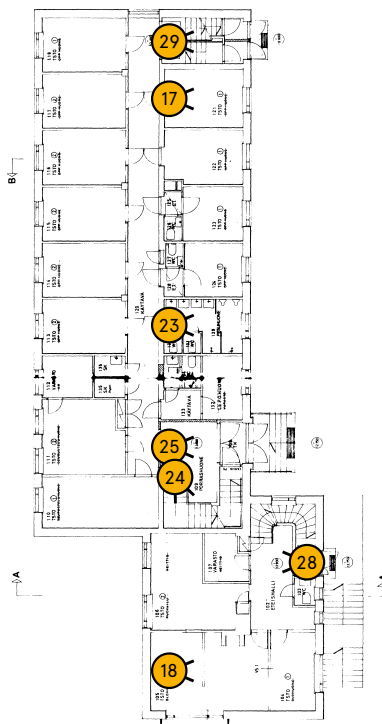
Sisätilainventointi

B-talo

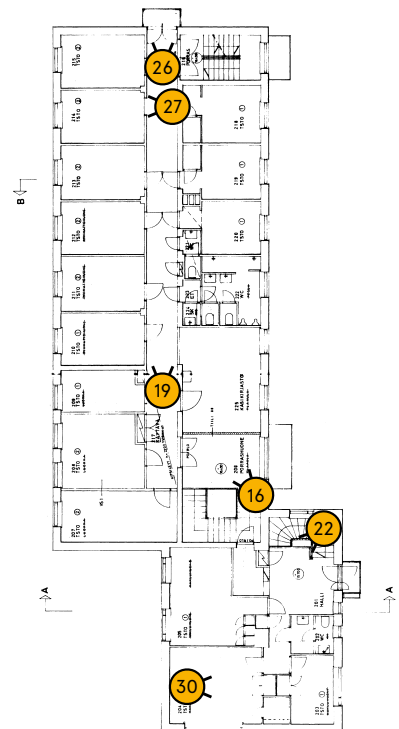
Kellari

1. kerros

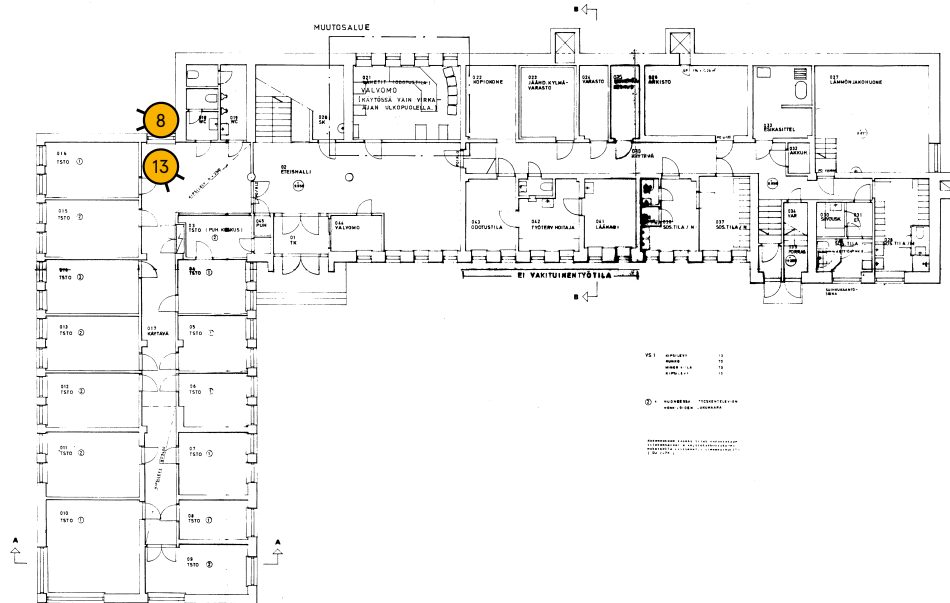
2. kerros

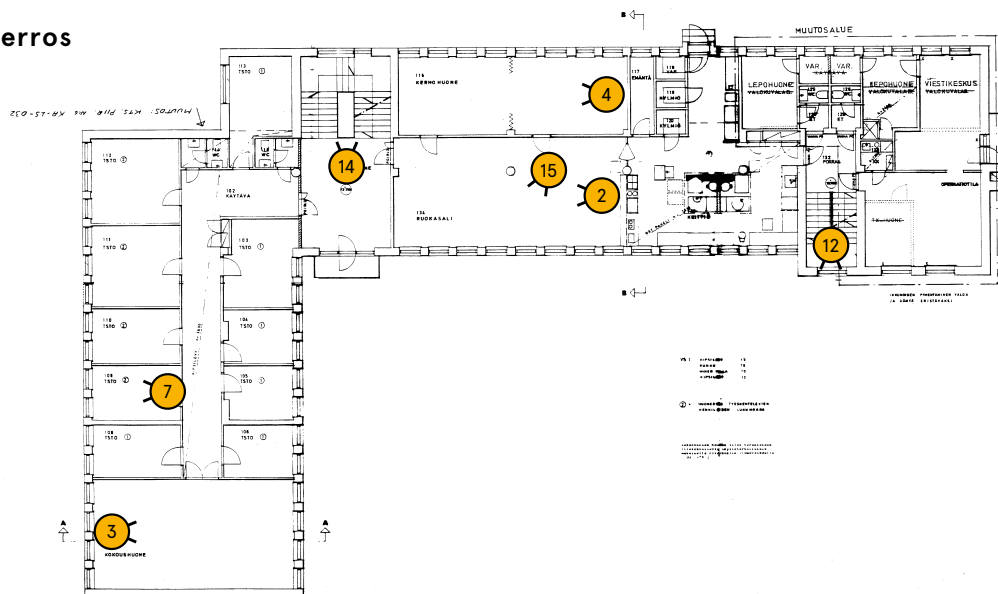
Valokuvien ottopaikat.

A-talo

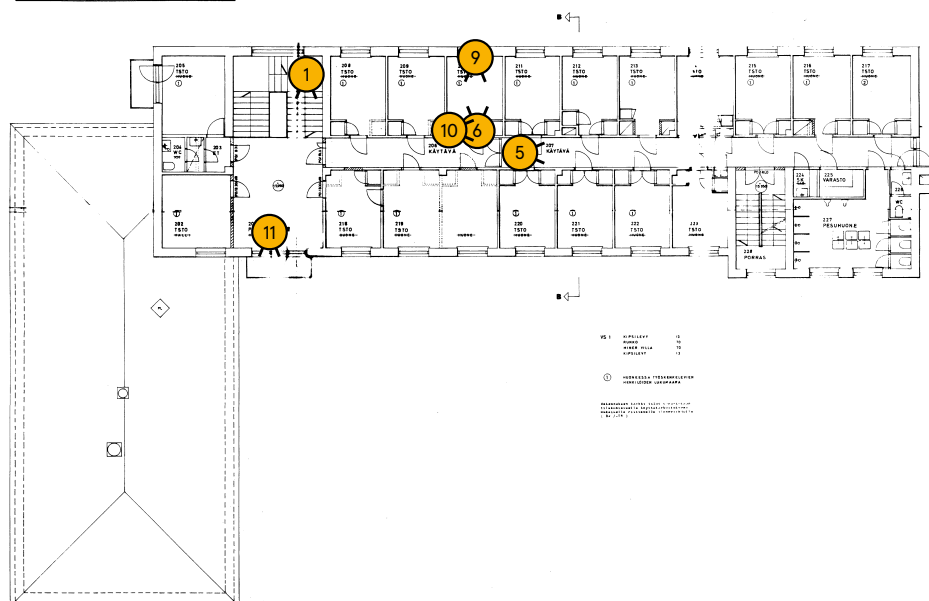
Kellari

1. kerros

2.kerros

Valokuvien ottopaikat.

Nykykäyttö

Toisessa kerroksessa on toimistotiloja, ensimmäisessä kerroksessa sijaitsee toimistoja, keittiö, ruokasali ja kokoustiloja. Luoteispäädyn entiset asunnot ovat toimisto- ja varastokäytössä. Kellarikerroksessa on toimistotiloja, varasto- ja sosiaalitiloja sekä Kaartin jääkärirykmentin Uudenmaan aluetoimiston asiakaspalvelutila.

Tilahahmon säilyneisyys

Toisessa kerroksessa keskeiskäytäväratkaisu on säilynyt kuten alkuperäinen huonejakokin, vaikka huoneiden käyttötarkoitus on muuttunut vuonna 1982. Entisissä asuinhuoneissa osa kiintokalusteista on purettu ja luoteispäädyn pesuhuone on muutettu toimistohuoneeksi. Porrashuoneen paikalla olleesta seurusteluhuoneesta on osa otettu toimistohuoneeksi vuonna 1982.

Ensimmäisessä kerroksessa on lyhyemmän siiven tilahahmo täysin muuttunut alkuperäisestä luentosalien muodostamasta tilakokonaisuudesta. Keskeiskäytävän varrelle on sijoitettu toimistohuoneita ja päätyyn kokoushuone. Pidemmässä siivessä on kerhohuoneen, ruokasalin ja keittiötilojen kokonaisuus, joka on säilynyt tilahahmoltaan lähes alkuperäisenä – tarjoilutiskin seinä on toki siirretty jonkun verran ruokasalin puolelle. Siiven luoteispäädystä porraskäytävän yhteydessä on entinen kolmen asunnon osio, jossa on tehty väliseinämuitoksia. Laitoskeittiön viereisestä entisestä yksioista on purettu kaikki väliseinät. Toinen entinen yksio on yhdistetty entiseen päätykaksioon.

Osittain maan päällä olevassa kellarikerroksessa pääsisäänkäynnin tuulikaappi on alkuperäinen. Eteishallin tilahahmoa on muokattu eri vaiheissa lisättyjen palvelu- ja valvontapisteiden sekä pääportaan eteen rakennetun oven myötä. Lyhyemmän siiven lounaspuolelle on lisätty uusi uloskäynti porrashuoneineen vuonna 1992. Toimisto on tilahahmoltaan pääosin säilynyt. Koillispäädyn entisestä asunnosta on tehty toimistotila, pääosin noudattaen entistä tilajakoa. Siihen johtanut oma sisäänkäynti on poistettu.

Lattiat

Lattioiden pintamateriaalina on pääosin vinyylilaattaa, liittyen 1980-luvun ja sen jälkeisiin muutoksiin. Aulatilojen ja portaiden alkuperäiset betonimosaiikkilattiat ovat säilyneet kuten myös joidenkin wc-tilojen klinkkerilaattalattiat.

Pääportaan porrasaskelmat ja välitasanteet ovat mosaiikkibetonia, jonka sementti on harmaata ja kiviaines punaista, mustaa ja valkoista. Yleisilme on harmaa. Lattia on jaettu suuriin ruutuihin metallilistoilla. Eteishallin, tuulikaapin ja kaikkien kerrosten porrashuoneiden lattiat ovat samaa materiaalia. Tuulikaapissa on alkuperäinen mattosyvennys. Sivuportaassa on vastaavasti mosaiikkibetoni, jossa sementti on harmaata ja kiviaines mustaa ja valkoista. Yleisilme on arkinen vaalean harmaa.

Toisen kerroksen pitkällä käytävällä lattia on harmaata vinyylilaattaa (300 x 300 millimetriä), joka on vuodelta 1982 tai sitä nuorempi. Aulasta eroteuissa tiloissa on kahta tummuutta olevaa samankokoista beigeä laattaa, jotka on asennettu vuonna 1982 ja joiden alla on todennäköisesti mosaiikkibetoni. Myös toimistohuoneissa on samanikäistä beigeä vinyylilaattaa. Wc-tiloissa on alun perin ollut vaalean kellertävät kuusikulmaiset klinkkerilaatat. Laattojen päälle on kiinnitetty uusia mattoja. 1980-luvun wc-tilassa on muovimatto.

Ensimmäisessä kerroksessa toistuu toimistosiiressä sama harmaa vinyylilaattalattia käytävillä, toimistoissa laatan sävy on beige. Pädyn kokoushuoneessa on uusi sauvaparkettil. Pidemmässä siivessä on ruokasalin ja kerhohuoneen puolella harmaa, kevyesti kuvioitu 250 x 250 millimetrin kokoinen laatta. Keittiötiloissa on 1980-luvulla tai sen jälkeen paikalla valettu massalattia, jossa on tasakokoisia beigeä, mustia ja valkoisia rakeita. Lattia-pinnoite on nostettu seinää vasten ja lattia on vaaleampi keittiön keskiosassa, josta on poistettu keittiösaareke. Keittiön kylmiötilan lattia on uutta neliönmuotoista klinkkerilaattaa. Keittiön sisäänkäynnin viereisessä varastossa ja sivuportaikkoon avautuvassa wc:ssä on alkuperäinen klinkkerilattia. Luoteispäädyn entisissä asunnoissa on pääosin harmaata vinyylilaattaa, joissain tiloissa harmaata muovimattoa.

Kellarikerroksen toimistosiiressä on jälleen harmaat laatat käytävässä, toimistossa beige laatat, myös keltaista muovimattoa on joissain huoneissa.

A-talo

Vuonna 1992 rakennetussa portaikossa jatkuu sama harmaa vinyylilaatta, välitasanteissa on seassa myös sinistä vinyylilaattaa. Alimman kerroksen apu- ja varastotiloissa on eteisaulatilan jälkeen pääosin harmaata vinyylilaattalattiaa.

Seinät

Seinät ovat osin säilyneet hyvin, varsinkin toisen kerroksen huoneiden seinät ja osin niissä on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Joissain osissa, kuten toisen kerroksen toimistosiivessä, huomattava osa seinistä on uusittu. Tässä yhteydessä alun perin vapaana seisovia pylväitä on integroitu uusiin väliseiniin ja suuria avoimia tiloja jaettu pienemmiksi.

Pääportaan ja porrashuoneiden seinät on verhottu lasikuitutapetilla ja ne on maalattu lateksi- tai muulla vastaavalla maalilla. Toisen kerroksen toimistohuoneiden seinät ovat rapattuja ja maalattuja, mikä on rakennuksen seinien alkuperäinen käsittelytapa. Portaassa patterit on sijoitettu syvennyksiin sivuseinille, samoin myös alkuperäinen sammutinletku.

Ensimmäisessä kerroksessa on toimistosiivessä muutama alkuperäinen rapattu ja maalattu seiniä sekä vuonna 1982 rakennettuja väliseiniä. Seinät on maalattu lateksi- tai muulla vastaavalla maalilla. Moniin seiniin on kiinnitetty pehmeäpintaisia kuitulevyjä, joita on voinut käyttää muistitauluina. Toimistosiiven käytävän päässä, porrashuoneen puoleisella seinällä on salista tuttu pylväs integroituna seinän nurkkaan. Se on maalattu käytävien maalilla, mutta messinkinen potkulevy on säästetty.

Ruokasalin ja kerhohuoneen seinät ovat alkuperäisiä, verhottu lasikuitutapetilla ja maalattuja. Kerhohuoneen haitariseinä on uusittu. Ruokasalin ja keittiön välillä on palvelutiski, jossa on rullasäleikkö ja kevyt otsapinta. Tarjoilutiskin seinä on vuonna 1982 siirretty jonkun verran ruokasalin puolelle, jolloin salin pylväs on integroitu osaksi seinää.

Keittiö- ja ruokasalitilassa on kolme pylvästä, yksi keittiössä, yksi ruokasalissa, ja yksi integroituna niiden väliseen seinään. Yksi pilari on ruokasalissa porraskäytävän puoleisessa seinässä. Pylväät on maalattu valkoisiksi puolikiiltävällä maalilla, mikä lienee alkuperäinen käsittelytapa. Pylväiden alaosissa on messinkinen potkulevy. Keittiötilojen seinät on kaakeloitu pylväitä ja emännän huonetta lukuun ottamatta. Entiseen asuinsiipeen on 1980-luvulla tehty uudet väliseinät, joista osa ovat sileitä ja osa

tiiliset. Ulkoseinät ovat alkuperäisiä sileitä rapattuja. Seinät ovat maalattuja. Seiniin on myös osin kiinnitetty pehmeäpintaisia kuitulevyjä.

Kellarikerroksen toimistosiivessä on suurimalta osin alkuperäisiä rapattuja ja maalattuja seiniä sekä joitain vuosina 1971 ja 1982 tehtyjä väliseiniä. Toimistosiiven ja eteishallin väliseinään on vuonna 1982 integroitu ennen vapaasti seissyt pylväs. Pylväs on verhottu lasikuitutapetilla ja maalinpinta on sama kuin ympäröivän käytävän, alkuperäinen potkulevy on säästetty. Eteishallin kevyet metallikehyksiset lasiseinät on rakennettu loppuvuodesta 2014 Uudenmaan aluetoimiston tarpeisiin. Samalla rakennettiin eteishalliin kaksi-paikkainen valvonta- ja palvelutiski osittain entisen valvomon paikalle. Myös tämän tiskin rakenteisiin integroitiin ennen vapaasti seisonut pylväs ja pylväs maalattiin uudelleen.

Katot

Katot ovat pääosin alkuperäisiä, suoria, rapattuja ja valkoiseksi maalattuja kaikkien toisen kerroksen toimistohuoneiden osalta, kuten myös muissa kerroksissa. Joitain poikkeuksia kuitenkin löytyy. Ensimmäisen kerroksen entisissä asunnoissa on katto osin alaslaskettu tilaan vuonna 1982 rakennetun valokuvauslaboratorion ilmanvaihtotarpeita varten. Ensimmäisen kerroksen vasemmassa toimistosiivessä on alaslaskettu katto huoneessa, jonka vieressä sijaitsee sähkökaappi. Myös sekä ensimmäisen kerroksen että kellarikerroksen vasemman toimistosiiven käytävien katot ovat kokonaisuudessaan alaslaskettuja. Keittiössä on metallinen alaslaskettu kasettikatto. Ruokasalissa on metallilistojen varaan kiinnitetty akustoivat levyt. Sama kattorakenne toistuu viereisessä kerhohuoneessa. Vasemman toimistosiiven salissa akustoivat levyt on kiinnitetty suoraan kattoon salin keskiosissa.

Jalkalistat

Pääasiassa rakennuksessa on 1950-luvun maalatut puiset jalkalistat (10 x 70 millimetriä), jonka edessä on mattolista. Jalkalistat on portaissa maalattu seinään, porrashuoneiden kerrostasanteella on kuitenkin sama puinen jalkalista. Ensimmäisen kerroksen vasemman toimistosiiven kokoushuoneessa on parketin kanssa yhteensopiva uusi jalkalista.

A-talo

Kattolistat

Kattolistoja ei ole.

Ovet

Sisätilojen ovet ovat pääosin uusittuja 1980-luvun muutostöiden yhteydessä, paitsi ulko-ovet, parveke-ovet ja toisen kerroksen asuinhuoneiden ovet, jotka ovat alkuperäisiä.

Toisen kerroksen asuinhuoneiden alkuperäiset ovet ovat sileitä männystä tehtyjä, himmeällä lakalla lakattuja laakaovia, joiden ovilehtiä (835 x 1990 x 45 millimetriä) kiertävät puulistat ja jotka ovat huullettuja. Karmit ovat maalattuja. Saranat ovat alkuperäisiä, päästään pyöristettyjä tappisaranaita (150 millimetriä), joita on kaksi per ovi. Vedin, lukko ja kilvet on uusittu vuonna 1982 tai sen jälkeen. Muuten sisätilojen ovet ovat vuonna 1982 uusittuja huullettuja sileitä laakaovia. Tämä koskee ensimmäisen kerroksen vasemman toimistosiiven, ruokasalin, kerhuhuoneen, ja pääosin keittiön ja entisten asuntojen ovia. Toisen kerroksen aulasta toimistohuoneisiin johtavat huulleet laakaovet ovat tyyppiä STF, valmistaja Ilves (B30, 28 dB, 1982).

Pääsisäänkäynnin tuulikaapin alkuperäiset ovet ovat samoin kuin ulko-ovetkin metallirakenteiset ja vaaleiksi maalatut. Niissä on alkuperäinen lasi, messinkiset potkulevyt sekä alkuperäiset saranat ja putkivetimet (yhteensä 98 millimetriä, joista puinen osa 53 millimetriä), muut helat on uusittu ja ovesta on uusi pumppu. Pääportaan porrashuoneissa ja sivuportaassa on vuonna 1982 tai sen jälkeen uusittu teräslasipalo-ovi, jossa on lankalasisustus ja sivulehti.

Pääportaan porrashuoneiden parvekkeiden ovet ovat kolmelehtisiä tuplaovia, jotka on maalattu vaalean ruskeaksi. Kehysoven lehtien nurkat ovat pyöristetyt. Puuovet on lasitettu suoralla, konevedetyllä lasilla. Saranat, avainkilvet ja pukinsarvivetimet ovat alkuperäisiä heloja 1950-luvulta. Ovesta on alkuperäiset messinkipeltiset potkupellit. Tuplaovien sisäovi avautuu sisään, ulko-ovi ulos. Luoteispäädyn parvekkeiden puulasiovet ovat yksilehtisiä tuplaovia, joiden vieressä on sivuikkuna. Saranat ja vetimet ovat alkuperäisiä ja niissä on myös alkuperäisiä potkulevyjä. Ensimmäisen kerroksen parvekeovi on suljettu. Entinen ovi on muutettu ikkunaksi sahaamalla ovi poikki, ikkunalaudaa on jatkettu ja sen alla

oleva seinä muurattu umpeen. Alkuperäinen vedin on jäljellä, muut helat on vaihdettu. Tätä muutosta ei ole näkyvissä julkisivussa.

Ikkunat

Rakennuksen ikkunat ovat alkuperäiset, kahta ikkunaa lukuun ottamatta. Ikkunat ovat kaksilasisia sisään-sisään aukeavia, sivusaranoituja ja valkoiseksi maalattuja puuikkunoita. Saranat ovat alkuperäisiä, mutta vetimet on uusittu, ilmeisesti vuonna 1982. Ikkunat on lasitettu suoralla konevedetyllä lasilla. Ikkunapenkki on mosaiikkibetonia, jossa on harmaa sideaine sekä vaalean harmaa ja vaalean punainen kiviaines. Ikkunasmyygi on rapattu ja maalattu valkoiseksi. Ikkunan alla on seinään kiinnitetty alkuperäinen valurautainen laakapatteri. Tällaisia ikkunoita on esimerkiksi toisen kerroksen toimistohuoneissa. Kyseisissä toimistohuoneissa ikkunan yläpuolella on lakattua tammilautaa oleva verholista (vuonna 1982 tai myöhemmin lisätty), joka kulkee seinästä seinään. Se on kiinnitetty suoraan läpi messinkisillä linsisiruuveilla. Taustarakente on mahdollisesti alkuperäinen.

Sama ikkunatyyppi esiintyy pienillä variaatioilla läpi talon. Osissa ikkunoita tuuletusosat sijaitsevat sivulla, osissa alhaalla. Jälkimmäisissä saranat ovat ikkunan alapuolella. Verholista on pääasiassa maalattu valkoiseksi. Porraskäytävissä ikkunoita on sijoitettu päällekkäin sarjaksi. Pääportaassa ikkunat ovat kolmen riveissä päällekkäin pystysuunnassa sijoitettuina, sivuportaassa ikkunat ovat yhdessä rivissä vaakasuunnassa sijoitettuina. Kellarikerroksen varastosiivessä on pienet yläikkunat. Entisen valvomon yläikkunoissa on pullonpohjalasia.

Muutokset ikkunoissa ovat vähäiset, toisen kerroksen aulan kaakkoispuolelle on lisätty puinen yläikkuna ja kellarikerroksen toimistosiivessä on entisen oven paikalle lisätty ikkuna vuonna 1971. Tämä ikkuna vastaa päämitoiltaan muita toimistohuoneiden ikkunoita, mutta sen puiset ikkunapuitteet ovat paksummat.

Kiintokalusteet

Rakennuksen kiintokalusteet on pääasiassa uusittu, mutta alkuperäisiä kiintokalusteita on säilynyt paikoin. Toisen kerroksen entisissä oppilashuoneissa oli alun perin kaksi kiinteää komeroa. Suurin osa niistä on säilynyt. Komeroissa on ylä- ja alakaappi ja komero on huoneen korkuinen. Ovi on vastaavan

A-talo

tyyppinen kuin huoneen ovi, mutta kapeampi ja ohuempi (paksuus 32 millimetriä). Saranat ovat lyhyempiä (100 millimetriä) ja pyöristettyjä. Kaapeissa on säilynyt alkuperäisiä heloja.

Keittiön tarjoilutiski on 1980-luvulla rakennettu nykyiselle paikalle. Kellarikerroksen toimistosiivessä on lakatuilla mäntyrimoilla verhoiltu käyttämätön palvelutiski vuodelta 1971. Lasilliseen yläosaan on kuulunut alumiinilistassa liukuvat lasiluukut, ja ko. listat on kiinnitetty lasiosan puitteiden taakse. Rimoitettu otsapinta jatkuu käytävänkin puolelle. Eteishallissa on nyt käytössä oleva palvelutiski vuoden 2014 lopulta.

Kaiteet

Pääportaassa on alkuperäinen valkoiseksi maalattu pinnakaide. Pinnat ovat halkaisijaltaan 18 millimetriä ja viistoja. Pinnan kiinnityskohdassa lattiaan on holkka. Käsijohde on lakattu koivuprofiili.

Lvis-varusteet

Rakennuksen lvis-varusteet on suurimmalta osin uusittu, toki käytössä on vielä joitain alkuperäisiäkin varusteita, mainittakoon niistä alkuperäiset laakapatterit. Ilmanvaihto on pääosin uusittu 1980-luvun muutostöiden yhteydessä. Rakennuksessa on lukuisia pintavetoina kulkevia ilmanvaihto- ja vesijohtoputkia.

Lämmitys ja vesi

Huoneissa ja käytävillä on alkuperäisiä laakapattereita. Toisen kerroksen porrashuoneessa ja käytävällä sekä muun muassa ensimmäisen kerroksen entisen asuntosiiven huoneissa on katon alapuolella kulkevia, eristettyjä vesijohtoputkia.

Ilmanvaihto

Toisen kerroksen toimistohuoneessa on korvausilmaventtiili alkuperäisellä paikallaan ulkoseinässä. Käytäväseinän edessä kattopinnassa on alkuperäinen lautasventtiili. Näin on talon muissakin alkupeleistä huonejakoa noudattavissa toimistohuoneissa. Toisen kerroksen käytävän lattiasa on kolme huoltoluukku alkuperäiseen ja ilmeisesti vielä käytössä olevaan ilmankanavaan. Välipohja koostuu kahdesta betonilaatasta, joiden välinen noin 400 millimetriä korkea tila toimii ilmankanavana. Ruokasalin lattiasa on myös huoltoluukku.

Ensimmäisessä kerroksessa on muun muassa entisen asuntosiiven, sittemmin 1980-luvun valokuvaboratorion ja toimistosiiven kokoushuoneen katossa näkyviä ilmanvaihtokanavia. Ilmanvaihtoa on säädettävissä kokoushuoneessa. Kellari- ja ensimmäisessä kerroksessa tehtiin isoja muutoksia ilmanvaihtojärjestelmiin vuonna 2015, kun ilmanvaihtoputkia vedettiin kattojen alapuolelle ja seinien läpi. Järjestelmään kuuluu tuloilmalaitteita lattian tasalla, joista yksi on ruokasalissa. Keittiössä on kattoon sijoitettu suuri tuuletinjärjestelmä, joka palveli sen alla ennen sijainnutta keittiösaarekettä. Saareke on sittemmin purettu. Rakennuksen alkuperäisiä tiilestä muurattuja savuhormeja on hyödynnetty nyt ilmanvaihdossa. Ullakon kautta nousee katolle myös alkuperäisiä poistoilmaputkia wc-tiloista sekä uusia suuria peltisiä ilmanvaihtoputkia 80-luvulta tai myöhemmin toteutettuja.

Sähkö

Toisen kerroksen toimistohuoneissa on ulkoseinällä sähköhyllä ja alumiininen johtokouren ikkunan alla. Huoneen kulmassa on pystykouren. Korvausilmaventtiilin eteen on asennettu sähkölaite (Mobair) korvausilman lämmittämistä varten vuonna 2014. Muiden kerrosten toimistotiloissa on joko johtokouren tai muovisia johtojen peitelistoja.

Valaisimet

Porrashuoneissa ja eteishallissa on 1980-luvun lautasmalliset valaisimet, joissa kellertävän metallisylinterin sisällä on opaailasinen kupu. Ruokasalissa on alkuperäiset huurrelasiset pallovalaisimet, joiden yläosien messinkiset kiinnikkeet ovat sahalaitakoristellut. Kaksi valaisinkupua on sittemmin mennyt rikki mutta korvaavat valaisimet jäljittelevät vanhaa mallia. Kyseessä saattaa olla Paavo Tynellin valaisimet, joita tiedetään olleen B-talossa. Kerhohuoneen valaisimet ovat metallisia, valkoisia 80-luvun lautasmallisia valaisimia. Kaikissa toimistohuoneissa ja ensimmäisen kerroksen salissa on metallikoteloiset loisteputkivalaisimet kiinnitetty suoraan kattopintaan. Keittiössä on muovikuvulliset loisteputkivalaisimet ja samaa valaisintyyppiä on käytetty myös käytävätiloissa.

A-talo

1) Ylimmässä kerroksessa oli alun perin pääporrashuoneen jatkeena tilava halli oppilaiden seurustelua varten. Tila on myöhemmin otettu toimistokäyttöön. Pääporras on kuitenkin säilynyt kokonaisuudessaan hyvin.

2) Tilahahmoltaan lähes alkuperäisenä säilynyt ruokasali on osa tilasarjaa, johon kuuluvat myös viereiset kerhohuoneet ja pääporrashuone.

A-talo

3) Ensimmäisen kerroksen kokoushuoneen paikalla oli alun perin isompi luentosali, johon päästiin valoisasta sivukäytävästä.

4) Jaettava kerhohuone on viereisen ruokasalin tavalla tilahahmoltaan säilynyt hyvin.

A-talo

5) Toisen kerroksen käytävä alkuperäisine puuvineen on hyvin säilynyt. Käytävän luoteispäädystä on ikkuna ja lasitettu parvekeovi.

6) Toisen kerroksen entiset oppilashuoneet otettiin jo 1982 toimistokäyttöön. Tilat voitiin lähes sellaisinaan käyttää uuteen tarkoitukseen.

A-talo

7) Ensimmäisen kerroksen toimistohuone on rakennettu luentosalin paikalle.

A-talo

8) Uusi ovi ja porrashuone A-talon lounaispuolella toteutettiin 1992.

9) Entisissä oppilashuoneissa ovat jäljellä alkuperäiset komerot ja männystä tehdyt ovet.

A-talo

10) Oppilashuoneen komeron painike on 1950-luvulta.

11) Porrashuoneen parvekeovessa on alkuperäinen pukinsarvivedin.

A-talo

12) Rakennuksen ikkunat ovat alkuperäiset puuikkunat.

13) Kellarikerroksen mäntypuusta tehty palvelutiski on 1970-luvulta.

A-talo

14) Pääportaan alkuperäinen pinnakaide. Käsijohteena on lakattu koivuprofiili.

15) Ruokasalin katossa on alkuperäinen, todennäköisesti Paavo Tynellin suunnittelema valaisin.

B-talo

Nykykäyttö

Rakennus ei ole käytössä. Toisessa ja ensimmäisessä kerroksessa on entisiä tyhjiä toimistotiloja rakennuksen kummassakin siivessä. Kellaritiloissa on toimistojen tyhjiä toimisto-, varasto-, seurustelu- ja pesutiloja.

Tilahahmon säilyneisyys

Tilahahmo on säilynyt entisissä oppilas- ja toimistohuoneissa, sivuportaassa sekä osittain rehtorin asunnossa (porrashuone ja toinen kerros). Myös wc-tilat ovat osittain säilyneet. Pääporrashuone ja sen yhteydessä olleet entiset suuremmat luokka-, aula- ja seurustelutilat on pienennetty ja muutettu toimistotiloiksi. Muutokset on toteutettu vuonna 1982, kun opistorakennuksesta tehtiin toimistotalo.

Toisessa kerroksessa keskeiskäytäväratkaisu on säilynyt ja käytävä on entisen luokkahuoneen paikalla pidennetty. Lounaispäädyn toimistohuoneet ovat säilyneet, kuten myös niiden arkistokomerot. Ryhmytyöhuone on jaettu kolmeen toimistohuoneeseen, kuten myös luokkahuonekin. Huonekorkeus on näissä tiloissa osittain korkea ja alkuperäinen ja osin se on madallettu alakatolla. Suurimmat tilamuutokset koskevat toisen kerroksen ylähallin ja luokkahuoneen jakamista väliseinin toimistotiloiksi. Porrashuone on pienennetty kun entisestä yläaulasta tehtiin käsiarkisto. Ensimmäisessä kerroksessa on entiset oppilashuoneet (10 kappaletta) säilyneet, kuten myös suurin osa wc-tiloista. Entinen seurusteluhuone on jaettu kahteen toimistohuoneeseen. Porrashuone on lounaispuolella hieman pienennetty, mutta muuten säilynyt, kuten tuulikaappikin. Kellarikerroksessa on tehty joitain väliseinälisäyksiä. Pesutilat ovat tilahahmoltaan säilyneet. Entiset varastohuoneet otettiin vuonna 1982 osittain toimisto- ja seurustelukäyttöön.

Asunnon osalta kaksi maakuuhuonetta on yhdistetty toimistohuoneeksi toisessa kerroksessa ja ensimmäisessä kerroksessa keittiö ja ruokatila on yhdistetty toimistohuoneeksi ja varastoksi. Entinen olohuone on jaettu kahteen toimistohuoneeseen. Pääportaan ja asunnon porraskäytävät on yhdistetty palomuruin puhkaistun oven myötä.

Lattiat

Lattioiden osalta materiaaliratkaisut ovat yhteneväiset A-talon kanssa. Lattioiden pintamateriaalina on pääosin vinyylilaattaa, liittyen vuoden 1982 muutoksiin. Pääsisäänkäynnin tuulikaapin, eteishallin ja portaiden alkuperäiset betonimosaiikkilattiat, ensimmäisen kerroksen wc-tilojen klinkkerilaattalattiat ja asunnon olohuoneen parketti ovat säilyneet.

B-talossa ei ole, kuten A-talossa hierarkiaa pää- ja sivuportaan välissä, vaan molemmissa portaissa, sekä eteishallin ja tuulikaapin lattiassa on alkuperäistä mosaiikkibetonia, jonka sementti on harmaata ja kiviaines punaista, mustaa ja valkoista. Pääportaan toisen kerroksen yläaulassa on harmaata vinyylilaattaa (300 x 300 millimetriä), kuten myös rakennuksen käytävillä. Rakennuksen muissa tiloissa esiintyy myös kahta tummuutta olevaa beigeä samankokoista laattalattia, joka on asennettu vuonna 1982. Wc-tiloissa on harmaa muovimatto, tai sitten alkuperäinen vaaleankeltainen kuusikulmainen klinkkerilaattalattia. Myös lyhyen siiven tiloissa toistuvat vinyylilaattalattiat. Entisen asunnon sisäisen portaikon porrasaskelmissa on kuitenkin alkuperäistä lakattua massiivitammea ja entisen olohuoneen kalanruoto-tammiparketti on säilynyt.

Seinät

Samoin kuin A-talossa, alkuperäiset rapatut ja maalatut seinät ovat pääosin säilyneet hyvin, mutta rakennuksessa on myös 1980-luvulla lisätyt kevyt-rakenteiset ja maalatut, osin rapatut väliseinät. Uusien ja vanhojen seinien saumat on paikoittain, esimerkiksi toisen kerroksen käytävässä peitetty lasikuitutapetilla ja maalattu. Toisin kuin A-talossa, B-talon porraskäytävien pattereita ei ole sijoitettu niitä varten rakennettuihin syvennyksiin.

Katot

Kuten A-talossa, katot ovat osin alkuperäisiä, suoria, rapattuja ja valkoiseksi maalattuja. Osin katot ovat matalampia ja levytetty erinäisin tavoin. Käytävän katto on alaslaskettu alkuperäispiirustusten esittämällä tavalla.

B-talo

Jalkalistat

Jalkalistat ovat B-talossa samanlaiset kuin A-talossa: alkuperäiset maalatut 1950-luvun puulistat (10 x 70 millimetriä), jonka edessä on mattolista. Samoin jalkalistat on maalattu seinään portaissa beigellä. Rehtorin asunnon olohuoneen tilalla olevassa kahdessa toimistohuoneessa on uudet tammiset jalkalistat.

Kattolistat

Kuten A-talossa, kattolistoja ei B-talossakaan ole.

Ovet

Sisätilojen ovet ovat pääosin alkuperäisiä mahonkiviilupintaisia huullettuja laakaovia. Ne ovat mattalakattuja. Helat ja lukot ovat alkuperäisiä, saranat pyöristettyjä tappisaranaita (60 millimetriä). Ovia kehystävät yksinkertaiset maalatut listat käytävän puolella. Kaappien ja wc-tilojen ovet ovat samaa tyyppiä, mutta kapeammat. Sivuportaassa on alkuperäinen mahonkiviilutettu puinen palo-ovi, jonka lukko on uusittu. Pääportaan teräsrakenteiset lankalasi palo-ovet ovat 1980-luvulta. Kellaritiloissa on maalatut laakaovet.

Ulko-ovissa on enemmän vaihtelevuutta. Pidemmän siiven toisen kerroksen parvekkeen ovi on alkuperäinen kaksilehtinen tuplaovi. Puu-lasioven sisäovi avautuu sisään ja ulko-ovi ulos. Ovi on maalattu valkoiseksi ja sen lehden yläosa on lasitettu. Oven helat ovat alkuperäiset. Entisen asunnon parvekkeille johtavat ovet ovat variaatioita samasta ovityypistä. Entisen asunnon tuulikaapin ovi on sivulehdellä varustettu sisäänpäin aukeava alkuperäinen ovi. Viilupintaissa puuovessa on kuusikulmainen ikkuna (970 millimetriä korkea x 730 millimetriä leveä), jossa on lankalasi. Saranat, avainkilvet, sisäpuolella oleva kaareva vedin sekä ulkopuolella oleva kulmista pyöristetty kolmiomuotoinen 150 millimetriä leveä metallivedin ovat kaikki alkuperäisiä, ovensuljin on uusi. Pääsisäänkäynnin tuulikaapin ovi on alkuperäinen sileä ja lakattu kaksilehtinen puulasiovi, kuten ulko-ovikin. Lehti on kokonaan lasitettu, paitsi potkulevyn kohdalla. Ulkopuolella on lyhyt yksinkertainen putkivedin ja sisäpuolella on samanlainen kolmiomuotoinen metallivedin, kuin entisen asunnon tuulikaapissa.

Ikkunat

Rakennuksen ikkunat ovat alkuperäiset ja pitkälti samanlaiset kuin A-talossakin. Kuten A-talossa ikkunat ovat kaksilasisia sisään-sisään aukeavia, sivusaranoituja ja valkoiseksi maalattuja puuikkunoita. Ikkunapenkki on mosaiikkibetonia, jossa on kermanvärinen sideaine ja vaalean harmaa kiviaines. Tämä mosaiikkibetonityyppi ei esiinny A-talossa. Saranat ja vetimet ovat alkuperäisiä. Tuuletusosa sijaitsee aina ikkunan sivulla, kun B-talossa se oli joskus ikkunan alapuolella. Huoneissa alkuperäinen valurautainen laakapatteri sijaitsee ikkunan alla ja se on kiinnitetty suoraan seinän pintaan. Verholista on maalattu valkoiseksi. Sama ikkunatyyppi esiintyy pienillä variaatioilla läpi talon. Sivuportaassa ja ensimmäisen kerroksen käytävän päässä ikkunoita on sijoitettu päällekkäin sarjaksi. Kellarikerroksessa on pääasiassa pienet yläikkunat. Entisen asunnon olohuoneessa sijaitsee iso yksiruutuinen ikkuna parvekkeen edessä. Ikkunapenkki on maalattua puuta ja sen alla on alkuperäinen neljälevyinen patteri.

Kiintokalusteet ja takka

Kaikki rakennuksen alkuperäiset kiintokomerot ovat säilyneet, sekä alkuperäisissä toimistohuoneissa, että entisessä asunnossa. Komero-ovet ovat mattalakattuja mahonkiviilupintaisia laakaovia. Helat ovat alkuperäisiä. Asunnon komero-ovien alkuperäiset pyöreät bakeliittivetimet ovat osin säilyneet, osin korvattu vanhoilla, yhtäläillä bakeliittista valmistetuilla neliömäisillä vetimillä ja osin uusilla vetimillä.

Entisen asunnon tiloissa on ensimmäisessä kerroksessa avotakka, joka on muurattu kapeasta, 35 millimetriä korkeasta keltaisesta tiilestä. Tiilien välinen vaakasuuntainen sauma on huomattavan korkea (35 millimetriä) ja sisennetty 10 millimetriä tiilien tasosta. Tiilien välinen pystysauma on 10 millimetriä leveä. Avotakan tulipesä on kahdelta puolelta auki ja sen taso on päällystetty keltaisilla tiilillä (210 x 100 millimetriä).

Kaiteet

Portaikoissa on alkuperäiset pinnakaiteet. Pinnat ovat viistoja. Kiinnityskohdassa lattiaan on holkka. Käsijohde on lakattua pyöristettyä koivuprofilia (leveys 55 millimetriä ja korkeus 30 millimetriä).

B-talo

Pääportaassa ja entisen asunnon portaissa on jatkuva kaide ja sivuportaassa on erilliset kaiteet jokaisella porrassyöksyllä.

Lvis-varusteet

B-talon lvis-varusteet on, kuten A-talossakin suurimmalta osin uusittu, toki käytössä on vielä joitain alkuperäisiäkin varusteita, mainittakoon niistä alkuperäiset laakapatterit. Ilmanvaihto on pääosin uusittu 1980-luvun muutostöiden yhteydessä, joskin niissä on pääsääntöisesti hyödynnetty alkuperäisiä ilmanvaihtokanavia.

Lämmitys ja vesi

Huoneissa ja käytävillä on alkuperäisiä laakapattereita. Termostaatit ovat vanhoja mutta eivät alkuperäisiä.

Ilmanvaihto

Toisen kerroksen toimistohuoneessa on korvausilmaventtiili alkuperäisellä paikallaan ulkoseinässä. Sen eteen on asennettu sähköllä toimiva Mobair-kone korvausilman lämmittämistä varten. Käytävien alakaton yläpuolella on alun perin kulkenut ilmanvaihtokanavia. Huoneissa on oven yläpuolella pyöreä poistoilmaventtiili.

Sähkö

Toimistohuoneissa on säännönmukaisesti ulkoseinällä sähköhyly ja alumiininen johtokouru ikkunan alla. Kouruja kulkee myös joidenkin muiden seinien poikki.

Valaisimet

Valaisimet ovat pääasiassa loisteputkivalaisimia, joko suoraan katon pintaan kiinnitettyjä tai ripustettuja. Entisen asunnon portaikossa niitä on kiinnitetty seiniin. Pääportaan ylä-aulassa oli alun perin Paavo Tynellin Tähtitaivas-valaisimia, mutta niitä ei enää ole.

B-talo

Toisen kerroksen ylä-aulessa oli Paavo Tynellin Tähtitaivas-valaisimet sekä 1950-luvulla taiteilija Nyströmin lahjoittama seinäkoriste. Julkaistu Teollisuuslehdessä nr. 2 vuonna 1957. Elka, Teollisuuslehden valokuva-arkisto, kansio 14 (5-6).

16) Ylä-aula on pienennetty ja siihen on lisätty uusi palo-ovi.

B-talo

Ensimmäisen kerroksen oppilashuone. Julkaistu Teollisuuslehdessä nr. 2 vuonna 1957. Elka, Teollisuuslehdessä valokuva-arkisto, kansio 14 (5-6).

17) Ensimmäisen kerroksen oppilashuoneet ovat myöhemmin olleet toimistokäytössä.

B-talo

Rehtorin asunnon olohuone 1950-luvulla. Julkaistu Teollisuuslehdessä nr. 2 vuonna 1957. Elka, Teollisuuslehden valokuva-arkisto, kansio 14 (5-6).

18) Entisen asunnon olohuone on pienennettynä käytetty toimistotilana. Takka, tammiparkettilattia ja parveke ovat säilyneet alkuperäisinä.

B-talo

19) Toisen kerroksen käytävä on säilynyt hyvin alkuperäisine puuvineen.

20) Kellarikerroksen tyhjä työtila oli alun perin suurempana varastokäytössä.

B-talo

21) Tyhjä seurusteluhuone kellarikerroksessa oli sekin alun perin varastotila.

22) Entinen asunto on tilahahmoltaan säilynyt todella hyvin. Portaas-
sa on alkuperäiset tammiset askelmat ja alkuperäinen pinnakaide.

B-talo

23) Ensimmäisen kerroksen pesuhuoneessa on 1950-luvun klinkkeri-laattalattia.

24) Pääportaassa on alkuperäiset betonimosaiikkiaskelmat ja alkuperäinen kaide.

B-talo

25) Pääsisäänkäynti ja tuulikaappi ovat hyvin säilyneet.

26) Toisen kerroksen parvekkeelle johtavat alkuperäiset puulasiovet.

B-talo

27) Toimistohuoneen vanha mahonkiviilulla verhoiltu puuovi.

28) Kolmiomuotoinen alkuperäinen 1950-luvun metallivedin entisen asunnon tuulikaapissa.

B-talo

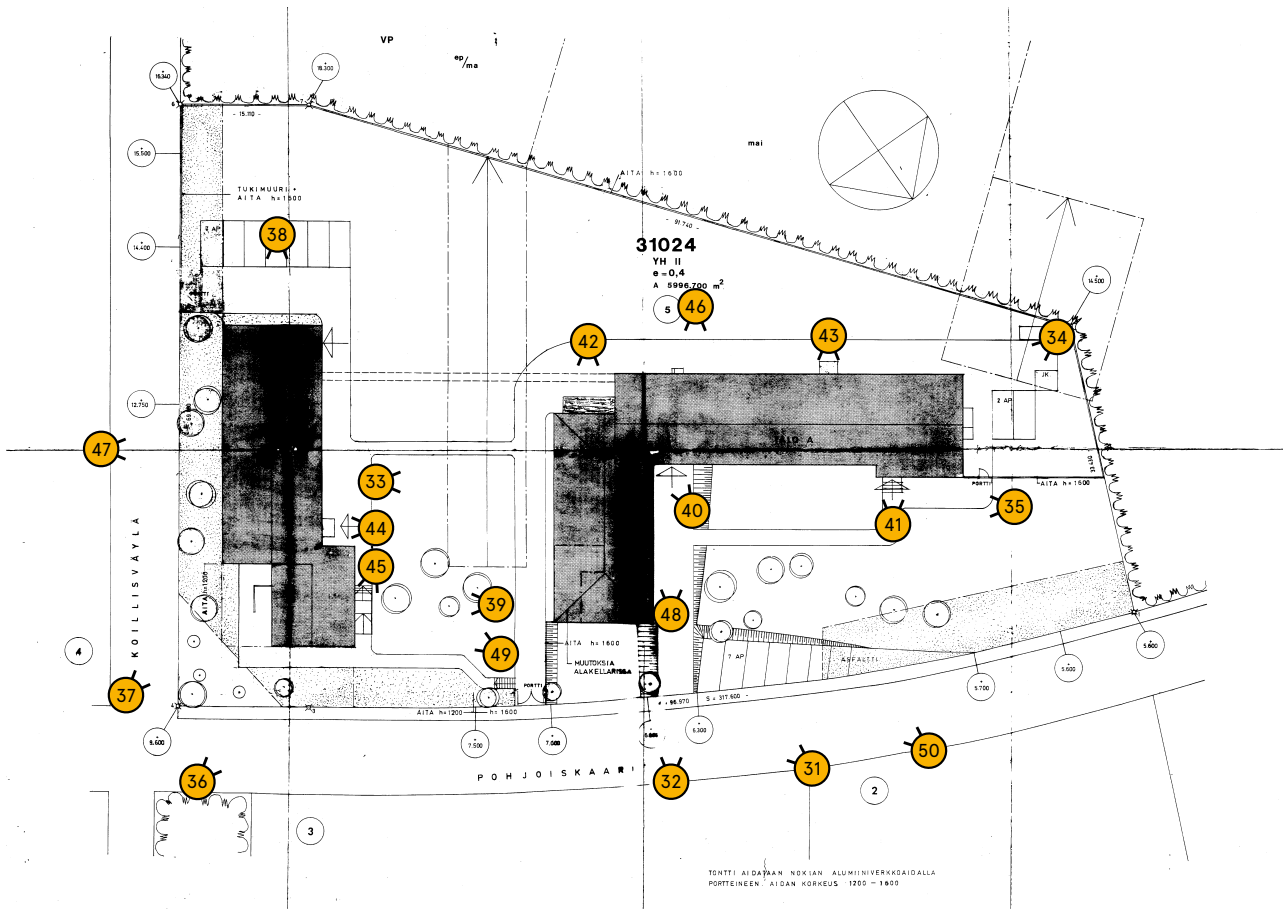

29) Rakennuksen ikkunat ovat alkuperäiset. Sivuporrashuoneen ikkuna on samaa tyyppiä kuin A-talossa.

30) Entisen asunnon toimistokäytössä olleessa makuuhuoneessa on alkuperäisiä komeroita.

Ulkoinventointi

Valokuvien ottopaikat.

Yleishahmo

Rakennusten yleishahmo, julkisivut ja katot ovat säilyneet pääasiassa hyvin. A-talon taakse on lisätty uusi porrashuone, joka näkyy lähinnä takapihalle. A-talossa on tehty muutama ikkuna- ja ovimuutos. Näkyviä ilmanvaihtohormia on kuitenkin lisätty B-talon koillis päätyyn ja A-talon luoteispäätyyn.

Sokkeli

Molempien rakennusten sokkeli on alkuperäinen ja vuorattu liuskekivellä. Sokkeli nousee porrastetusti maaston mukaan ja sen korkeus vaihtelee noin 300 millimetrin ja kerroskorkeuden välissä. A-talon pääjulkisivussa sokkeli on pääasiassa korkea luoden visuaalisesti vahvan perustan talolle. A-talon koillis- ja luoteisjulkisivujen etuala on ollut esiin kaivettuna vuonna 2015 ilmanvaihtotöiden aikana, jolloin sokkelia vasten on laitettu näkyvä kosteussulku.

Katto

Rakennusten kattomuoto on harjakatto, sekä A-talon koillispuolen osalta aumakatto. Katteena on punatiiltä, joka on alkuperäinen katemateriaali. Alkuperäisten savu- ja ilmanvaihtopiippujen lisäksi on myös uusia piippuja. Räystäät ovat maalattua betonia. Sekä räystään betonivalussa valulautojen painanteet ovat selvästi havaittavissa. Räystäskourut ovat valkoiseksi maalattua peltiä ja muodoltaan kulmikkaat.

Julkisivumateriaalit

Rakennukset on roiskerapattu ja maalattu vaalean keltaisiksi. Julkisivujen pintaan on asennettu valkoiseksi maalattuja pyöreitä peltisiä syöksytoria.

Ulkotila

A-talon sisäänkäynnit ja ovet

A-talon sisäänkäynnit ja ovet ovat kokonaisuudessaan hyvin säilyneet. Pääsisäänkäynnin ovet, kuten myös oveen kuuluvat sivu- ja yläikkunat ovat metallirakenteiset ja alkuperäiset. Niissä on alkuperäinen lasi jota on kiinnitetty siroilla puulistoilla sekä messinkiset potkulevyt. Metallirakenne on maalattu kermanväriseksi. Ovisa on alkuperäiset saranat ja messinkiset putkivetimet (yhteensä 980 millimetriä, joista puinen osa 530 millimetriä). Muut helat on uusittu ja ovesa on uusi pumpppu. Sivuseinän potkulevyssä on alkuperäinen messinkinen postiluukku. Oven sivuilla on julkisivusta viistosti ulos työntyvät liuskekivellä rustikoidut pilarit ja sen yläpuolella on katos, jonka etureuna on myös liuskekivillä verhoiltu. Katoksessa on valkoiseksi maalattu katto-syvennys. Pääoven edessä on porrastasanne ja yksi porraskelma, molemmat liuskekivellä päällystetty kuten myös ympäröivä korkea sokkeli. Pilareihin on kiinnitetty kaksi uutta postilaatikkoa.

Sivuportaikon ulko-ovi on alkuperäinen. Alun perin kaksilehtisen puulasioven ovilehdet on molemmin puolin paneloitu pystysuuntaisella viistetyllä puurimalla (leveys 45 millimetriä). Ovi on molemmin puolin lakattu. Ovilehdissä on pitkänomainen kuusikulmainen ikkuna (105 millimetriä korkea x 23 millimetriä leveä). Lasi on kiinnitetty puulistoilla. Ovesa on messinkiset linssikantaiset ruuvit ja sinkkinen potkupelti. Lukot ja vetimet ovat uudet. (Vastaavia ovia on B-talossa.) Kaksilehtinen ovi on vuonna 1982 jaettu kahteen erilliseen oveen kaventamalla ovilehden muutamalla sentillä kummastakin päästä. Ovilehtien välinen karmi on sisäpuolelta levennetty, jotta siihen on saatu liitettyä väliseinä. Muutosta ei näy ulkoapäin. Ovisyvennys on sivuilta verhoiltu liuskekivellä ja oven edessä on liuskekivellä päällystetty porrastasanne. Sen edessä on uusi puinen porraskelma. Oven päällä on ohuella rimalla verhoiltu ja pellillä päällystetty lippakatos. Uloskäyntiä ei enää käytetä.

Keittiön ulko-ovi on yksilehtinen talon ovityypin mukaan uusittu puuovi. Ovilehdet on molemmin puolin paneloitu pystysuuntaisella viistetyllä puurimalla (leveys 45 millimetriä) ja lakattu. Ovesa on uudet messinkiset ristipääkantaan ruuvit ja messinkiset potkulevyt. Oven sisäpuolella on yksinkertainen umpinainen laakaovi. Ulko-ovi on sijoitettu julkisivusta hieman ulkonevaan osaan, jon-

ka keltainen roiskerappaus jatkuu ovisyvennykseen. Ulkonevan osan päällä on peltikate. Oven edessä on liuskekivellä päällystetty porrastasanne. Alakellariin johtaa koillispäädystä kolme alkuperäistä autotallin ovea. Kaksilehtiset umpinaiset puuovet on rimoitettu ja niissä on yksinkertaiset potkulevyt.

Pääsisäänkäynnin yläpuolella olevien parvekkeiden ovet ovat alkuperäisiä kolmelehtisiä puulasiovia, joita on ulkopuolella maalattu valkoisiksi. Parvekeovet ovat samassa linjassa pääsisäänkäyntioven kanssa. Ovilehtien lasituksen nurkat on pyöristetty. Tuplaovien ulko-ovet ovat samanlaiset kuin sisäovet (katso sisätalainventointi). Luoteispäädyn parvekkeiden puulasiovet ovat yksilehtisiä ulkopuolella valkoisiksi maalattuja tuplaovia, joiden vieressä on sivuikkuna. Saranat, vetimet ja messinkiset potkulevyt ovat alkuperäisiä.

Lounaisjulkisivussa on vuonna 1992 rakennettu uusi uloskäynti porrashuoneineen. Porrashuoneen sokkeli on betonia, jonka pinnassa on liuskekiven sävyä muistuttavaa tummanharmaata murskattua kiveä. Portaikon metallilaseinässä on ruutujako. Kaakkoon päin kalteva katto on käsittelemätöntä sinkkipeltiä. Metallilasiovesa toistuu pienempi ruutujako.

B-talon sisäänkäynnit ja ovet

B-talossa on pitkälti samankaltaisia puulasiovia kuin A-rakennuksessa ja nekin ovat kokonaisuudessaan hyvin säilyneet. Yhtenäisiä piirteitä ovat pääsisäänkäyntioven suuret suorakaiteen muotoiset lasit sekä muiden ulko-ovien pystysuuntaiset viistetyt puurimat (leveys 45 millimetriä) ja kuusikulmaiset ikkunat. Ovien ikkunat ovat mitoituksiltaan keskenään erilaiset ja niissä on myös omankaltaisia vetimiä. Ovien helat ovat pääosin alkuperäisiä, mutta lukot ja jotkut vetimistä ovat uudet.

B-talon pääsisäänkäynnin ovi on alkuperäinen sileä ja lakattu kaksilehtinen puulasiovi. Lehti on kokonaan lasitettu, paitsi potkulevyn kohdalla. Ulko-oven ulkopuolella on samankaltainen putkivedin kuin A-talossakin ja sisäpuolella on puinen lautasmallinen vedin (halkaisija 200 millimetriä). Ulko-oven molemmin puolin on julkisivusta ulos työntyvät rapatut pilarit ja sen yläpuolella on valkoiseksi maalattu betoninen lippakatos. Laatan reunaa kiertää rimaa jäljittelevä valkoiseksi maalattu pelti ja sen kattosyvennykseen on asennettu maalattua

Ulkotila

puuta. Pääoven edessä on liuskekevillä päällystetty porras. Liuskekeivä on käytetty myös muiden portaiden päällystämiseen. Näkyvin porras on entisen rehtorin asunnon edessä (vertaile suunnitteluratkaisun kuvaus). Portaiden valkoiseksi maalattu metallikaide on metalliputkea (halkaisija 42 millimetriä) jonka välissä on pystypinnat (halkaisija 18 millimetriä). Sivuportaan yläpuolella on yksinkertainen sisäänkäyntikatos. Entisen asunnon sisäänkäyntikatoksena toimii yläpuolella olevan parvekkeen laatta.

Parvekkeet

Molempien rakennusten parvekkeet ovat pääasiassa hyvin säilyneet. A-talon parvekkeiden kaidetyyppi on erilainen ja ilmeeltään huomattavasti sirompi kuin B-talon. A-talon parvekekaide on myös huomattavasti sirompi kuin saman rakennuksen porrashuoneissa oleva kaide. A-talon parvekkeiden laatta on reunoilta ja alhaalta valkoiseksi maalattua betonia. Laatan reuna näkyy kokonaisuudessaan. Laatan alla on matala kattosyvennys ja siinä näkyy valulautajälki. Parvekkeiden metallikaiteet ovat hyvin siroja ja valkoisiksi maalattuja. Kaiteen käsijohdeena toimii putki (halkaisija 50 millimetriä). Pinnat (halkaisija 10 millimetriä) ovat viistoja ja niitä kannattelee L-teräs (40 x 40 millimetriä). Pinnojen välinen etäisyys on alhaalla suurimmillaan, 240 millimetriä.

B-talon parvekkeiden laatta on päällystetty 95 x 195 millimetriä kokoisella punaisella tiilellä ja sen reunat peittää kaide. Käsijohde on pyöröputkea (halkaisija 35 millimetriä). Kaidepinnat ovat vertikaalia lattaterästä (32 x 9 millimetriä), joita sitoo yhteen L-profiili (40 x 40 millimetriä). Parvekkeiden pitkällä sivulla on lattaterästen väliin kiinnitetty sävyltään tumma puurima (55 x 18 millimetriä) ja koillispäädysissä saman sävyinen reikäkuvioitu puupaneeli (150 x 15 millimetriä). Koillispäädyn parvekkeen lattateräskaitteen jaottelu on siis tältä osin harvempi ja sen lattia on puhdasta betonia. Kaakkoisjulkisivun parvekekaitteen sisäpuolella on käännettävä kuivausteline.

Ikkunat

Ikkunat ovat erikokoisia sisätilan käytöstä riippuen. A-talossa vaihtelu on isompi kuin B-talossa. Ikkunat ovat ulkopuolella valkoiseksi maalattuja alkuperäisiä puuikkunoita, kahta A-talon uutta ikkunaa

lukuun ottamatta. Ikkunat ovat jonkun verran julkisivuun nähden sisempänä. A-talon julkisivujen keltaiseksi maalaatu roiskerappaus jatkuu ikkunasyvennyksiin. B-talon ikkunasyvennyksissä on sileä valkoiseksi maalattu rappaus, joka jatkuu muuta-man senttimetrin verran myös julkisivussa. Ikkunoiden alapuolella on vaaleaksi maalattu tippanokalla varustettu ikkunapelti. Ikkunoiden vieressä on pienet tuuletusritilät alkuperäisillä paikoillaan.

Lvis-varusteet

A-talon pääsisäänkäynnin kattosyvennykseen on kiinnitetty litteä valkoinen neliömuotoinen lasivalaisin johon kuuluu neliömuotoinen metallijalka. Sama valaisin löytyy myös muiden sisäänkäyntien yläpuolelta. B-talon ulkovalaisimet olivat rakennusaikaisten valokuvien perusteella alun perin pyöreitä lasikupuja. Turvalaitteita ja valvontakameroita ja niihin kuuluvia pintavetoja on lisätty julkisivuihin puolustusvoimien aikana. A-talon kellarin ilmanvaihto on viime vuosina tehostettu. Siinä yhteydessä on muun muassa lisätty luoteispäädyn parvekkeen eteen kaksi ilmanvaihtohormia ja koillisjulkisivun kellari-ikkunoiden väliin ilmanvaihtokoneiston ulkoyksikkö. Sellainen on myös keittiön oven vieressä. B-talon koillispäädysssä on julkisivun korkuinen peltinen maalaamaton ilmanvaihtohormi. A-talon ullakon katon rajassa sijaitsevat alkuperäiset viiden pyöreän tuuletusreiän ryhmät, samankaltaisia ovat myös B-talon koillispäädysssä.

Muuta

Kadunpuoleisessa koillispäädysssä on ollut alun perin Johtamistaidon opiston logo, jota korvattiin sittemmin merivoimien vaakunalla. Kyseinen paikka seinässä on nyt tyhjä, mutta maantasolla on kaksi pientä muistolaattaa entisistä puolustusvoimien toiminnoista kyseisessä osoitteessa.

Sijainti ja piha

Piha-alueella on elementtejä jotka ovat säilyneet alkuperäisinä, mutta on siihen lisätty uusiakin elementtejä ja materiaaleja. Piha on detaljitasolla köyhtynyt. Tontin takapihalle on rakennettu kaksi tunneliaukkoa, jotka eivät liity rakennuksiin ja jotka tuovat pihalle täysin uuden elementin.

Ulkotila

Rakennukset sijaitsevat pohjoisrinteessä jyrkästi nousevien kallioiden ja Pohjoiskaaren välissä. Rakennukset nousevat maaston mukaisesti. Rakennusten ja Kotkanvuoren välinen maasto on osin luonnontilassa ja osin sitä on muokattu, pääosin hienovaraisesti. Rakennusten kellaritilojen alta kaivetusta maa-aineesta on rakennettu terasseja A-talon ja Pohjoiskaaren väliin sekä B-talon luoteispuolelle. Tontilla on joitain liuske kivillä päällystettyjä tukimuureja ja luiskia. B-talon entisen asunnon edessä on liuske kivillä päällystetty porras (vertaile suunnitteluratkaisun kuvaus). A-talon takana olevaan kallioon on 1980-luvulla louhittu aukkoja puistoalueella olevaan luolastoon.

A-talon pääsisäänkäynnille johtaa leveä luiskattu jalankulkutie. Etupihalla alun perin sivuportaalta johtanut polku ei ole enää olemassa. Etupiha on aitaamaton mutta pihaa ympäröi muulta osin aita (lisätty vuonna 1982). Aidatulle alueelle pääsee kahdesta ajoportista, joista yksi avautuu Pohjoiskaarelle ja yksi Koillisväylälle. A-talon luoteispäädyn vieressä on kulkuportti. A-talon kaakkois- ja lounaspuolta kiertää asfaltoitu ajotie joka johtaa keittiön sisäänkäynnille, sekä kallioluolan tunneleille. A- ja B-talon välissä on kaksi kävelypolkua, joista yksi johtaa B-talon edessä olevalle korkealle portaalle. Pohjoiskaaren varrella on A-talon edessä kadun varrella (asemapiirroksen mukaan) 7 autopaikkaa. Aidatun alueen sisällä on B-talon takana 7 autopaikkaa ja A-talon luoteispuolella 3 autopaikkaa.

Etupihalla kasvaa ruohomaton ympäröimiä koivuja ja A-talon edessä sisäänkäynnin vieressä on perennaistutus ja kookas 1950-luvulle tyypillinen alppiruusu. A-talon takana, kallion kupeessa on liuske kivillä päällystetty polku ja istuskelualue omenapuun ja ruusupuskien läheisyydellä. Kalliolla kasvaa myös vuorenkilpiä. Takapiha on muuten lähes luonnontilassa ja siinä kasvaa sekalaisia lehtipuita, pääasiassa vaahteroita.

Ulkotila

Molemmat rakennukset vuonna 1957. A-talon päädyssä oli alun perin Teollisuuden työnjohto-opiston logo. Julkaistu Teollisuuslehdessä nr. 2 vuonna 1957. Elka, Teollisuuslehden valokuva-arkisto, kansio 14 (5–6).

31) Taaempänä B-talo ja lähempänä A-talo vuonna 2016. Rakennusten yleishahmo, julkisivut ja katot ovat säilyneet todella hyvin.

Ulkotila

32) A-talon koillisjulkisivu ja pääsisäänkäynti. Sisäänkäyntikatoksena toimii samalla ensimmäisen kerroksen parveke, jonka yläpuolella on vielä toinen samanlainen parveke siroine kaiteineen.

33) A-talon kaakkoisjulkisivu. A-talon taakse on lisätty uusi porrashuone, joka näkyy lähinnä takapihalle.

Ulkotila

34) A-talon luoteispääty ja lounaispuoli. Luoteispäätyyn on lisätty näkyviä ilmanvaihtohormia. Molemmat julkisivut ovat kuitenkin pääasiassa säilyneet hyvin.

35) A-talon edessä on terassoitu piha. B-sisäänkäyntiä ei enää käytetä ja siihen johtanut alkuperäinen polku on hävinnyt.

Ulkotila

36) B-talon koillisjulkisivu.

37) B-talon kaakkoisjulkisivuun on lisätty näkyvä ilmanvaihtohormi.

Ulkotila

38) B-talon lounaispääty.

39) B-talon luoteisjulkisivu edessä on korokkeellinen porras ja terassoitu piha.

Ulkotila

40) A-talon pääsisäänkäynti ja pääporrashuoneen parvekkeet ovat säilyneet alkuperäisinä. Sisäänkäynit, sokkelit ja parvekkeet ovat mukana tuomassa rakennukseen inhimillistä mittakaavaa ja materiaalin tuntua.

41) A-talon sivuportaisiin johtavat alkuperäiset puiset ikkunalliset ulko-ovet.

Ulkotila

42) Uusi sisäänkäynti A-talon lounaispuolella näkyy lähinnä takapihalle.

43) Alkuperäisen mallin mukaan uusittu puuovi johtaa A-talon keittiöön.

Ulkotila

44) B-talon pääsisäänkäynti puurakenteisine ulko-ovineen on alkuperäinen.

45) B-talon entiseen asuntoon johtavat alkuperäiset portaat on päällystetty liuskekivellä.

Ulkotila

46) Julkisivujen jäsentelyssä heijastuu A-talon sisätilojen toiminta.

47) B-talon julkisivujen jäsentely on säännöllisempi kuin A-talossa.

Ulkotila

48) A-talon pääsisäänkäynnille johtava asfaltoitu kulkualue. Sisäänkäynnin vieressä on 1950-luvulle tyypillinen perennaistutus ja rhododendronpensas.

49) B-talon terassille johtavat portaat ovat säilyneet alkuperäisinä.

50) Pohjoiskaaren varrella oleva parkkialue oli käytössä jo rakennuksen alkuvaiheessa.

6.

Yhteenveto

1950-luvulla rakennettu Teollisuuden Työnjohto-opisto tuli palvelemaan kasvavan teollisuuden tarpeita. Rakennettiin uusia tuotantolaitoksia ja yritysten koko kasvoi. Yhä suuremmissa yrityskokonaisuuksissa eri johtoportaan tasoilla toimiville henkilöille haluttiin tarjota koulutusta paremman kommunikaation, ymmärryksen ja yhtenäisten tavoitteiden luomiseksi. Ajan myötä mukaan tuli myös työntekijäosapuoli. Näin pyrittiin luomaan yhtenäisiä käsitteitä ja antamaan valmiuksia onnistuneisiin työmarkkinaneuvotteluihin. Koko työyhteisön kouluttamisella edistettiin työrauhaa ja työhyvinvointia. Läpi toimintansa Teollisuuden työnjohto-opistolla, sittemmin Johtamistaidon opistolla, oli rooli kehittää työn organisointia ja soveltaa maailmalla kehitettyjä johtamistaidon oppeja suomalaiseen yhteiskuntaan. Sillä oli vahvat yhteydet etenkin muihin vastaaviin instituutteihin Pohjoismaissa mutta myös muualla ja Euroopassa. Sen oma tutkimustoiminta ja kehitystyö oli huomattavaa.

Lauttasaaren kurssikeskukseen rakennettiin ensin A-talo, joka valmistui 1952. Koska kurssitoiminta kehittyi tuona aikana voimakkaasti, rakennus jäi hyvin pian pieneksi. B-talo valmistui 1956. 1970- ja 1980-luvulla opiston toimintakenttä laajeni yhä

entisestään ja siirtyi pitkälti työpaikoille ja maakuntaan. Lauttasaaren tilat eivät vastanneet muuttuvia tarpeita.

1980-luvulla kurssikeskuksen tiloihin muuttivat Puolustusvoimat ja tilat muutettiin toimistokäyttöön. Tämä tarkoitti tilamuutoksia ja uusia pintamateriaaleja. Koska tästä lähtien kiinteistössä ei asunut enää henkilökuntaa, entiset asunnot ja ylimääräiset luokkahuoneet muutettiin toimistoiksi. Tilallisesti suurin muutos on tapahtunut A-talon keskiosissa olleissa isojen pylväiden rytmittämässä hallimaisissa tiloissa sekä opetustiloissa, jotka on nykyisin pitkälti jaettu pienempiin huonetiloihin. Myös B-talossa suurimmat muutokset koskevat rakennuksen keskiosan aula-, seurustelu- ja opetustiloja. Toisaalta entiset asuntolahuoneet soveltuivat hyvin toimistohuoneiksi ilman suurempia muutoksia. Entisistä kerhohuoneista saatiin kokoustiloja ja opiston ruokasali soveltui hyvin työpaikkaruokalaksi, jolloin moni alkuperäinen piirre säilyi. Tilallisesti merkittävimpiä ovat A-talon ruokasali ympäröivine kerhotoiloinen ja pääporras. A-talon toisen kerroksen käytävä oppilashuoneineen on myös hyvin säilynyt kokonaisuus. Erityisesti rakennusten ulkohahmo on säilynyt pitkälti alkuperäisessä asussaan.

A- ja B-talon vertailu

Sekä A-talon että B-talon rakennusmassat ovat selkeät ja ulkopuoliset materiaalit, detaljit ja värit noudattavat pääasiassa samoja periaatteita. Joitain eroja kuitenkin on. Sisätilojen toiminta ei B-talossa näy niin selkeästi ikkunajäsentelyssä kuin A-talossa. Lisäksi A-talon julkisivujen roiskerappaus jatkuu ikkunasyvennyksiin, jonka ansiosta seinä vaikuttaa umpimuurilta ja ikkunasyvennykset siihen tarkkaan leikatuilta rei'iltä. B-talon ikkunasyvennyksissä on sileä valkoiseksi maalattu rappaus, joka kehystää ikkunaa eri tavalla kuin A-talossa. Varsinkin A-talon sisäänkäyntien ja ovien suunnittelussa on viestitty onnistuneesti arkkitehtonisin keinoin sisäänkäyntien keskinäistä hierarkiaa. Tämä näkyy sijainnissa, koossa, materiaalivalinnoissa ja detaljeissa. B-talon ovien välissä ei ole yhtä suurta vaihtelevuutta. Lisäksi B-talon suorat ja osittain umpinaiset parvekkeet antavat visuaalisesti raskaampaa vaikutelmaa kuin A-talon parvekkeet.

Molempien rakennusten tilaratkaisuissa on yhtenäisiä piirteitä. Eteishallin yhteydessä sijaitsi luentosalit ja oppilaiden seurusteluhuone. Keskikäytävän varrelle sijoitetut oppilashuoneet löytyvät molemmista rakennuksista, kuten myös päätyasunnot. A-talossa on kuitenkin tilatyypin välissä suurempi vaihtelu kuin B-talossa ja A-taloon toteutettiin myös isokokoisempia tilasarjoja, kuten ruokasali kerhohuoneineen ja pääporras seurusteluhalleineen. Molemmissa rakennuksissa on käytetty samoja tai samantyyppisiä materiaaleja.

Pohjoiskaaren 34–38 ensimmäinen opistorakennus on suorakulmainen kivirakennus, joka on ajalleen tyypillisellä tavalla rapattu ja maalattu keltaiseksi ja jonka sokkeli on päällystetty liuskekivellä ja katemateriaali on punatiiltä. Erityyppisiä tiloja on sijoitettu saman katon alle. Julkisivujen jäsentely on tästä syystä suhteellisen elävä. Ikkunat heijastavat sisätilojen toimintaa ja ne on ryhmittäin sijoitettu tasavälein. Sisäänkäyntialueet suunniteltiin ja toteutettiin huolella. Julkisivusommitteluun kuuluu tärkeinä yksityiskohtina myös parvekkeet siroine metallikaiteineen. Arkkitehtonista hierarkiaa toteutettiin järjestelmällisesti tilaratkaisuissa, yksityiskohdissa ja materiaalivalinnoissa. Toinen opistorakennus on toteutettu samoja periaatteita noudattaen, mutta arkkitehtoninen hierarkia ei ole siinä niin näkyvää. Molemmat rakennukset on sijoitettu maastoon sen muotoja noudattaen, vuoropuheessa ympäristön kanssa.

Arkkitehtuurin arvot ja säilyneisyys

Rakennusten ulkopuolinen yleishahmo, julkisivut ja katot ovat säilyneet pääasiassa hyvin. Sekä A- että B-talon sisäänkäynnit, ovet, ikkunat ja parvekkeet ovat kokonaisuudessaan hyvin säilyneet. A-talon taakse on lisätty uusi porrashuone, joka näkyy lähinnä takapihalle. A-talossa on tehty muutama ikkuna- ja ovimuutos. Näkyviä ilmanvaihtohormia on kuitenkin lisätty B-talon koillispäätyyn ja A-talon luoteispäätyyn. Pihalla on osia jotka ovat säilyneet alkuperäisinä, mutta on siihen lisätty uusiakin osia ja materiaaleja. Piha on detaljitasolla köyhtynyt.

Molemmissa rakennuksissa on säilynyt parhaiten porrashuoneet. A-talossa ruokasali ja kerhohuoneet ovat myös säilyneet. Keskikäytävän varrelle sijoitetut oppilashuoneet löytyvät edelleen molemmista rakennuksista. Niitä on lähes sellaisenaan voitu käyttää toimistohuoneina. Parhaiten säilynyt asunto löytyy B-talosta, joskin siihen on lisätty väliseiniä. Sisätilojen säilyneistä rakennusosista ja materiaaleista voidaan mainita eteishallin ja portaiden alkuperäiset betonimosaiikkilattiat, joiden wc-tilojen klinkkerilaattalattiat sekä monessa paikassa säilyneet rapatut ja maalatut seinä- ja katot. A-talossa on myös säilynyt keskiosan tilasarjojen pilarit, osittain edelleen vapaasti seisovina. Lisäksi molemmissa rakennuksissa on alkuperäisiä komeroita sekä puiset sileäpintaiset laakaovet. Alkuperäiset puuikkunat ovat myös säilyneet. Talojen lvis-laitteista voidaan mainita alkuperäiset toimivat laakapatterit. Ruokasalin katossa ovat säilyneet Paavo Tynellin suunnittelemia kattovalaisimia.

Molemmat rakennukset on toteutettu kestävästä ja laadukkaista materiaaleista ja niiden suunnitteluratkaisut ovat harkittuja. Suuri osa tiloista on lähes sellaisenaan voitu käyttää uuteen tarkoitukseen. Rakennusten puitteissa on myös muuntojoustavuutta.

Myöhempien vaiheiden muutokset ja lisäykset eivät ole merkittävässä määrin alentaneet talojen arkkitehtonista arvoa. Pohjoiskaari 34–38:n rakennuksissa on osittain vielä hahmotettavissa sitä opistokäyttöä, mitä varten ne on rakennettu.

Lähteet

Arkistolähteet

Elinkeinoelämän keskusarkisto (Elka)

Johtamistaidon opiston arkisto (Aikuiskoulutuskokoelma 28), Teollisuuslehden valokuvat (kansiot 14, 16–17) ja Teollisuusviikon valokuvat (kansio 15.4), Teollisuussanomien vuosikerrat 1946–1953, Teollisuuslehden vuosikerrat 1946–1980.

Helsingin kaupungin kaupunkisuunnitteluvirasto (KSV)
Asemakaavat

Helsingin kaupunki, Kiinteistövirasto, Kaupunkimittausosasto
Ilmakuvat

Helsingin kaupungin rakennusvalvonnan arkisto (RakVV)
Rakennuslupa-asiakirjat ja lupapiirustukset

Kansallisarkisto (KA)

Rakennushallitus laa. 90:/- - 1--74. Vaasa. Etelä-Pohjanmaan ruotsalainen keskusammattikoulu (Wulffinkatu-Tehtaankatu). Rakennushallitus laa. 91:/- - 1-8., 25-26. Vaasa. Etelä-Pohjanmaan ruotsalainen keskusammattikoulu, oppilasasuntola (Wulffinkatu-Tehtaankatu-Kapteeninkatu).

Maanmittauslaitoksen arkisto (MML)
Peruskartat ja kiinteistön perustiedot

Puolustushallinnon rakennuslaitos (PhRakL)
Rakennuslupapiirustuksia useilta eri vuosikymmeniltä:
v. 1950 pääpiirustukset
v. 1956 muutos
v. 1971 osamuutos
v. 1989 muutos
v. 1992 lisärakennus
v. 1984, 1989 ja 1992 erilaisia lupapiirustuksia
v. 2012 salaojat

Senaatti-kiinteistöjen arkisto, Helsinki
Vuoden 1982 käyttötarkoituksen muutoksen pää- ja työpiirustukset sekä piirustusluettelot, KOKI-raportit.

Lauri Helaniemen (eläkkeellä oleva komentaja, Merivoimien esikunta) yksityisarkisto.

Painetut lähteet

Aarnio, Sami (toim.) 2015. *Uudenmaan Puolustajat. Etelä-Suomen sotilasläänä 2008–2014. Hermannit*. Porvoo: Bookwell.

Heinänen, Matti, Laitinen, Jaakko, Mansner, Markku, 2006. *Yritysten asialla: Johtamistaidon opisto JTO 1946–2006*. Johtamistaidon Opisto.

Helaniemi, Merja, 2008. *Kallioliinnasta Heikkilän kasarmille. Merivoimien esikunnan historiikki 1918–2008*. Turku: TS-yhtymä Oy.

Jetsonen, Sirkka-Liisa, 1994. Realismia ja unelmia – 1950-luvun julkisesta rakentamisesta. Teoksessa Nikula, Riitta (toim.), *Sankaruus ja arki. Suomen 50-luvun miljö*. Helsinki: Suomen rakennustaiteen museo. 35–55.

Johtamistaidon opisto, 1971. *Johtamistaidon opisto 1946–1971*. Helsinki: Johtamistaidon Opisto.

Mansner, Markku, 1984. *Suomalaista yhteiskuntaa rakentamassa: Suomen työnantajain keskusliitto 1940–1956*. Helsinki: Teollisuuden kustannus

Mansner, Markku, 1990. *Suomalaista yhteiskuntaa rakentamassa. Suomen työnantajain keskusliitto 1956–1982*. Helsinki: Teollisuuden kustannus.

Michelsen, Karl-Erik, 1999. *Viides sääty. Insinöörit suomalaisessa yhteiskunnassa*. Helsinki: Tekniikan Akateemisten Liitto.

Norri, Marja-Riitta, 1994. Sankarit ja materia – merkintöjä 50-luvulta. Teoksessa Nikula, Riitta (toim.), *Sankaruus ja arki. Suomen 50-luvun miljö*. Helsinki: Suomen rakennustaiteen museo. 11–33.

Pietiäinen, Jukka-Pekka 1995. *Herraklubista edunvalvojaksi. Liiketyönantajain Keskusliitto 1945–1995*. Helsinki: Otava.

Tarjanne, Hilla 2003. *Helsingin rakennuskulttuuri, Lauttasaaren rakennusinventointi. Helsingin kaupungin museon tutkimuksia ja raportteja 2/2003*.

Tietomiehen mainos. *Teollisuussanomien* 2, 1951.

Teollisuuden työnjohto-opisto 1949. *Mikä on Teollisuuden työnjohto-opisto*. Sanoma Oy.

Teollisuuslehti 1, 1952. Tehostettua koulutustoimintaa teollisuudessa. Koulutusosasto perustettu STK:oon.

Teollisuuslehti 2, 1957. Työnjohdon koulutusmahdollisuudet paranevat.

Teollisuuslehti 6–7, 1963. Tämä on Aavaranta.

Teollisuuslehti 12, 1969. Uusi rehtori.

Teollisuuslehti 9, 1971. Johtamistaidon opisto 25-vuotias.

Teollisuuslehti 1–2, 1974. Tavoitejohtaminen ei ole tempu-kokoelma.

Teollisuuslehti 5, 1974. Projektilla auttaa organisaatiota joustamaan.

Wager, Henrik, 2009. *Teollisuuden ja yhteiskunnan palveluksessa. Arkkitehti Bertel Liljequist (1885–1954) tuotantolaitosten suunnittelijana maailmansotien välisenä aikana.* Helsinki: Helsingin Yliopisto.

Nettilähteet

Arkkitehtuurimuseo, Bertel Liljequistin arkkitehtiesittely.
<http://www.mfa.fi/arkkitehtiesittely?apid=15867896>
Haettu 29.4.2016.

Helsingin kaupungin karttapalvelu
<http://kartta.hel.fi/Default.aspx>
Haettu 3.5.2016.

Liukkonen, Jukka 2003. *Suomen Työnantajain Keskusliitto STK 1907–1992.*
Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkiston verkkoartikkeli.
elma.elka.fi/ArkHistory/S002.DOC
Haettu 9.5.2016.

Puolustusvoimat, aluetoimistot.
<http://puolustusvoimat.fi/asiointi/aluetoimistot>
Haettu 19.5.2016.

Suullisia tietoja ovat antaneet

Jari-Pekka Kinnunen, kapteeni, Kaartin jääkäriyrykmentin Uudenmaan aluetoimisto.
Suullinen tiedonanto 30.–31.5., 13.6.2016.

Juho Raulo, everstiluutnantti, Kaartin jääkäriyrykmentin Uudenmaan aluetoimiston päällikkö. Suullinen tiedonanto 11.5.2016.

Liite

Rakennusluvut

Helsingin kaupungin rakennusvalvontaviraston arkistossa on 31-24-5 1950 -nimisessä kansiossa asiakirjoja vuodelta 1950 alkaen vuoteen 1993 saakka. Lisäksi siinä on sähköisinä asiakirjoina neljä Z-lupaa ja yksi M-lupa vuodesta 1993 alkaen vuoteen 2011 saakka.

1950

Rakennuslupatunnus: La-658-A-50

Toimenpide: Uudisrakennus. Opistorakennus (A-talo) rakennettiin.

Lupa myönnettiin: 9.9.1950

Hakija: Suomen Työnantajain Keskusliitto

Arkkitehti: Bertel Liljequist

Rakennesuunnittelija: Insinööritoimisto Rosendahl-Fredriksson

Lv-suunnittelija: Keskuslämpö Oy

Piirustukset 9 kpl: Asemapiirros, julkisivu koilliseen, julkisivut luoteeseen ja kaakkoon, julkisivu lounaaseen, ensimmäisen ja toisen kellarikerroksen pohjapiirrokset, ensimmäisen ja toisen kerroksen pohjapiirrokset, leikkaukset a-a ja b-b sekä ullakon pohjapiirros.

Muuta: Silloisille tonteille 1-2 rakennettiin P.L. 4 § B luokkaan luettava koulurakennus, jossa oli 549 m² koulua, 322 m² asutolaa, 35 m² saunaa, 30 m² työhuoneita, 30 m² varastoa, 43 m² autotallia ja 4 asuinhuoneistoa. Yhteensä 9 asuinhuonetta. Silloiset tontit 3-4 jäivät vielä rakentamatta.

1952

Rakennuslupatunnus: La-2574-A-52

Toimenpide: A-talon luoteispäädyn ulkopuolelle sijoitettiin polttoöljysäiliö.

Lupa hyväksytty: 5.12.1952

Hakija: Työnjohto-opiston kiinteistö Oy

Arkkitehti: Bertel Liljequist

Piirustukset 1 kpl: Asemapiirros ja kellarikerroksen pohjapiirros.

1955

Rakennuslupatunnus: La-1658-A-55

Toimenpide: Uudisrakennus. Opistorakennus (B-talo) rakennettiin A-talon kaakkoispuolelle.

Lupa myönnettiin: 27.2.1956

Osittainen loppukatselmus: 23.11.1956: 1. ja 2. kerros sekä ullakko hyväksyttiin otettavaksi käyttöön. Ennen loppukatselmusta oli vielä täydelliset muutospiirustukset talosta esitettävä. Kirjattiin myös, että portaan B2-ovi puuttui.

Loppukatselmus: 21.12.1956

Hakija: Työnjohto-opiston kiinteistö Oy

Arkkitehti: Sam Salvesén

Rakennesuunnittelija: Diplomi-insinööri Hugo Harjanne
Piirustukset 9 kpl: Asemapiirros, julkisivu länteen (luoteeseen), julkisivu pohjoiseen ja etelään (koilliseen ja lounaaseen), julkisivu Koillisväylälle (kaakkoon), kellarikerroksen, ensimmäisen ja toisen kerroksen sekä ullakon pohjapiirrokset, leikkaukset a-a ja b-b.

Muuta: B-talo rakennettiin entisille tonteille 3-4. Tästä lähtien yhdistetyistä tonteista 1-4 käytetään tonttinumeroa 5. Lupa-asiakirjojen mukaan P.L. 4 § D III luokkaan luettavassa opistorakennuksessa oli 215 m² opistotiloja, 129 m² oppilashuoneita (11 kpl á 11,76 m²), 169 m² huoneisto (rehtorin asunto 6 h+k, sekä 2 parveketta ja takka, wc, kylpyhuone, alahalli ja ylähalli) varastohuoneita 185 m² sekä 30 m² väestönsuoja. Poikkeus normaalimääräyksistä: Sisäasiainministeriön päätös väestönsuojasta (19.11.1954).

1956

Rakennuslupatunnus: La-1535-C-56

Toimenpide: Muutos. B-talon tehtiin rakentamisen aikana sisäisiä huonejako- ym. muutoksia, joiden takia haettiin ko lupaa.

Lupa myönnetty: 13.12.1956

Loppukatselmus: 21.12.1956

Hakija: Työnjohto-opiston kiinteistö Oy

Arkkitehti: Sam Salvesén

Rakennesuunnittelija: Diplomi-insinööri Hugo Harjanne

Piirustukset 5 kpl: kellarikerroksen, ensimmäisen ja toisen kerroksen pohjapiirrokset, ullakon pohjapiirros, leikkaukset a-a ja b-b.

1971

Rakennuslupatunnus: 31-1475-C-71

Toimenpide: Rakennuksen osan käyttötarkoituksen, kantavan rakenteen ja julkisivun muutos. Entisen asunon portaikko ja ulko-ovi poistettiin ja em tila muutettiin toimistohuoneeksi.

Lupa myönnettiin: 19.8.1971

Loppukatselmus: 22.3.1972

Hakija: Työnjohto-opiston kiinteistö Oy

Arkkitehti: Sisustusarkkitehti Orvokki Niiniranta

Rakennesuunnittelija: On

Piirustukset 4 kpl: Asemapiirros, julkisivu luoteeseen, kellarikerroksen ja ensimmäisen kerroksen pohjapiirrokset

1982

Rakennuslupatunnus: 31-1739-C-82

Toimenpide: Käyttötarkoituksen ja julkisivun muutos, huoneiden ja huoneistojen jakaminen ja yhdistäminen, tontin aitaaminen. Opistorakennus muutettiin hallinto- ja virastorakennukseksi.

Vahvistettu: 21.10.1982

Loppukatselmus: 30.5.1983

Hakija: Suomen valtio / Puolustusministeriö

Arkkitehti: Arkkitehtuuritoimisto S-Ark Oy / Seppälä

Lvi-suunnittelija: Insinööritoimisto Seppo Saastamoinen Ky
Piirustukset 18 kpl: Asemapiirros, A-talo: alakellarin, kellarikerroksen, ensimmäisen ja toisen kerroksen sekä ullakon pohjapiirrokset, leikkaukset a-a ja b-b, julkisivut koilliseen, kaakkoon, lounaaseen ja luoteeseen, B-talo: kellarikerroksen, ensimmäisen ja toisen kerroksen pohjapiirrokset, leikkaukset a-a ja b-b, julkisivut luoteeseen, kaakkoon, koilliseen ja lounaaseen.

1983

Rakennuslupatunnus: 31-697-C-83

Toimenpide: Käyttötarkoituksen muutos, huoneiden jakaminen ja yhdistäminen. A-talon kellarin lähettiä muutettiin valvomoksi ja 1. kerroksen valokuvalaboratorio muutettiin viestityskeskukseksi. Ullakolta poistettiin iv-konehuone.

Vahvistettu: 21.4.1983

Loppukatselmus: 31.8.1983

Hakija: Suomen valtio / Puolustusministeriö

Arkkitehti: Arkkitehtuuritoimisto H. Ja T. Seppälä

Lvi-suunnittelija: Insinööritoimisto Seppo Saastamoinen Ky
Piirustukset 5 kpl: Asemapiirros, kellarikerroksen, ensimmäisen kerroksen ja ullakon pohjapiirrokset, leikkaukset a-a ja b-b.

1984

Rakennuslupatunnus: 31-1678-C-84

Toimenpide: Käyttötarkoituksen tilapäinen muutos. A-talon alakellarissa sijaitseva autotalli muutettiin valokuvauslaboratorioksi viideksi vuodeksi.

Vahvistettu: 23.8.1984

Loppukatselmus: 18.5.1988 päivätyn kehotusasiakirjan mukaan muutostyö olisi saadun tiedon mukaan suoritettu vaikka loppukatselmusta ei ole pidetty.

Hakija: Suomen valtio / Puolustusministeriö

Arkkitehti: Arkkitehtuuritoimisto H. Ja T. Seppälä

Piirustukset 2 kpl: Asemapiirros, alakellarikerroksen pohjapiirros.

Muuta: Muutosalue on koskenut noin 40 m²

1985

Rakennuslupatunnus: 31-3676-C-85

Toimenpide: Rakennettiin Kotkavuoren kalliosuojaan liittyen kaksi ajoluiskaa maan alle, toinen tontin piha-alueelle ja toinen Kotkavuoren puistoalueelle. Rakennettiin ilmanvaihtokuilun maanpäällinen osa puistoalueelle.

Vahvistettu: 2.1.1986

Loppukatselmus: 31.10.1988 (luvanmuk. työt ja toimenpiteet: tunnelin suuaukot 3 kpl)

Hakija: Suomen valtio / Puolustusministeriö

Arkkitehti: Rakennusmestari Tapani Leinonen, Insinööritoimisto Suora Oy

Rakennesuunnittelija: Kyösti Karila, Insinööritoimisto Suora Oy

Lv-suunnittelija: Ekono

Piirustukset 4 kpl: Asemapiirros, A-tunnelin sisäänkäynnin pohjapiirros, leikkaukset ja julkisivu, B-tunnelin sisäänkäynnin pohjapiirros, leikkaukset ja julkisivu, Poistoilmakuilun yläpään pohjapiirros, leikkaus ja julkisivu.

1989

Rakennuslupatunnus: 31-896-C-89

Toimenpide: Käyttötarkoituksen pysyvä muutos. A-talon alakellarissa sijaitseva autotalli muutettiin pysyvästi valokuvauslaboratorioksi. Ko tila oli jo vuonna 1984 otettu tilapäisesti valokuvauslaboratoriokäyttöön.

Vahvistettu: 27.4.1989

Loppukatselmus: 19.3.1992

Hakija: Puolustusministeriö

Arkkitehti: Arkkitehtuuritoimisto H. Ja T. Seppälä

L-suunnittelija: Toivo Liimatainen / Calor Oy

Lv-suunnittelija: Insinööritoimisto Suoka Oy / C.J. Nyberg

Piirustukset 2 kpl: Asemapiirros, alakellarikerroksen pohjapiirros ja leikkaus a-a

Rakennuslupatunnus: 31-897-C-89

Toimenpide: Muutos. A-talon 1. kerroksessa sijaitseva viestikeskus ja operaatiotila muutettiin toimistotilaksi.

Vahvistettu: 30.3.1989

Loppukatselmus: 19.3.1992

Hakija: Puolustusministeriö

Arkkitehti: Arkkitehtuuritoimisto H. Ja T. Seppälä

Piirustukset 2 kpl: Asemapiirros, ensimmäisen kerroksen pohjapiirros ja leikkaus a-a

1992

Rakennuslupatunnus: 31-1011-B-92

Toimenpide: Muutos. A-talon eteläkulmaan rakennettiin uusi uloskäynti porrashuoneineen.

Vahvistettu: 11.6.1992

Loppukatselmus: 31.8.1993

Hakija: Puolustusministeriö / Rakennusosasto

Arkkitehti: Pertti Ingervo, Arkkitehtitoimisto Pertti ja Eva Ingervo

Rakennesuunnittelija: Konsultointi Kareg Oy / E. Hä.

Piirustukset 6 kpl: Asemapiirros, pohjapiirros, leikkaus a-a, julkisivut kaakkoon ja lounaaseen

Muuta: Muutosalue koski noin 8 m².

ark-byroo

Arkkitehtitoimisto ark-byroo Oy
Kustaankatu 3, 00500 Helsinki
info@arkbyroo.fi | www.arkbyroo.fi
p. 010 2350 566